

Mutta kuka
kirjoitti
sanat?

Susa Ruuhilahti

ISBN 978-952-67605-8-2 (sid.)
ISBN 978-952-67605-9-9 (PDF)

Julkaisija: Westpro4U
Helsinki 2018

Kuvat: Susa Ruuhilahti, Nektaria ry
Graafinen suunnittelu ja taitto: Tuija Lindroos, Nektaria ry
Paino: Livonia Oy

Teos on saanut tukea
Suomen Tietokirjailijat ry:ltä.

Mutta kuka
kirjoitti
sanat?

Susa Ruuhilampi

SISÄLTÖ

Sanat ovat alku, Susa Ruuhilahti	3
Musiikin merkitys ihmiselle, Susa	7
Kirjoittamisen merkitys ihmiselle, Susa	12
Sanat ovat alkuja, Vilma Alina	15
Tahroja ja pisteitä, Susa	24
Heiluta pensseliä keskeltä, Markku Impiö	29
Musiikki parantaa, Susa	37
Tuntosarvet herkillä, Sinikka Svärd	41
Avaan oven kauneudelle, Susa	49
Kauneutta, mystisyyttä ja tunnelmaa, Marko Saaresto	53
Auringon partikkeleiden tanssi, Susa	61
Epäonnistumista salliva ääni, Saara Törmä	65
Tahrat paperilla ovat kartta minuun, Susa	72
Räjähtäisin, jos en kirjoittaisi, Tommi Läntinen	77
Tuhannen ja yhden yön tarinoita, Susa	86
Alussa oli sana, Mariska	91
Hetken vierellä, Susa	104
Tämän ajan trubaduuri, Paleface	107
Sanat, joilla kerron tarinaani, Susa	119
Sanat yhdistävät ihmisiä, Pauli Hanhiniemi	123
Kuuluisat viimeiset, Susa	131
Lähteet	134

Sagalle

16.4.2018

Muistan kuinka synnyit 18 vuotta sitten aamuyön tunteina hiljaisuuden vallitessa. Ensimmäisistä katseista asti olen ihailut sitä, miten omituinen otus olet. Näppärä, oivaltava, kaunis, fiksu, filmaattinen ja älykäs. Laulaessasi alle kouluikäisenä oopperaäänelläsi lauluja mietin, miten loistava persoona olit, vaikka korvia vingutti. Kitaransoittoa harjoitellessasi näin, miten samanlainen tapa meillä oli soittaa. Harjoittelu ei oikein yksikseen maistunut. Kerroit tässä taannoin, kuinka vasta kymmenvuotiaana ryhdyit kuuntelemaan omanlaistasi musiikkia. Siihen asti minä olin perheemme dj. Jäin miettimään, mitä kaikkea olinkaan tullut soittaneeksi ja miten se vaikutti maailmaasi.

Viimeisen vuoden aikana olen huomannut, miten meissä on myös samaa musiikin suhteen. Sinäkin otat kantaa. Kuuntelet musiikkia, jossa on sanoma. Olen saanut keskustella kanssasi monista tärkeistä aiheista ja kuulla kauniita kappaleita, joita en itse olisi löytänyt. Vaikka musiikkimakumme on erilainen, huudatamme kumpikin musiikkia suihkussa ollessamme. Taidamme molemmat laulaakin siellä.

Toivon, että aikuisuuden kynnyksellä musiikin merkitys kasvaa entisestään elämässäsi. Toivon, että se tarjoaa Sinulle iloa, toivoa, rauhaa, keskittymistä sekä herättää ajatuksia saaden ottamaan kantaa paremman ja onnellisemman elämän puolesta!

Äiti

Kiitos!

Pauli Hanhiniemi, Markku Impiö, Tommi Läntinen, Mariska, Paleface, Marko Saaresto, Sinikka Svärd, Saara Törmä ja Vilma Alina. Sanat eivät riitä kertomaan, kuinka kiitollinen olen teille! Olen saanut kuunnella ajatuksianne ja inspiroitua yhteisistä hetkistä. Olen saanut pohtia kirjoittamalla, kaikkea sitä, mitä sananne ovat saaneet minussa aikaan. Olette upeita sanoittajia, loistavia taiteilijoita ja suurisydämiä ihmisiä.

K I I T O S!

Alexandra Procopé. Kiitos siitä, että olemme tutustuneet. Sinussa on jotakin sellaista hehkua, jota soisi olevan monissa muissakin. Jaksat olla ihmisiä varten, toteuttaa heidän unelmiaan ja seistä rinnalla vaikeina ja raskaina hetkinä!

Anniina, Juha, Miina, Miki ja Tuija. Kiitos kommentaiteista ja tärkeistä näkökulmista prosessin eri vaiheissa. Olette kultaa!

Hannu Sormunen. Kiitos idean sparraamisesta kanssani. Kiitos kaikista neuvoista, vinkeistä ja opeista, joita olet vuosien saatossa minulle antanut!

Jesse. Kiitos lukuisista yhteisistä hetkistä musiikin parissa, mielenkiintoisista keskusteluista, naurusta ja maailmani muuttamisesta luovemmaksi. Kiitos kannustuksesta ja inspiraatiosta.

Mika Vanhanen. Kiitos, että sait minut innostumaan lyriikoiden kirjoittamisesta lähettämällä minulle sävellyksiäsi. Kiitos, että olet tehnyt sanoistani biisejä. Kiitos yhteistyöstä ja ystävyyydestä.

Mikko Romppanen. Kiitos opetuksistasi, kommentaiteista ja siitä, että sait minut innostumaan musiikista terapeuttisena välineenä.

Pauliina ja Ed. Kiitos ystävyyydestä, Brightonissa oleilun mahdollistamisesta ja ajatuksista, jotka ovat saaneet minut kirjoittamaan! Kiitos Pauliina, että olet olemassa!

Sanat ovat alku

Istun tyhjässä asunnossa Brightonissa. Taustalla soi Queen. Olen saapunut kaupunkiin, jossa olen kokenut elämäni monta merkittävää hetkeä. Meren pauhu ja ääni, joka syntyy kivien vellovasta liikkeestä meressä, on kauneinta mitä tiedän. Jollain tapaa meri omistaa salaisuuteni, sieluni ja kaiken mitä olen. Edessäni lepäävän meren äärellä olen ymmärtänyt pienuuteni ja sen, että riitän. Meren paiskoessa rantaan valtavia aaltoja hurjalla voimallaan olen ymmärtänyt jotakin olennaista elämän hauraudesta ja arvokkuudesta.

Olen rakastunut ja rakastanut tällä rannalla. Tähän rantaan olen kietonut itseni, hautautunut kiviin ja toivonut katoavani hetkeksi saadakseni anteeksi tai itkeäkseni rakkauden itsestäni. Ei siis ihme, että täällä päätin kirjoittaa kirjan biisien lyriikoista. Moneen hetkeen liittyy musiikki. Ehkä täällä, kaukana läheisistä, suomalainen musiikki on noussut esille korostetusti ja ajatukseni ovat kulkeutuneet sen mieleni tuomiin sanoihin.

Minulle tämä matka sanoitusten ja sanoittajien maailmaan kaikkine haastatteluineen, kirjoitusharjoituksiineen ja ohjattuine työpajoineen on ollut valtava kokemus. Maailmani on muuttunut sanoitusten voimasta. Olen löytänyt kirjoittamisen tavan, josta pidän. Joku on voinut kuvata minulle tapahtumia ja tunteita laulun sanoin. Sanoitusten avulla olemme löytäneet yhteisen kielen. Olen voinut kertoa, löytää, ymmärtää, oppia ja tuntea. Olen ottanut kantaa ja kuullut hiljaisten äänen. Toivon, että kirjan luettuasi sinäkin tavoitat jotakin uut-

ta laululyriikoiden mahdista kirjoittajalleen, esittäjälleen ja kuuntelijalleen. Ehkä innostut kirjoittamaan omia sanoituksiasi ja kenties luomaan kokonaisia kappaleita.

Lyriikoiden kirjoittaminen omaksi huviksi on ollut hyödyllistä ja antoisaa. Olen löytänyt itsestäni uudenlaisen kertojan. Kuunnellessani omia sanoituksiani melodiaan yhdistettynä en ajattele sanoja omikseni. Antaudun musiikin mukaan ja siihen, miten kauniisti jonkun ihmisen ääni kuvittaa tarinaa ja tunnelmaa, jota olen koettanut kuvata sanoin. Kirjoittaessani mieleeni on piirtynyt kuvia, joita en olisi tavoittanut ilman sanoittamista. Kuvat ovat luoneet musiikkiin rytmiä ja ajatusta siitä, mitä genreä kohti matkaan tai millaiselta kappaleen pitäisi kuulostaa. Ne ovat vaikuttaneet siihen, miten otan esille asioita, miten niistä puhun ja millainen tyyli sanoissani on.

Olen aina rakastanut musiikkia ja erityisesti laulujen sanoja. Tapa, jolla sanoittaja kuvaa tunnelmaa tai tarinaa on kuin kädenojennus. Välillä ymmärrän jotakin itsestään selvää tai erityisen suurta tai pientä. Joskus sanojen virta saa tunteeni kuohumaan, liikuttumaan, rakastamaan tai ilakoimaan. Välillä sanat paljastavat minusta paljon, enemmän kuin haluaisinkaan. Kappaleiden sanoitusten myötä olen voinut lähettää viestejä ja kiinnittänyt itseeni muistoja.

Nuorena musiikki määräitti urheiluani. Juoksin ylös ja alas laskettelurinnettä kuunnellen Bonnie Tylerin Holding Out For The Hero -kappaletta. Mäkeä juostessani ja laulua laulaessani mietin, mihin kappaleen sankaria tarvittiin. Rytmi ja melodia saivat kuitenkin juoksemaan. Tunnen yhä kappaleen kuullessani kehossa väsymyksen, sekä voitonriemua periksiantamattomuudesta ja nopeudesta.

Pelatessani koripalloa kuuntelin aina ennen otte-
luita Hassisen konetta, Eppu Normaaliala ja Costello
Hautamäkeä. Ne auttoivat keskittymään. Ne kesyttivät
jännittäjän levottoman sydämen sanoillaan. Kävelin
metsässä ja lauloin korvalappustereot korvilla. Ollessani
surullinen lauloin englanninkielisiä gospel-kappaleita.
Niitä laulaessani olin yhteydessä johonkin, joka van-
hemmiten muuntui mereksi. Jostain syystä laulu ja
aaltojen ääni ovat aina resonoineet kehossani. Tarvitsen
merta tyynnyttämään ja ankkuroimaan mieltäni itseäni.
Siihen tarvitsen myös laululyriikoita. Ne kertovat, miltä
minusta tuntuu. Ne lohduttavat tai nostavat energia-
tasoani. Monet biisit siirtävät minut jonnekin toisaalle
tästä arkisesta todellisuudesta.

Olen kirjoittanut sanoituksia rakkaudestani. Olen
kirjoittanut ne ollakseni lähellä toista, kun välillä on
ollut tuhansia kilometrejä ja lupauksia siitä, ettemme
ajattelisi toisiamme. Olen kirjoittanut siitä, millainen
olen yksin tai millaisena hänet näen. Olen piilottanut
tuskani sanoihin. Olen ojentanut levottomia sanoja,
jotka muutoin olisivat kulkeutuneet viesteinä paikkaan,
minne niitä ei ollut tarkoitettu. Tarkkailijan asemasta
olen siirtynyt kertojaksi. Olen paljastanut tunteeni ja
ajatukseni siten, että olen piilossa ja näkyvillä samaan
aikaan toivoen, että joku ymmärtäisi tunteeni ja koke-
mukseni. Silloin en olisi yksin ja kokemuksellani olisi
merkitys. Joku toinen voisi samaistua kokemukseeni,
kuvata sanoillani tunteitaan.

Vilma Alinaa haastatellessani kerroin haluavani yrit-
tää kirjoittaa biisin parantavista kosketuksista. Koke-
muksista ja ihmisistä, pienistä kohtaamisista, jotka ovat
muuttaneet maailmaani opettamalla minulle jotakin
tärkeää maailmasta, ihmissuhteista tai itsestäni. Jotkut

näistä kosketuksista ovat olleet fyysisiä. Monet sanoja tai katseita - hetkiä, joissa jokin minussa on mullistunut. Tiesin kauan, mistä kirjoittaisin tarinan, mutta sanat tuntuivat juoksevan minua karkuun. Nyt minulla on sanat. Toivottavasti ne koskettavat sinua ja löydät niistä jotakin sinulle arvokasta.

Musiikin merkitys ihmiselle

Musiikki koskettaa tunteitamme ja puhuttelee meitä syvällisellä tavalla. Tietty kappale palauttaa mieleen muistoja menneistä tai ankkuroi käsillä olevan hetken tiettyyn biisiin. Muistat ehkä, millaista musiikkia kuuntelit automaatioilla ollessasi lapsi? Mitä kuuntelit teininä tai kun olit surullinen? Millaisia kappaleita lauloit koulussa musiikkitunneilla, minkä hitaan kappaleen tanssit ensi-ihastuksesi kanssa tai mikä oli ystäväporukkanne biisi. Laulujen avulla palaamme nostalgisiin muistoihin ja voimme yhdistää ne upeiksi hetkiksi nykyisyyden kanssa.

Turvallinen mahdollisuus altistua tuntemattomalle

Kirjoittaminen ja musiikki, kuten taide muutoinkin, tarjoaa turvallisen mahdollisuuden harjoitella tuntemattomalle altistumista, riskin ottamista ja epävarmuuden sietämistä. Tämä on ollut kaiketi kaikkein antoisinta lyriikoiden kirjoittamisessa. Olen tuntenut valtavaa riemua. Olen uskaltanut kirjoittamaan jotakin, mitä en osaa. Olen antanut itselleni luvan olla osaamaton ja taitamaton, laskematta silti kynääni alas. Olen päättänyt onnistua saamaan aikaan valmista vain nähdäkseni, että

onnistuin ja tietääkseni, millaisia sanoja sisältäni löytyy, kun melodiaa ei vielä ole.

Aluksi oli vaikeaa kirjoittaa sanoituksia toisen ihmisen sävelmiin. Melodiat kuulostivat kauniilta ja koskettavilta. Niiden avaamat maisemat ja maailmat, kaikki se mitä tunsin ja koin niitä kuunnellessani, tuntuivat sanoina kömpelöiltä. Silti kirjoitin ajatuksiani, keräsin rohkeuteni ja annoin kirjoittamaani nähtäväksi. Mika Vanhanen sävelsi sanojani ja lähetti minulle melodioita. Meistä tuli ystäviä ja yhdessä tekeminen ilahduttaa arkeani. Saan kuulla, millaisia ääniä sanani saavat aikaan ja millaisia maisemia ne toisessa ihmisessä herättävät. Samoin ystäväni saa kuulla, millaisia ajatuksia, tunnelmia ja mielikuvia syntyy, kun kuuntelen hänen kauniita melodioitaan. Monesti kuulemme asiat samalla tapaa. Voimme samaistua toistemme tunnelmiin. Minä, aloitteleva ja omaa ääntään etsivä laululyriikan kirjoittaja, enkenties vielä osaa sanoittaa tuntemuksiani tavalla, joka tavoittaisi hänet. Silti meillä on monta ainutkertaista tarinaa, jotka olemme luoneet yhdessä. Hauskinta on ollut saada tehdä asioita yhdessä, kokea onnistumista ja iloa siitä, että sanat ja sävelet löytävät paikkansa. Silloinkin, kun sanoitukset ovat hassuja, hölmöjä tai omituisia.

Musiikki tekee hyvää

Suvi Saarikallio (2007) on tutkinut musiikkia ja hänen mukaansa se edistää itsetutkiskelua, itsetuntemusta ja vahvistaa oman arvon tuntoa. Musiikilla voidaan hallita ympäristöä kuten myös myös itseä ja omia tunnereaktioita. Musiikki yhdistää ja tarjoaa meille kokemuksia ryhmään kuulumisesta ja yhteisten hetkien jakamisesta.

ta. Samalla se tarjoaa kokemuksen yksityisyydestä ja itsenäisyydestä. Musiikki mahdollistaa myös sopivan väylän ”ei-sopivien” tunteiden ilmaisuun (Saarikallio, 2007). Musiikin kuuntelu on monille hyvä tapa huonon tuulen muuttamiseen, energian nostatukseen ja jännityksen laukaisemiseen.

Nautinnollinen musiikkikokemus voi tarjota ihmiselle kokemusta onnellisuudesta, hyvinvoinnista, kokonaisuudesta, elämän merkityksellisyydestä ja mahdollistaa itsensä sisäistä jäsentymistä. (Saarikallio, 2007). Musiikkia käytetään myös niiden tunnetilojen käsittelyyn, joiden purkaminen ei onnistu puhumalla. Sen lisäksi, että musiikki tarjoaa meille kokemusta elämässä kiinni pysymisestä, se tarjoaa meille mahdollisuuden luoda ja kokea kauneutta.

Musiikilla on todettu olevan vaikutusta useiden psykiatristen ja neurologisten sairauksien hoitoon. Seppo Soinilan (2011) mukaan useat tutkimukset osoittavat musiikin parantavan merkittävästi esimerkiksi autismin, skitsofrenian ja depression hoitotuloksia. Muistisairaat, jotka eivät enää kommunikoi puheella, saattavat tutun laulun kuullessaan pystyä laulamaan sen sanat muistaen. Musiikki luo sillan tähän hetkeen, vaikkei se muutoin enää olisikaan mahdollista.

Kriisien ja vaikeuksien keskellä musiikki tarjoaa toivoa ja voimaa jaksaa eteenpäin hetki kerrallaan. Kun laulaja kertoo tarinaansa sanoillaan, emme ole yksin. Saamme mahdollisuuden olla yhteydessä maailmaan. Kun kappaleen sanat osuvat omaan sieluun sopivalla tavalla, tuntuu kuin joku ymmärtäisi täydellisesti sitä, miltä itsestä tuntuu. Kun sanat kuvaavat omaa todellisuutta, saattaa löytyä uusia tapoja kuvata omia tunteita. Silloin ehkä ymmärtää, mitä mielessä on meneillään ja

huomaa, miten monenlaisia tunnetiloja itsessä voikaan olla.

Musiikkia voi kuunnella yksin tai ystävien kanssa. Kun musiikkia kuuntelee toisten kanssa, syntyy monenlaisia todellisuuksia, joita jakaa. Keskustelut tarjoavat kokemusta ymmärretyksi tulemisesta. Toisten sanat voivat lohduttaa ja tarjota sanoja itsensä ymmärtämiseen. Ehkäpä piilossa olleet tunteet voivat tulla esille ja niitä voi tarkastella oman ainutkertaisuuden ja ainutlaatuisuuden hyväksyen ja sallien.

Pyhiä hetkiä, vallankumouksia

Musiikki on ollut välttämätön osa ihmisten selviytymistä ja hengissä pysymistä. Laulamalla on kerrottu tarinoita, siirretty tietoa eteenpäin ja tehty vallankumouksia. Laulamalla on jaettu kokemuksia, synnytetty yhteisiä tarinoita ja koettu pyhiä hetkiä. Laulut ovat olleet osa yhteisöjen arkea kautta aikain. Niitä on laulettu juhlissa ja surullisissa hetkissä. Laulujen sanoilla on voitu nostattaa tunnelmaa, välittää salaisia viestejä ja lohduttaa. Niillä on kuvattu maailmaa, jossa kulloinkin on eletty. Soinilan (2011) mukaan musiikki on kaikissa kulttuureissa lievittänyt pelottavien ja ahdistavien kokemusten tunnekuohuja.

Jotakin musiikin tärkeydestä ja sanojen ainutlaatuisesta voimasta kuvaa kertomus eräästä alkuasukasheimosta, jossa kylän vanhin nainen asettui kalastusveneesseen kivitalujen kanssa miesten ryhtyessä soutamaan. Nainen lauloi kivitalujen sanat soutajille, jotta he löysivät kalastusvesille varmistaakseen kylän asukkaiden ruoan saannin. Matka oli pitkä ja vaarallinen. Kotimat-

kalla naisen oli osattava laulaa ohjeet päinvastaisessa järjestyksessä, jotta soutajat eivät joutuisi eksyksiin vaan pääsisivät turvallisesti kotiin.

Mieti millaista musiikkia kuuntelet, kun olet vihainen, surullinen, iloinen. Kirjoita ylös kappaleen nimi ja kuuntele kappale. Kuuntele erityisesti sanoja ja kirjoita ylös, millaisia ajatuksia kappaleen sanat sinussa herättävät juuri nyt. Mieti sitten mitä kirjoituksesi kertoo mielialastasi.

Tässä ja nyt

Auran (2007) mukaan taide harjaannuttaa kykyä elää tässä ja nyt. Musiikin avulla voi löytää portin sanalliseen ilmaisuun, löytää sanoja tai ideoita, joista synnyttää kokonaisia ajatuksia tai merkityksiä yhteisesti jaettavaksi ystävien tai vaikkapa työkavereiden kanssa. Aina ei tarvita edes sanoja. Jos koskaan olet kuunnellut musiikkia ystäväsi tai läheistesi kanssa hiljaisuuden vallitessa välilänne, tiedät varmasti, miten upeasta hetkestä voikaan olla kysymys. Olemme tässä ja nyt -hetkessä jonkin kauniin ja koskettavan äärellä, jonka voimme jakaa yhdessä joko hiljaisesti tai niin halutessamme, musiikista ja laululyriikoista keskustellen.

Aloitellessamme erästä työpajaa, jossa käsiteltiin työryhmän työtä ja siitä esille nousevia aiheita heidän valitsemiaan kappaleita kuunnellen, kävi ilmi, että ryhmää jännitti kovasti. Heitä jännitti oman persoonansa näkyväksi tekeminen ja tuntemattomalle altistuminen. Koska heidän työhönsä liittyi aina ennakointi, tarkka hallinta ja toisia varten oleminen, tuntui katseen kääntäminen itseän ja omaan työyhteisöön vaikealta. Lähtiessämme liikkeelle kappaleista jokaiselle tarjoutui

mahdollisuus kertoa ajatuksiaan. Työpajan päättyessä ryhmä oli yllätynyt sekä omista ajatuksistaan, että siitä, miten turvalliseksi ja luottamukselliseksi he olivat kokeneet tilanteen. Jokainen oli oppinut itsestään, toisistaan ja yhteisöstään lisää. Minä puolestani olin liikuttunut siitä, millainen määrä viisautta, taitoa ja kykyä olla toisia ihmisiä varten tuossa työyhteisössä asui. Arvostukseni heidän tekemäänsä työtä kohtaan lisääntyi entisestään.

Kirjoittamisen merkitys ihmiselle

Kirjoittaminen on loistava väline kommunikointiin ihmisten kesken, mutta kirjoittamalla voi kommunikoida myös itsessä piilossa olevien asioiden kanssa. Kirjoittamalla saamme itsestämme ulos ajatuksia, jotka saattavat helpottaa oloa. Vaikea asia tuntuu tulevan ratkaistuksi kuin itsestään.

Kirjoitettuun tekstiin voi palata. Sen voi lukea ja tarkastella sitä ikään kuin hieman etäämpää. Kirjoittessa voi olla kuka tahansa. Voit keksiä tarinan arkisesta asiasta ja katsoa, miten mielikuvituksellisen tarinan saat aikaan. Joskus voi olla järkevää tutkailla asioita avaruudesta käsin ja kuvitella olevansa marsilainen, joka kohtaa ongelman tai uuden asian. Voi olla hyödyllistä miettiä mitä marsilainen asiasta ajattelisi, mitä hänen tulisi tietää asiasta faktanomaisesti tai miten hän kuvailisi tunteita. Toisinaan taas maailman tarkastelu sammakoperspektiivistä tuottaa hyvää tulosta. Katselukulman muuttuessa syntyy usein uusia oivalluksia.

Uteliaana ja ihmetellen

Kirjoittaminen helpottuu, kun muistaa kirjoittaa usein. Ainakin minuun vaikuttaa se, missä kirjoitan, millä kirjoitan ja mihin kirjoitan. Ryhdyttyäni harjoittelemaan lyriikoiden kirjoittamista, kassiini alkoi ilmestyä pieniä paperilappusia, joissa oli yksittäisiä sanoja tai lauseita. Ne saattoivat olla asioita, joita olin nähnyt tai sanoja, joita joku oli sanonut tai ajatuksia, joita mieleeni oli pompsahtanut. Minusta tuli utelias ja maailmaa uudella tapaa tarkkaileva.

Kirjoittaminen on hieno tapa ilmaista tunteitaan. Kun antaa itselleen luvan, voi kirjoittaa mitä tahansa. Joskus voi olla järkevää kirjoittaa yhtä ja samaa sanaa uudestaan ja uudestaan. Toisinaan isolle pinnalle kirjoitetut sanat vapauttavat. Kun ryhtyy kirjoittamaan lyriikoita, joutuu tiivistämään ajatuksiaan ja ilmaisemaan asioita uudella tapaa. Ainakin minulle tällainen kirjoittaminen on avannut kokonaan uuden maailman. Haastatellessani upeita suomalaisia sanoittajia löysin jatkuvasti uusia tapoja lähestyä kirjoittamista. Inspiroi-duin heidän sanoistaan ja heidän kappaleistaan. Pysähdyn miettimään maailmaa ja sitä, miten paljon meillä onkaan aiheita lauluun.

DIRTY

WEEKEND

Sanat ovat alkujä

Vilma Alina

Vilma Alina on pienestä asti kirjoittanut tarinoita ja lukenut paljon. Sanoittamisen hän aloitti saatuaan levytyssopimuksen. Hän halusi julkaista itsekirjoittamiaan kappaleita kertoakseen omia tarinoitaan. Kappaleissa, jotka hän on kirjoittanut itselleen elää erilainen voima kuin jonkun toisen hänelle kirjoittamissa. Vilma Alinalle lyriikoiden kirjoittaminen onkin oman äänen etsimistä, jossa häntä on ollut eteenpäin opastamassa muun muassa laulaja-lauluntekijä Pekka Ruuska.

Oman äänen etsimistä

Vilma Alinasta laulun sanoja kirjoittaessa on tärkeää olla rehellinen.

Kun sanoissa on rehellistä otetta ja kaikki osaset loksahavat kohdilleen, syntyy niihin taika, jota kappale tarvitsee. Taika syntyy siitä, että on selkeä idea siitä, mitä haluaa kertoa ja on aidosti inspiroitunut aiheesta. Välillä olen kirjoittanut hyvältä kuulostavat sanat, joihin voisi olla tyytyväinen, mutta ne tuntuvat jollain tapaa tyhjiltä. Silloin tiedän taian, sanoitusten sielun, vielä puuttuvan.

Ei siis ihme, että kuunnellessamme musiikkia kappaleiden sanoitukset tuntuvat kertovan iloistamme, suruistamme ja orastavista ajatuksistamme tulevaisuuden suhteen. Joskus voi käydä niinkin, että laulu paljastaa jotakin salaista itsestämme tai kertoo toiveistamme, pettymyksistämme ja peloistamme (Romppanen, 2001).

Kirjoita ylös sanoja, joita mieleesi tulee luettuasi tätä tekstiä. Kirjoita ainakin 5 sanaa. Mieti millainen lause näitä viittä sanaa voisi yhdistää? Kirjoita lause ylös. Tarvitset sitä myöhemmin.

Pieni pala omaa elämää

Sanat ovat Vilma Alinalle alkuja. Niissä elää tietty rytmi, jonka myötä melodia alkaa syntyä. Vilma Alina kirjoittaakin yleensä laululyriikan ensin, ja vasta sitten melodian. Valmis melodia rajoittaa sanoituksia, eikä hän halua sanoa asiaansa tiettyssä mitassa. Sanat kappaleisiin lähtevät liikkeelle yksittäisestä lainista. Välillä on mielessä konsepti, muttei yhtään sanaa. Tarinan alkaessa kehkeytyä löytyvät myös sanat.

Biiseistä löytyy usein pieni pala minun elämäni kuten paikkoja, joissa olen käynyt tai asioita, joita olen joskus kuullut, nähnyt tai kokenut.

Ennen kaikkea Vilma Alinan biisit ovat tarinoita, joita on väritetty niin, että ne olisivat universaaleja eivätkä vain yhden ihmisen maailman kuvauksia.

Minulle lyriikoissa tärkeää on tarinallisuus ja oivalukset, joita kielikuvien avulla voi välittää. Lyriikat ovat tiivistymä jostakin ja musiikin kanssa sanat ovat enemmän kuin vain sanoja, ne luovat kokonaisen maailman. Tässä maailmassa hahmoilla on menneisyys, joka heijastuu nykyisyydessä, hetkessä, jossa kerron tarinaa.

Kun Vilma Alina tietää, mistä kappale kertoo ja mikä on kappaleen kiteyttävä laini, syntyvät tarinat biiseihin nopeasti. Sen jälkeen hän hioo tarinan kappaleeseen sopivaan muotoon.

Vilma Alinasta on ollut hienoa huomata, miten monin tavoin kuulijat voivatkaan hänen kappaleensa kuulla ja ymmärtää.

Juuri tässä elää kappaleiden lyriikoiden hienous. Kuuntelija saa itse täyttää kappaleessa olevat aukot ja samaistua biisiin oman historiansa ja elämäkokemuksensa kautta. Hyvä lyriikka jättää tilaa tulkinnoille. Taideteos muovautuu toiseen todellisuuteen kuuntelijan maailmassa.

Kirjoittaminen on palkitsevaa

Lyriikoiden kirjoittaminen on luovaa ja sanoitusten valmiiksi saaminen mahtava kokemus, kuten myös se, kun joku kertoo samaistuneensa Vilma Alinan teksteihin.

On upea tunne, kun oma biisi on koskettanut jotakuta, saanut pohtimaan tai kokemaan jotakin suurta.

Biisi on saattanut sanoillaan auttaa, lohduttaa tai tuoda mieleen muistoja, jotka nostavat pintaan erilaisia tunteita ja pohdintoja. Näitä kertomuksia on jännä kuunnella.

Omien biisien tulkinnoista ja niiden synnyttämistä kokemuksista keskusteleminen biisejä kuunnelleiden kanssa tuottaa hyvää mieltä, sillä silloin tietää omalla kirjoittamisella olevan merkitystä myös muille ja itsellekin saattaa syntyä uudenlaisia ajatuksia ja näkökulmia omiin teksteihin.

Tulkki ja kokemusten välittäjä

Vilma Alina kirjoittaa lyriikoita myös muille artisteille. Silloin hän astuu oman päänsä ulkopuolelle ja ryhtyy miettimään, mitä juuri tämä laulaja haluaisi kertoa eikä mieti sitä, mitä hän haluaisi sanoa. Vilma Alinasta on tärkeää keskustella artistin kanssa. Yhdessä pohditaan, mistä artisti haluaisi laulullaan kertoa, ja mitä tämä ajattelee elämästä ylipäätään. Kun kappaleen aihe on selvillä, Vilma Alina miettii millainen tilanne voisi tulla kyseeseen ja pyrkii samaistumaan tilanteeseen artistin näkökulmasta. Sen jälkeen hän miettii, millaiset sanat sopivat artistin suuhun. Artistin imagoon ja tyyliin sopivat sanat muuntavat biisin tekstin henkilökohtai-

semmäksi esittäjälleen. Toiselle kirjoittaessaan Vilma Alina kokee olevansa jonkinlainen tulkki tai kokemuksen välittäjä.

Erilaiset tilanteet ja kokemukset tulevat mun läpi paperille toisen artistin esitettäväksi.

Sanoittajista Vilma Alina kertoo ihailevansa muun muassa Olavi Uusivirtaa. Hänestä Olavin sanoitukset ovat elämän makuisia, runollisia ja ne maalaavat kuulijan mieleen jännittäviä kuvia, kuten esimerkiksi *Paperisiivet* -biisissä.

Uusivirran biiseissä on lyhyitä lauseita, jotka onnistuvat kuvaamaan tunnelmaa ja kertomaan jotakin tosi olennaista. Lauseet ovat paljon puhuvia, mutta niissä ei sanota liikaa. Sanoitukset tarjoavat mahdollisuuden oivaltaa eikä haittaa, vaikkei kaikkea tavoittaisikaan. Pidän myös mystiikasta, joita kappaleissa on.

Kuuntele Vilma Alinan *Hullut asuu kalliossa* ja mieti millaisia ajatuksia ja tuntemuksia kappale sinussa herättää? Millaisesta tarinasta kappaleesta on kyse? Kirjoita ylös kappaleesta lempilainisi. Pohdi sitten, miksi juuri se on sinulle merkityksellinen ja tärkeä.

Lue tämän jälkeen millaisia ajatuksia Vilma Alina kappaleestaan kertoo. Millaisia ajatuksia tai oivalluksia kappale sinussa herättää Vilma Alinan ajatuksia luettuasi?

Hullut asuu kalliossa

Ensimmäinen kappale, jonka Vilma Alina sanoitti esikoislevylleen oli **Hullut asuu Kalliossa**. Tämän kappaleen myötä Vilma Alina tavoitti oman tyylinsä ja löysi oman äänensä kirjoittajana.

Kappaleen sävy on ironinen, sillä tarinan angstaava ja katkera hahmo muuntuu kappaleen edetessä pelleksi. Vihaisuuden määrä lisääntyy kertosaakeistöissä, mutta kappaleen C-osan jälkeen, joka on usein kappaleiden käänteen tekävä osio, hahmo alkaakin vaikuttaa hullulta. Toipuminen alkaa, kun hahmo kykenee katsomaan itseään jollain tapaa itsensä ulkopuolelta.

Vilma Alina tarkastelee biisissä eron jälkeistä katkeruutta, toipumista erosta ja sitä, miten tietyn pisteen yli kasvanut katkeruus pakottaa nauramaan itselleen. Kappale kertoo myös helsinkiläisestä kaupunginosasta Kalliosta.

On kuin Kallio kaupunginosana muovautuisi oman mielialan mukaan.

Älä lue tehtäväksiantoa kokonaisuudessaan vaan toteuta se vaihe kerrallaan.

1. Kuuntele Vilma Alinan kappale *Ufoja*.
2. Kirjoita kappaleen kuultuasi viiden minuutin ajan tajunnanvirtaa. Älä pysähdy miettimään, mitä pitäisi kirjoittaa tai yritä kirjoittaa mitään järkevää vaan kirjoita, mitä mieleesi tulee ja anna sen kulkeutua paperille keskeyttämättä kirjoittamista. Jos et keksi kirjoitettavaa, toista mitä tahansa sanaa, kunnes sisältäsi alkaa syntyä toisenlaisia sanoja.
3. Viiden minuutin jälkeen lue kirjoittamasi teksti ja ympäröi tekstistä neljä sanaa.
4. Kirjoita näitä neljää sanaa hyödyntäen lyhyt tarina. Aiheena on ufoja.

Ufoja

Tarina kappaleeseen **Ufoja** syntyi, kun Vilma Alina näki ufoharrastajista kertovan dokumentin. Hänen mieleensä

syntyi lause *taivas on niin kirkas, että voi nähdä ufoja*. Lauseen ympärille kehittyi tarina, jossa tunnelma on myötätuntoinen ja surullinen.

Kun Vilma Alina esitti kappaletta pidemmän keikka-
tauon jälkeen, hän oivalsi kirjoittaneensa kappaleeseen
teini-ikäisestä ystävästään ja heidän kohtaamisestaan
eräänä kesänä. Ystävykset kiipesivät talon katolle tikkai-
ta pitkin pelon sekaisin tuntein. Katolla istui poika, jolla
oli vaikea hetki elämässään. Vilma Alina kuvaa hetkeä
puhuttelevaksi, kun hän ymmärsi tarinan kertovan vuo-
sien takaisesta muistostaan.

Lue nyt uudestaan kirjoittamasi tarina ufoista. Mieti tari-
naasi metaforisesti ja kirjoita ajatuksiasi ylös: mitä sinulle
kuuluu ja millainen voisi olla sinun ufosi eli asia, jota et näe
tai et kenties ole tullut edes ajatelleeksi olevan olemassa.

Kuuntele Vilma Alinan kappaletta *Ufoja* uudestaan. Tarkas-
tele tällä kertaa kappaletta metaforien kautta. Mieti itseäsi
ja pohdi kirjoittamalla, mitä laini ”*Taivas on niin kirkas, että
voin nähdä ufoja*”, voisi tarkoittaa kohdallasi.

Ota mut niin

Ota mut niin eroaa muista biiseistäni, koska tunnelma
sanoissa on maalailevampi eivätkä ne kerro konkreettista
tarinaa. Kappaleen ideana on uskallus sukeltaa täysil-
lä yhteen hetkeen ja rakastaa, *carpe diem*. Kappale on
ajatusleikki rakkaan kanssa. Mitä tapahtuisi, jos oltaisiin
yhdessä kuin huomista ei enää olisi? Jos eläisi kuin viimeis-
tä päivää? Kyseessä on alkurakkauden vaihe, jolloin kaikki
tuntuu olevan maailmaa suurempaa, antautuminen toisen
armoille on pelottavaa ja maailma hauras. Kappaleen

kertoja katselee rakkautensa kohdetta tämän nukkuessa ja ymmärtää auringon noustessa, ettei mitään pelättävää ole, vaan toisen ihmisen läheisyyteen ja rakkauteen voi turvallisesti antautua.

Kuuntele Vilma Alinan kappale *Ota mut niin* ja kirjoita ajatuksiasi rakkaudesta, rakastumisesta. Mieti millaisia asioita kappaleen valkoinen lippu sinulle edustaa ja mitä sinun valkoisessa lipussasi voisi lukea.

Ajan pois

***Ajan pois** kertoo paradoksaalisesta olotilasta rakkaussuhteessa. Tarinan kertoja haluaa olla vapaa ja samalla rakkaussuhteessa toiseen ihmiseen. Tarina kertoo ihmisestä, joka on kulkenut suhteesta toiseen, eikä pysty antautumaan tai sitoutumaan suhteeseen, jossa hän haluaisi olla. Kappale kuvailee sitä, miltä tuntuu, kun ei haluaisi lähteä rakkaan ihmisen luota, mutta muita vaihtoehtoja ei tunnu olevan. Lähtö rakkaan luota saa tuntemaan itseinhoa, mutta samalla lähteminen saa aikaan helpotuksen tunteen, koska suhteen tuoma puristus, vaativuus ja kahlitsevuus ovat hetkellisesti poissa. Samalla seuraa yksinäisyys ja ymmärrys siitä, että tapa jolla kertoja elää, estää rakkauden, jota hän janoaa.*

Kertosäkeistössä elää toive siitä, että jonakin päivänä eteen tulisi joku, joka pakottaisi jäämään rikkomalla ja samalla korjaten. Kertosäkeistö kuvaa toivetta siitä, että löytyisi joku, joka ymmärtää ja on tarpeeksi vahva pitämään kiinni erityisesti silloin, kun heikkoudet tulevat näkyviin. Se, että paljastaa heikkoutensa ja näyttää itsensä totena sekä kokonaisena ihmisenä, tekee meistä haavoittuvia. Se on myös ainoa tapa tuntea syvää rakkautta.

Kappaleen kertosaikeiston Vilma Alina kirjoitti alunperin toiseen kappaleeseen. Siitä kuitenkin puuttui oikeanlainen tunnelma, joten kappale jäi kesken. Kun Vilma Alina keksi idean *Ajan pois* -kappaleeseen istuessaan flyygelin edessä studiossa hän tiesi, että kyseinen kertosaikeistö oli löytänyt paikkansa.

Kuuntele Vilma Alinan biisi *Ajan pois*. Kirjoita kyseisen kappaleen kertosaikeistö paperille. Kirjoita sen jälkeen ajatuksiasi siitä asia kerrallaan. Millaisia tunteita kappale sinussa herättää?

VILMA ALINAN VINKIT BIISIN SANOJEN KIRJOITTAMISEEN

1. Varmista, että sinulla on mielessäsi selkeä ajatus siitä, mikä on biisin teema eli kappaleen sisin asia.
2. Pidä huoli, ettei kappaleen teema vaihdu kesken kaiken.
3. Tarkastele teemaa erilaisista näkökulmista äläkä avaa kuulijalle kaikkea. Jos sanomasi olisi esimerkiksi toisen ihmisen rakkauden parantava voima, älä kerro sitä suoraan vaan sano kaikkea muuta. Kuvaa ydinajatustasi kiertoteitse. Yritä synnyttää sanoillasi tunne, joka kuvaa sitä. Näin kuulijalle syntyy mahdollisuus oivaltaa itse lyriikoiden tarinaa oman maailmansa kautta.
4. Harjoittele äläkä luovuta. Kirjoittaminen vaatii harjoitusta, uskallusta ryhtyä puuhaan.
5. Suhtaudu palautteeseen arvostaen. Kukaan ei ole ammattilainen aloittaessaan. Kriitikistä voi oppia paljon.

Hullut asuu kalliossa (tekijät: Ilkka Wirtanen, Vilma Alina)

Ufoja (tekijät: Ilkka Wirtanen, Vilma Alina)

Ota mut niin (tekijät: Ilkka Wirtanen, Vilma Alina)

Ajan pois (tekijät: Ilkka Wirtanen, Vilma Alina)

Paperisiivet (sävellys ja sanoitus: tekijä: Olavi Uusivirta)

Tahroja ja pisteitä

Susa

Haastateltuani Vilma Alinaa olin innoissani. Mielessäni kulki monenlaisia ajatuksia kirjoittamisen ja kappaleiden sanoitusten merkityksellisyydestä. Sisälläni heräsi usko siitä, että saisin kirjoitettua ensimmäisen kappaleeni sanat, kunhan malttaisin odottaa enkä vaatisi itseltäni liikoa. Aloitin kappaleen alusta useita kertoja. Ajattelin loppua, kirjoittelin hokemaksi sopivia lauseita vain todetakseni, ettei sellaista syntynyt. Lopulta tajusin, että minulta puuttui Vilma Alinan mainitsema tarina. Päätin antaa tarinan rakentua, avasin silmäni katsomaan maailmaa ja mieleni pohtimaan, mitä siihen kuuluisi.

Kirjoitan tietääkseni, mitä ajattelen

Kirjoittamalla jäsennän ajatuksiani, koostan kokemaani ja järjestelen asioita olennaisiksi kokonaisuuksiksi. Kirjoittamalla voin tarjota muille mahdollisuuden tutustua ajatuksiini ja pohtia, ovatko ne heistä hyödynnettäviä.

Terveysten edistämisen näkökulmasta kirjoittaminen on ollut minulle elinehto, tärkeä työkalu. Tartun kynään, kun pitää kirjoittaa jotakin, tai kun mielessä alkaa muhia idea, johon en saa otetta. Kirjoitan ensisijaisesti itseäni varten. Kirjoitan luodakseni kokonaisvaltaisen ymmärryksen asioista ja voidakseni olla varma siitä, miksi ajattelen miten ajattelen. Joskus kirjoitan tietääkseni, mitä ajattelen.

Jollain tapaa kirjoittaminen on ollut minulle myös eettinen pakko. On ollut pakko tuoda esille niiden ääntä, joita yleensä ei kuulla. Olen halunnut tuoda teoreettisen tiedon vierelle käytäntöä, ihmisen ainutker-taisuutta ja elämän monimutkaisuutta.

Rakkaus saa kirjoittamaan

Aloitellessani tekemään haastatteluja tätä kirjaa varten tapasin erään miehen sattumalta elokuvateatterissa. Istuimme vierekkäin ja jostain syystä esittäydyimme toisillemme jäaden katsomaan toisiamme silmiin. Hetki oli omituinen ja hyvin vaikuttava. En muista kokeneeni mitään vastaavaa. Palattuani Suomeen unohdin koko ihmisen ajatellen, etteivät tiemme mitenkään voisi kohdata. Kuukausia myöhemmin eräänä keväisenä aamuna palasin Brightoniin tapaamaan ystävääni Pauliinaa. Päädyimme keskustelemaan omituisista kohtaamisista ja siitä, miten pienillä hetkillä saattaa olla iso merkitys elämälle, jota elämme.

Ryhdyin kertomaan Pauliinalle ja hänen puolisolleen eräästä keskustelusta, jonka vuosikymmen aiemmin olin käynyt sattumalta tapaamani ihmisen kanssa. Totesimme tuolloin illan päätteeksi, ettemme koskaan kipuaisi toistemme kanssa tikapuita taivaaseen. Rehellisyys, joka keskustelussamme oli läsnä, puhutteli minua. Rauhoitti. Ymmärsin keskustelukumppanini haavoittuvuudesta ja mielen maisemasta kuunnellessani tarinaa haarniskasta, joka oli tatuoitu häneen ihoonsa. Minä mietin tarinaa kertoessani, miten suoja voi olla myös vankila. Kerroin ystävilleni myös toisesta tapaamisesta, jossa pohdin, mitä tapahtuisi, jos maailma olisi litteä. Mikä kaikki

muuttuisi ja miltä tuntuisi kulkea litteän maailman reunaan tai miltä tuntuisi matkustaa maailman toiselle puolelle littanaa maailmaa.

Keskustelun tuoksinassa Pauliinan kodin ovikello soi. Ovella seisojia kuukausia aiemmin elokuvateatterissa tapaamani mies. Hän oli Pauliinan puolison hyvä ystävä. Minä jäin hämmentyneenä katselemaan televisiota, kun miehet lähtivät huoneeseeni soittamaan kitaraa.

Aamuyöllä miehet jatkoivat soittoaan, kun minä piilouduin peittojen sisään. Kitarat ja kaunis laulu kuljettivat minut uneen. Heräsin nukuttuani hetkisen ja tiesin, miten ensimmäisen kappaleeni sanat kulkisivat. Kirjoitin siitä, miten sanat voivat parantaa, miten tärkeää hyvä kosketus on ja miten vaikeaa välillä on pysähtyä itselle hyvää tekevien asioiden äärelle, koska jostain syystä janoaa kokemuksia, jotka eivät tee hyvää itselle. Mielessäni kulki Nick Caven kirjoittama kirja **Bunny Munro** ja Aino Kallaksen **Sudenmorsian**, joista olimme samaisena iltana keskustelleet.

Saadessani tekstin valmiiksi ystäväni puoliso lähti yläkertaan nukkumaan. Jäimme kahden elokuvissa tapaamani miehen kanssa. Tapa, jolla selkääni silitettiin sai unohtamaan levottomuuteni. Maailma asettui radalleen. Ennen nukahtamista kappaleeseen syntyi melodia. Hyräilin melodian aamuvarhaisella ystäväni sanelimeen ja kirjoittelin ydinkohdat vihkooni.

Nyt, paljon myöhemmin, olen lukenut ensimmäisiä sanoituksiani uudestaan. **Litteän maailman reunoja** laulun sanoja kirjoittaessani kuvittelin kertovani yksin jäämisestä. Olinkin kirjoittanut siitä, miten vaikeaa on asettua ja suostua rakastettavaksi. Tarinan kertoja oli se, jota kiehtoivat kaaos ja tuhoutumisen mahdollisuuden läheisyys. Pienissä hetkissä kauniin ja rakastavan lähei-

syyden äärellä kertoja rakentuu minuksi. Pienet hetket kasvavat jatkumoiksi, vaikka hän yrittää juosta kohti uutta katastrofia. Kappaleen sanoja lukiessani löysin sisältäni pelkoa haavoitutetuksi ja hylätyksi tulemisesta. Hitaasti kosketus, yhdessä kuuntelemamme musiikki ja loputtomat keskustelut saivat minut heiluttamaan valkoista lippua. Antamalla sanoitukseni luettavaksi avasin sydämeni rakkaudelle.

Heiluta pensseliä keskeltä

Markku Impiö

Markku Impiö sävelsi 1990-luvun alussa kappaleita silloiselle vaimolleen Kaija Koolle. Markku ei ollut aiemmin kirjoittanut sanoituksia, mutta koska hän ei keksinyt kuka sävellykset sanoittaisi, päätti hän ryhtyä puuhaan itse. Markku kertoo sanoitusten alkavan syntyä, kun kappaleet soivat hänen mielessään foneettisesti. Aluksi sanat, jotka tulevat suusta ulos, ovat siansaksaa. Pikkuhiljaa melodia pukeutuu sanoiksi ja tarinoiksi.

Tuulten viemää

Markku Impiön ideat kappaleiden lyriikoiksi voivat saada alkunsa mistä ja missä vain. Esimerkiksi **Tuulten viemää** alkoi sanoittua, kun Markku istui kahvilan terassilla ja ihmiset kävelivät hänen ohitse. Hänen mielessään alkoi kehkeytyä tarina kahdesta toisensa ohitse kulkevasta ihmisestä. Nämä kaksi sopisivat toisilleen täydellisesti, mutta he eivät huomaa toisiaan tahoillensa kiirehtiessään. Elämä kulkee eteenpäin, ja niin myös kappaleen kertosaikamainen muuttuu konditionaalista imperfektiksi. Markku käyttää kappaleidensa lyriikoissa luonnonvoimia symboloimaan erilaisia asioita. Esimerkiksi tuuli symboloi hänelle muun muassa muutosta, siirtymistä, rauhaa ja elämää.

Kuuntele Markku Impiön sanoittama laulu *Tuulten viemää* ja kirjoita millaisia asioita tuuli symboloi. Kirjoita sitten näistä sanoista liikkeelle lähtien yhteensä kymmenen minuuttia tajunnanvirtaa. Kirjoita kustakin sanasta yhtä kauan. Mikäli sinulla on viisi sanaa, kirjoita kustakin kaksi minuuttia ja niin edelleen. Millaisia ajatuksia paperille syntyi?

(Tajunnanvirtakirjoittamisessa kirjoitetaan mitä tahansa mieleen tulee ja kynän on tarkoitus kirjoittaa pysähtymättä

lainkaan. Voit toistaa yhtä ja samaa sanaa, mikäli muuta ei mielesi tule.)

Ole tarkkana, etteivät ideasi ajadu roskikseen

Markku havainnoi ympäristöään tarkasti, koska ideat saattavat piileksiä missä tahansa. Joskus yksittäinen sana, lause, pienen lapsen varpaat tai jokin muu huomio saattaa avata ajatuksen uudesta kappaleesta. Kun Markku vielä tupakoi, löytyi tupakka-askien kansista muistiin raapustettuja sanoja. Välillä askeja oli kaivettava roskiksestäkin, jotta ideat, eivät olisi päätyneet kaatopaikalle. Nykyään Markku kirjoittaa sanoja ja tiiviitä ideoita puhelimensa muistiin. Osoituksena siitä, ettei inspiraatio katso aikaa tai paikkaa, saattaa esimerkiksi kaupan kas-sajonossa törmätä puhelimeensa laulaen kuiskuttelevaan Markkuun. Ideat on tärkeää saada muistiin, jotteivät ne unohtuisi, olipa missä tahansa.

Laululyriikoita kirjoittaessaan Markku muuntuu syntymäisillään olevan kappaleen hahmoksi ja kuvittelee kaiken sen kautta. Ympäristön ja tilanteen tarkka kuvittelu muovaa tarinasta todentuntuista. Luovassa tilassa kappaleen ihmiset ikään kuin kulkevat hänen lävitseen. Kirjoittaminen on Markulle prosessi, jossa hän on kuin toisessa maailmassa. Tästä maailmasta hän tulee pois kappaleen lyriikan rakenteen ja idean tullessa valmiiksi. Kirjoittaessaan Markku aistii väreilyä, värejä ja näkee erilaisia kuvia.

Välitse paikka, jossa voit tarkkailla ohikulkevia ihmisiä rauhassa. Tarkkaile heitä puolen tunnin ajan ja kirjoita ylös

yksittäisiä tapahtumia tai asioita, jotka kiinnittävät huomiosi tai koskettavat sinua jostakin syystä. Valitse sitten neljä sanaa käyttöösi ja kirjoita niiden ympärille runo. Kirjoita riimipareja. Mistä runosi kertoo?

Kylmä ilman sua

Vaikka onkin merkittävää, kuka kappaleen esittää ja miten sanoilla kerrottavan tarinan kertoo, on kappaleen teksti universaali kokemus.

Markun tekstit käsittelevät ihmisen elämää, saavuttamatonta rakkautta, kosmista yksinäisyyttä ja eksistointia ylipäättään. Esimerkiksi **Kylmä ilman sua** -biisin kylmä ei kysele sukupuolta tai ikää.

Lyriikat puhuttelevat kuulijaa, kun sanat tarjoavat kuulijalle mahdollisuuden samaistua tarinaan ja luoda siitä omanlaisensa. Kappaleen luoma maailma tarjoaa tällöin mahdollisuuden oivalluksiin ja kokemukseen ymmärrätyksi tulemisesta.

Kun omien kappaleiden sanat lohduttavat menetyksen kohdannutta tai joku kertoo olevansa hengissä tietyn kappaleen kuultuaan, tulee olo, että jo yhden ihmisen antaman palautteen vuoksi kyseisen kappaleen kirjoittaminen on ollut tärkeää ja kannattavaa. Välillä palautteet, joita kappaleista saan ovat sellaisia, etten haluaisi vastaanottaa niitä kirjoittajana. Tuskaisten kokemusten kuunteleminen on raskasta.

Kun kohtaamme surua ja kuuntelemme musiikkia, näyttää kappaleiden sanoilla tutkimuksen mukaan olevan tärkeä merkitys (Vuoskoski, Eerola, 2012). Itse valitut kappaleet auttavat käsittelemään surua ja tuovat lohtua. Ei siis ihme, että Markun sanoitukset puhuttele-

vat hänen laulujensa kuuntelijoita lohduttaen ja toivoa herättäen.

Joskus Markun saamat palautteet hiipivät mukaan hänen sanoituksiinsa. Näin käy, kun palautteet kosketavat hänen sieluaan vahvasti.

Kuuntele Markku Impiön kirjoittama kappale *Kylmä ilman sua* kertaalleen. Kuuntele kappale sitten uudestaan ja ryhdy maalaamaan tai piirtämään heikommalla kädelläsi tunnelmia, joita kappale sinussa herättää. Hyödynnä värejä ja muotoja. Anna työsi kuivua tai levätä hetken aikaa, kuitenkin enintään vuorokauden ajan. Palaa työsi äärelle ja kirjoita, mitä se sinussa herättää. Millaisia olotiloja tai muistoja sinussa syntyi?

Mieti tarkasti millaisia sanoja käytät

Markku muistuttaa, että laululyriikoita kirjoittaessa kannattaa pysähtyä miettimään ja harkitsemaan tarkasti, millaisia sanoja käyttää.

Mieti, ovatko sanasi paljon käytettyjä kliseisiä sanontoja vai synnyttävätkö ne kappaleeseen tunnelman, johon sanoitusten kirjoittajana pyrit.

Esimerkiksi kirosanoja käytetään niin paljon arkikielessä, että niiden merkitys ja teho ovat vähentyneet. Tästä syystä niiden käyttöä laululyriikoissa kannattaa yleisesti ottaen välttää ja löytää tekstiin teho muualta.

Leikkaa 10-20 pientä lappua ja kirjoita kuhunkin sana, joka sinusta on voimakas ja hyvin merkityksellinen. Kirjoita sitten kunkin lapun kääntöpuolelle perustelu siitä, miksi sana on sinusta voimakas. Mieti myös millaiset asiat voisivat symboloida kyseistä sanaa.

Sanat kappaleisiin alkavat syntyä, kun musiikillinen teema ja kappaleen rakenne ovat Markulla olemassa. Tekstiä kirjoittaessaan hän laulaa sanojaan ääneen. Tällä tavoin hän varmistuu siitä, että tekstissä on riittävästi soivia äänteitä oikeissa paikoissa. Kaikki vokaalit sekä konsonantit d, m, n, h, l, r, v ovat soinnillisia. Soinnittomia äänteitä puolestaan ovat p, t, k, s.

Kappaleita tehdessään Markku työstää yhtäaikaisesti sekä musiikkia että tekstiä, jotta kumpikaan ei lukitse toistaan vaan kappale saa mahdollisuuden muuntua ja tulla omanlaisekseen, juuri sellaiseksi kuin sen on tarkoitus muotoutua. Kappaleet ovat valmiita vasta, kun ne on laulettu ja miksattu studiossa. Sitä ennen ne saavat muotoutua ja hakea tapaansa olla olemassa.

Markku ihailee kappaleita, jotka kestävät aikaa. Kun yksinkertainen idea ja toteutus vangitsee ja tuntuu kidnappaavan kuulijan mukaansa, on biisi onnistunut. Silloin siitä tulee kuulijalleen merkittävä. Suomalaisista taitavista sanoittajista Impiö mainitsee Edu Kettusen ja Hectorin, vaikka ennen kaikkea hän arvostaa yksittäisiä kappaleita, joiden sanoitukset ja toteutus ovat klassikko-ainesta.

Ihmisen puolella

Laulutekstit ovat tarinoita ja tunnelman kuvauksia, jotka on kiteytetty ja tiivistetty 3-4 minuuttiin. Joskus kappaleiden aiheet voivat olla niin rajuja ja raskaita, että ne eivät läpäise kuulijan filttareita.

Se, mistä kappale kertoo, ja mihin kuulijana samaistumme ja millaisia asioita kappale nostaa mieleemme, on sidoksissa myös siihen, millaisessa mielentilassa, tun-

nelmissä tai tilanteissa sitä kuuntelemme. Nämä kaikki puolestaan vaikuttavat siihen, millaisia muistoja kappaleisiin liittyy tai millaisia muistoja kappaleet kuulijassa nostavat pintaan. Musiikin avulla pääsemme palaamaan menneen ajan tunnelmiin ja tapahtumiin.

Joskus kappaleen erilaiset tasot voivat toimia kuulijan suojana.

Esimerkiksi kaunis luontokuvaus, joka synnyttää kuulijassa vahvan mielikuvan, saattaa toimia mielen suojana. Kappaleessa kuvatut vaikeudet saattavat kuulijan mielessä ajatua taka-alalle, mikäli hän ei ole valmis vastaanottamaan sanojen tunnelmia.

Markulle on erityisen tärkeää on olla ihmisten puolella sanoituksia kirjoittaessaan.

Kappaleiden teksteissä ihmisille voi käydä huonosti, mutta niistä pitäisi huokua jonkinlainen positiivinen pohjavire, joka loisi kuulijalle toivoa. Lyriikoiden tehtäviin ei kuulu ohjeiden antaminen, opettaminen eikä kappaleen lopputulemien lukitseminen tietynlaisiksi.

Markku Impiön vinkit laululyriikan kirjoittamiseen

Kirjoittaessasi tekstiä kutsu kuuntelija kyytiin noin kolmeksi ja puoleksi minuutiksi ja toivo, että tämän mukaan tarttuu jotakin sanoistasi. Ennenkaikkea keskity tarjoamaan jotakin kaunista, jotakin sellaista, josta kuulija voi rakentaa itselleen alun ja lopun. Parhaimmillaan kappaleen sanoitukset tarjoavat samaistumisen kokemuksen ja oivalluksen siitä, että elämällä elämäänsä tietyllä, itselle sopivalla tavalla, voi ikäänkuin kirjoittaa kunkin biisin loppuun omalla tavallaan.

1. Kun ryhdyt kirjoittamaan harjoitustöitäsi ole rehellinen tunteillesi.
2. Mieti, mitä haluat kirjoittaa.
3. Mieti aiheesi ja muodosta tästä kappaleen otsikko. Palaa otsikkoon kirjoittaessasi. Varmista, ettet ole ajatunut liian kauas otsikostasi. Varmista, että sanoituksissasi on punainen lanka. Ei riitä, että sanat kuulostavat hyviltä.
4. Biisin sanat luovat tunnelman ja tunnelma on tärkein asia koko biisissä. Asetu kappaleen tunnelmaan ja yritä saada siitä mahdollisimman paljon irti.
5. Älä maalaa itseäsi kirjoittaessa nurkkaan vaan heiluta pensseliä keskeltä käsin. Näin sinulla on tilaa ja mahdollisuus nähdä erilaisia lopputulemia ja löytää erilaisia ratkaisuja.
6. Tarkastele omaa tekstiäsi kriittisesti. Jos teksti vakuuttaa sinut, se koskettaa yleensä myös muita.
7. Kirjoita, kirjoita ja kirjoita! Taidot kehittyvät harjoittelemalla.

Kirjoita Markku Impiön ohjeita noudattaen demokappaleeseen sanoituksesi. Anna jonkun sinulle merkityksellisen ihmisen lukea sanat melodiana kuunnellen. Pyydä häntä kertomaan, millaisia ajatuksia kappale hänessä herättää.

Kerro läheisellesi, millaisesta ideasta ja tarinasta kappaleesi sai alkunsa ja miltä hänen palautteensa sinusta tuntui. Kerro myös herättikö se sinussa oivalluksia omasta tekstistäsi.

Tuulten viemää (säv. Markku Impiö, san. Markku Impiö,
Kaija Koo)

Kylmä ilman sua (tekijä: Markku Impiö)

Musiikki parantaa

Susa

Markku Impiön kanssa käymäni keskustelun jälkeen elin uudestaan hetken, jossa istuin lumimyrskyssä Brightonin rannalla ihmisiä katsellen. Kuvittelin, miltä yksinäisistä ja suruisista hahmoista tuntui kulkea meren pauhussa lumihiihtaleiden tanssiessa heidän ympärillään. Huomasin itkeväni, vaikka olin lähtenyt rantaan nähdäkseni myrskyävän meren ystäväni jäädessä viinila siensa ääreen minua odottamaan. Siirryin lähemmäksi aaltoja ja huusin mereen suruani ja ikävääni. Mitäkö ikävöin? En tiedä, mutta mielessäni pyöri lause *For the lost tears of frozen love*. Seuraavan kerran palasin tuohon samaiseen hetkeen ja lauseeseen kuunneltuani erään melodian, jonka Mika Vanhanen minulle lähetti. Kirjoitin siltä istumalta sanat Mikan säveltämään melodiaan. Hioessani sanottavaani mietin kuka olen, mistä pidän ja millaisia asioita sisälläni liikkuu. Erityisesti pohdin yksinäisyyttä ja surua ja miten sitä teksteissäni käsittelen. Fiktiiviset laulusanat antavat mielelleni vapauden kuvitella. Saan olla jossakin toisaalla ja kenties joku toinen. Saan opetella ja harjoitella vapautumaan omista kahleistani. Opettelen ymmärtämään piilossa olevia puoliani ja annan äänen niille osille itsessäni, jotka muutoin olisivat hiljaa.

Työhistoriani vuoksi mukanani on kulkenut surullisia ja raakoja tarinoita, joita ihmiset ovat jakaneet kansani. Olen nähnyt iloa, olen saanut nauraa. Olen epäonnistunut, seissyt vierellä, kun joku epäonnistuu ja kokee

epätoivoa. Olen itkenyt toisten puolesta ja antanut kyynelten valua, kun edessäni oleva ihminen on ollut väsynyt, pelokas ja ahdistunut. Heitä ajatellen kirjoitin kappaleen sanat. **Kiss Goodbye** kertoo rakkaudesta, josta on luovuttava, vaikka ei haluaisikaan. Unessa elää vielä toive ja haave siitä, ettei mikään muutu. Unessa kertoja saa vielä hetken olla yhdessä itselle tärkeän ja rakkaan ihmisen kanssa. Kappale kuvaa kertojan tunteita luontokuvauksia ja niihin rinnastuvia teoksia hyödyntäen.

Kuullessani kappaleen ensimmäistä kertaa *Siiri Ahtolan* laulamana pysähdyin paikoilleni. Olin ihmeissäni, miten kauniilta sanoitukseni kuulosti. Tämä palautti minut Markun ajatukseen siitä, miten tärkeää on luoda toivoa, vaikka kappaleen aihe olisi vaikea. Minä kuulin laulussa rakkauden, joka saa meidät suojelemaan ja varjelemaan läheisiämme. Kuulin, miten hauraaksi ja haavoittuvaksi rakkaudelle antautuminen meidät tekee. Joskus rakkauden nimissä tuhotaan, soditaan ja uhraataan kaikki, mitä itsellä ja toisilla on. Olen nähnyt, miten rakkauden varjolla tukahdutetaan elämää ja millaisia kahleita rakkaus ympärilleen asettaa. Joskus varjelus muuntuu vankilaksi.

Rakkaudesta, yksinäisyydestä ja mielen vankiloista päädyin miettimään rakastamisen ehtoja. En tarkoita romanttista rakkautta vaan rakkautta, joka saa meidät haluamaan toisille ihmisille hyvää ja tuntemaan yhteyttä itseen ja maailmaan. Siitä mieleni kulkeutui pohtimaan yhteyttä, jonka musiikkia kuunnellessa voi tuntea ja miten musiikin eri genret olivat saaneet alkunsa seksiin viittaavista asioista. Chirstopher Ryan ja Cacilda Jet-ha (2011) kertovat teoksessaan rock 'n' rollin saaneen alkunsa juke joint -kuppiloista, joissa termi tarkoitti

panemista. Robert Farris Thompsonin (2011) mukaan funky on peräisin sanasta lu-fuki. Se tarkoittaa myön-teistä hikeä, jonka saa aikaan tanssista tai seksistä. Boogi tarkoitti pirun hyvää. Jazz taas sai alkunsa sanasta dinza, joka tarkoittaa siemensyöksyä. Aika hauskaa, miten moninaisesti ja monitasoisin ajatuksiin sitä voikaan päätyä, kun kirjoittaa tai kuuntelee musiikkia.

DV LGANG

MAZCAN

Tuntosarvet herkillä

Sinikka Svärd

10-vuotiaana Sinikka Svärd halusi tulla kirjailijaksi. Laulutekstejä hän ryhtyi kirjoittamaan harrastusmielessä 17-vuotiaana. Abivuotenaan hän kirjoitti hyväntahtoisia pilkkalauluja opettajistaan, kuten siihen aikaan oli tapana. Ennen nykyistä ammattiaan laululyyriikoiden kirjoittajana Sinikka kirjoitti kaikenlaista, kuten lastenrunoja ja satuja. Laululyyriikoiden lisäksi hän on muun muassa julkaissut runokirjoja ja kouluttanut laululyyriikoiden kirjoittajia. Synnyinlahjanaan Sinikka on saanut kyvyn kuulla, miten tekstin rytmi syntyy.

Sanoittajaksi Sinikka päätyi kovan työn ja harjoittelun ansiosta. Hän lähetti sanoituksiaan moniin eri paikkoihin saamatta viesteihinsä vastausta tai palautetta. Vastassa oli vain hiljaisuus. Se sai miettimään oliko kirjoittamisessa mitään järkeä. Olivatko hänen sanoituksensa sittenkään hyviä ja oliko hän vain tyhmä yrittäessään saada niitä julkaistavaksi? Ensimmäiset levyille päätyneet sanoitukset Sinikka kirjoitti tenavatähti Johannan vuonna 1993 julkaistulle Rakkauden pallomeri-albumille.

Etsi YouTubesta Johanna Virtasen esittämä kappale Pieni unelma ja kuuntele se. Kirjoita sitten ajatuksiasi, joita kappale sinussa herättää.

Kirjoita myös, mikä olisi sinun unelmasi. Kuvaa unelmaasi kiertoilmauksin, kuvaa tunnelmia ja luo mielikuvia, kuten laulussa Pieni unelma. Mieti myös, mistä unelmasta olisi kysymys, jos sinä olisit kirjoittanut kappaleen sanat. Mitä sinä kaipaisit?

Vie minut

Sinikalle ovet sanoittajana avautuivat Johanna Virtasen kanssa tehdyllä keikkareissulla. Sinikka tapasi konserttialin takahuoneessa Katri Helenan, jolle hän kertoi haluavansa tarjota tekstejään. Katri Helena kehotti

ottamaan yhteyttä Esa Niemiseen, joka tuotti hänen kappaleitaan. Sinikka tarttui tuumasta toimeen ja lähetti tekstejään Esa Niemiselle. Pitkän hiljaisuuden jälkeen Nieminen soitti Sinikalle ja kertoi, että halusi säveltää hänen sanoituksensa Katri Helenalle. Toinen teksti puolestaan päättyi Eija Korisevalle. Katri Helenan esittämää kappaleesta **Vie minut** (1995) tuli hitti ja Sinikasta laululyyrikoiden kirjoittaja.

Esimerkkeinä työstään kirjoittajana ja siitä, miten kappaleiden sanoitukset syntyvät, Sinikalla on kaksi tarinaa. Vuosia sitten hän mietti mielessään, miten näppärää elämä olisikaan, jos hänellä olisi miehiä ulottuvillaan aina erilaisiin tehtäviin, koska harva mies on taitava kaikessa. Tästä ajatusleikistä syntyi teksti **Useampi mies**. Koska teksti päättyi Yölinnut-yhtyeelle, hioi Sinikka laululyyriikkansa heille sopivaksi. Voit kuunnella kappaleen **Useampi nainen** Yölintujen albumilta Pienen pojan haaveet.

Treffit tuulikaapissa biisiin sanat syntyivät, kun hän tapasi tuttavansa. Keskustelun tuoksinassa tämä kuvasi kiireistä elämäänsä kohtaamisiksi tuulikaapissa. Tokaisu inspiroi Sinikkaa ja hän pyysi lupaa käyttää ajatusta laulunsa sanoissa. Tällaisesta alusta syntyi kappale, jonka kenties olet kuullut Annika Eklundin esittämänä.

Ryhdy kuuntelemaan Katri Helenan esittämää laulua *Vie minut* ja tanssi sen tahdissa. Voit tanssia myös paikallasi, jos et halua tai pysty liikkumaan. Tämän tehtyäsi kirjoita, miltä sinusta tuntuu. Kirjoita myös, millaisesta tilanteesta siirryit kuuntelemaan laulua. Pohdi muuttuiko mielialasi, tai mitä sinulle biisin ja liikkeen myötä tapahtui.

Kuuntele Annika Eklundin esittämä *Treffit tuulikaapissa* ja kirjoita, millaisesta elämästä se sinusta kertoo. Kuvaa

kumppanukset (ikä, miltä he näyttävät ja mitä tekevät). Mieti, miltä kertojasta tuntuu ja miksi. Kirjoita myös, mitä hänen kumppaninsa tilanteesta ajattelee. Kirjoita lopuksi, miten näiden kahden elämä jatkuu.

Kuuntele Yölintujen esittämä biisi *Useampi Nainen*. Kirjoita tämän jälkeen kappaleeseen omat sanasi siten, että ajattelet otsikon olevan useampi mies. Millaiseksi teksti muuttuu ja mistä erot johtuvat?

Kuopista syvyyttä teksteihin

Sinikka kirjoittaa laululyriikoita asioista, joita hän näkee, lukee ja kokee. Syvyyttä teksteihin tuovat hänen elämäänsä liittyneet syvät kuopat. Inspiraatio syntyy pienistä asioista. Sinikka saattaa kuulla jotakin hauskaa tai jokin asia saattaa jäädä mieleen jauhamaan tiettyä rataa. Joskus tekstit ovat Sinikan mielestä todella hyviä, mutta niitä on vaikea tarjota kenellekään. Tällaisia ovat tekstit, joihin hän purkaa kaikkein kipeimpiä ajatuksiinsa ja tuntemuksiaan.

Sinikasta on kiehtovaa kirjoittaa ihmisyydestä. Kenties juuri siksi hänen tuotannostaan löytyy erityisesti ihmissuhdetekstejä. Arjessa eräänlaisia kohokohtia ovat isommat projektit, joihin hän on kirjoittanut tekstejä. Tällaisia ovat olleet esimerkiksi turkulaisen Aino-kuoron esitettäväksi tehdyt sanoitukset naiseudesta ja sen eri puolista, sekä Espoon kaupunginteatterin ohjelmistossa ollut Äidinmaa.

Kun Sinikan lapset olivat pieniä, hän kirjoitti paljon muistiinpanoja vihkoonsa takapihallaan. Esimerkiksi hautausmaalla kävellessään hän saattoi lähetellä itselleen ideoita kappaleiden sanoituksiksi tekstiviesteinä.

Kävellessä saattaa syntyä hyvinkin materiaalia, jota ei edes tarvitse kirjoittaa muistiin, vaan sen voi siirtää suoraan tietokoneelle valmiin kappaleen muotoon.

Sanoituksia kirjoittaessaan Sinikka lähtee liikkeelle jostakin ja päättyy usein lopputulokseen, jossa alkuperäisestä ei ole jäljellä paljoakaan. Kirjoitusprosessin myötä sanoitukset kokevat monen monituisia metamorfooseja.

Tilastyötä tehdessä ei voi jäädä odottelemaan inspiraatiota. Tätä varten Sinikalla onkin pieni tiedostopankki, joka pitää sisällään tekstin alkuja, otsikoita ja hyviä laineja.

Tekstin kirjoittaminen valmiiseen melodiaan on Sinikasta tavallaan helpompaa, vaikka esittäjää ei vielä tietäisikään. Tällöin säveltäjän kanssa voi yhdessä miettiä, kuka kappaleen voisi esittää ja millaisia asioita sanoituksissa tulisi huomioida. Kun sanoittaa valmiiseen melodiaan, on sitä kuunneltava useita kertoja löytääkseen tunnelman ja fiiliksen, josta lähteä liikkeelle. Nämä tavoitettuaan Sinikka kirjoittaa mitä mieleen juolahtaa, ja lähtee vasta sen jälkeen tarkemmin miettimään, millainen tarina melodian ympärille rakentuu.

Kirjoittaessaan blancosanoituksia Sinikka ei välttämättä tiedä, kenelle lyriikat päätyvät tai millainen melodia lyriikoiden ympärille syntyy. Usein Sinikka kuulee sanoituksensa vasta, kun kappale julkaistaan. Tämä saattaa olla myös hetki, jolloin tekstin esittäjä selviää hänelle. Välillä kappaleet yllättävät positiivisesti, ja joskus taas kappaleen kuuleminen saa pettymään. Tällöin kappale on tuotettu huonosti tai laulaja ei kerro tarinaa tavalla, joka sanoituksiin on sisäänkirjoitettu. Sinikka kuvailee itseään hitaaksi kirjoittajaksi, eikä kirjoittaminen ole muuttunut hänelle helpommaksi vuosien myötä.

Ei ole helppoa löytää samoihin teemoihin uusia näkökulmia ja oivalluksia, kun on kirjoittanut työkseen 25 vuoden ajan.

Käy kävelyllä. Katsele ympärillesi ja ota valokuva jostakin, mikä puhuttelee sinua. Koita katsoa maailmaa ikään kuin näkisit sen ensi kertaa. Kävele tämän jälkeen vähintään kymmenen minuuttia hiljaisuudessa ja kuvittele jokaisen askeleen jälkeen synnyttäväsi kukkia jonoon. Aina jalkaasi nostaessasi maasta syntyy uusi kukka.

Kävelyn jälkeen katso ottamaasi kuvaa. Kirjoita kuvasta viisi lausetta. Kirjoita lauseiden alle ajatuksiasi tai muistojasi, joita lauseet sinussa herättävät. Millä värillä kuvaisit näitä?

Voimaa musiikista

Musiikki ja biisien tekstit ovat Sinikan elämässä valtavan tärkeitä asioita. Tietty kappale palauttaa hänet edelleen tunteeseen ja tunnelmaan, joita hän on jossakin elämänvaiheessaan kokenut. Voimabiiseinä hänelle toimivat kappaleet, joissa on jollain tapaa minuutta vahvistava sanoma.

Evakon laulu ja Arkunkantajat ja enkeli ovat kappaleita, jotka koskettavat Sinikkaa erityisesti. Evakon laulu saa hänet kyynelehtimään, koska kappaleen kielikuvat ovat osuvia. Arkun kantajat -laulun sanankäänteet puolestaan ovat upeita. Suomalaisista sanoittajista Sinikka arvostaa muunmuassa Mika ja Teppo Nuorvaa sekä Jouko Mäki-Lohiluomaa. Omista lyriikoistaan Sinikka nostaa esille **Minä rakastan elämää** -laulun, jonka esittää Johanna Kurkela.

Minulle musiikissa elää tarina. Kuunnellessani sanoituksia minussa tapahtuu paljon. Joskus kappale saa minut etsimään tietoa, joskus antaudun mielikuvitukseni vietäväksi ja saan kokea uskomattoman tarinan. Saatan oppia uusia asioita, joutua miettimään uudestaan omia uskomuksiani ja totuuksiani tai saatan kuulla kappaleen oman elämäntilanteeni kautta, aivan kuin sanoitukset puhuttelisivat minua. Uskon osan musiikin voimasta asuvan sanoissa ja niissä elävissä tarinoissa.

Kertomusten avulla ihmiskunta on muinaisista ajoista lähtien luonut asioiden järjestyksiä, todellisuuden kuvauksia ja maailmanselityksiä. Kertomusten avulla ihmiset ovat myös koettaneet ymmärtää ajan ilmiöitä sekä muutoksia itsessään että ympäristössään (Ihanus, 2009). Kertomuksilla ihminen rakentaa ja sijoittaa minuuttaan ja omaa elämäntarinaansa suhteessa toisten minä-asemiin sekä elämän tarinoihin. Musiikin ja sanojen yhdistelmä kulkeutuu mielessä sopukoihin, joihin ei muutoin ehkä pääsisi käsiksi. Keskustellessamme toisten kanssa musiikista ja sanoitusten sanomista aloitamme kaikki samalta viivalta. Kukaan ei ole edempänä tai taaempana kuin toinen, vaan jaamme hetkessä kappaleen, jota käsittelemme yhdessä. Laulujen esittäminen on kertomista. Se palvelee selviytymistä ja puolustautumista nykyisyydessä, muistelua, menetysten käsittelyä, unelmointia, tulevaisuuteen suuntautumista ja katoavaisuuden puhuttelua (Ihanus, 2009). Karen Estrella (2011) puolestaan viittaa tekstissään Levinen ja Levinen (1999) ajatukseen siitä, että taiteen terapeutin voima ei asu kärsimysten poistamisessa, vaan ennemminkin sen kyvyssä kannatella meitä kärsimysten keskellä, jotta voisimme kestää kaaosta kieltämättä tai pakenematta sitä.

Kuuntele Johanna Kurkelan esittämä laulu *Minä rakastan elämää*. Kirjoita sen jälkeen ajatuksiasi kappaleesta ja omasta elämästäsi. Mitä sinä rakastat elämässäsi? Mitä sinulle jäi kappaleesta erityisesti mieleesi?

Mieti, mikä kappale toimii voimabiisinäsi. Kuuntele se ja kirjoita kehollasi sen tahdissa omaa nimeäsi. Tee isoja liikkeitä. Kirjoita nimesi uudestaan ja uudestaan. Kirjoita liikkeen jälkeen nimesi paperille ja sen alle myönteisiä ajatuksia itsestäsi. Lue tekstisi muutamaa tuntia myöhemmin tai seuraavana päivänä. Millaisia tunteita tanssiminen herätti? Entä kirjoittamasi asiat?

Pieni Unelma (tekijät: Heikki Uusikylä, Sinikka Svärd)

Vie minut (tekijät: Esa Nieminen, Sinikka Svärd)

Useampi nainen (tekijät: Esa Nieminen, Sinikka Svärd)

Treffit tuulikaapissa (tekijät: Esa Nieminen, Sinikka Svärd)

Minä rakastan elämää (tekijät: Tomi Aholainen, Sinikka Svärd)

Kun katsoit minuun (tekijät: Esa Nieminen, Sinikka Svärd)

Polte (tekijät: Lauri Tähkä, Sinikka Svärd)

Evakon laulu (tekijä: Veikko Lavi)

Arkunkantajat ja enkeli (tekijä: Jouko Mäki-Lohiluoma)

Avaan oven kauneudelle

Susa

Sinikka Svärдин haastattelun jälkeen olin innoissani kirjoittamisesta monta päivää. Olin haltioissani Sinikan tavasta olla olemassa. Sain kuulla tarinoita, jakaa ajatuksia ja keskustella kaikesta mahdollisesta taivaan ja maan välillä. Tapaamisemme jälkeisenä päivänä lähdin kävelylle. Päädyin hautausmaalle, jossa istuskelin inspiraatiota odotellen. Sanoja lauluihin ei löytynyt, mutta muistin miksi kirjoitan. Kirjoittamalla avaan oven kauneudelle.

Kynän terän ja paperin kohtaaminen on minulle taianomainen hetki. Silloin olen olemassa, en itsenäni, vaan sanoina, taukoina ja mielikuvina. Kaikki muu häipyy ja voin viipyillä monessa paikassa yhtä aikaa olematta kuitenkaan läsnäytyneenä muualle kuin paperille syntyviin merkkeihin.

Lauri Tähkän esittämä kappale **Polte** on Sinikan sanoittama. Tehdessäni työtä parisuhteessaan väkivaltaa kohdanneiden kanssa nostivat asiakkaani usein kyseisen kappaleen esille. Sanoituksen avulla he kuvasivat sitä huumaa ja toivetta rakkaudesta, joka sai heidät pysymään suhteessa. Eron jälkeenkin polte on voinut olla vahva ja voimakas.

Sinikan sanoittama biisin **Kun katsoit minuun** esittää Anna Eriksson. Laulu kertoo kohtaamilleni ihmisille lempeästä katseesta, joka on saanut kuulijansa tuntemaan valtavaa rakkautta, hyväksyntää ja näkyväksi tulemistä. Kappale on herättänyt heissä esiin varovaisen

ajatuksen toiveesta rakastua ja rakastaa uudelleen; sekä muistoja kauniista rakkaudesta että luopumisesta.

Mietin paljon näitä kappaleita ja sitä, millaisia keskusteluja olin käynyt ja miten kauniita hetkiä olinkaansaanut kokea musiikin ja tekstien äärellä. Näistä aatoksista inspiroituneena kirjoitin laululyriikan **Bedtime Stories**. Se kertoo omituisesta suhteesta kahden ihmisen välillä. Tavallaan heidän suhteessaan asiat ovat hyvin, vaikka eivät olekaan. Kaikki vaikeus ja kylmyys piiloutuvat suloisiin kuiskauksiin ja lupauksiin iltasaduista. Kappale kertoo metaforan omaisesti siitä, miten seksi ja musiikki kietoutuvat yhteen, ja miten ihminen saattaa löytää itselleen erilaisia pakopaikkoja yksinäisyydestä, seksistä, toisen ihmisen läheisyydestä tai musiikista.

Toisenlaisen tarinan puolestaan kertoo sanoitukseni **Kulkija**. Se on tarina ihmisestä, joka kokee elämänsä tarkoituksettomaksi ja tyhjäksi. Sanoituksen henkilö kulkee myrskyssä meren rannalla. Katkoessaan kahleita menneisiin tapahtumiin hän ymmärtää olevansa kaukana kotoa. Mukana kulkee taakkoja, jotka painavat hänet masennukseen. Suru saa hänet tuhoamaan kaikkea itselle merkityksellistä ja toivomaan kuolemaa. Ainoa toive on, että menetetty rakkaus palaisi takaisin. Lopulta suru alkaa päästää otteestaan. Kulkija itkee ja myöntää kaipaavansa rakastaan, joka ei koskaan tule takaisin. Jäljellä on vain muisto rakkaudesta.

Epätoivossaan Kulkija-laulun kertoja kokee, ettei kukaan näe tai ymmärrä häntä. Hän yrittää kieltää tunteet, joita kappaleen edetessä kokee. Tunteen kieltäminen ja välttely vaatii paljon energiaa ja voi johtaa jopa masennukseen ja ahdistuneisuuteen. Siksi on tärkeää purkaa tunteitaan rakentavasti. Vaikeiden tunteiden, kuten vihan, käsittelyssä aktiivinen toiminta on tärkeää (Punka-

nen, 2011). Musiikki tarjoaakin siihen hyvän välineen. Tilanteissa, joissa ei ole saanut tai voinut tuntea vihaa, musiikin etäännyttävä vaikutus mahdollistaa tunteiden turvallisen ja siedettävän käsittelyn (Punkanen, 2011). Laulujen avulla voi tuoda esille kokemaansa vihaa tai kuvata sen olomuotoa itsessään. Kun vaikean tunteen käsittelyä jatkaa liikkeen, maalaamisen tai kirjoittamisen avulla, on mahdollista päästä tunteessaan eteenpäin.

Mieti tilannetta, jossa viimeksi olit vihainen. Valitse sitten kappale, joka kuvaa tunnettasi. Kuuntele kappale ja kirjoita ajatuksiasi vihan tunteesta.

Luo tarina, jossa viha näyttelee jonkinlaista osaa. Hyödynnä tekstissä kirjoittamiasi asioita. Tee tarinan pohjalta lauluteksti siten, että melodiaksi tulee aiemmin kuuntelemasi kappale.

Kauneutta, mystisyyttä ja tunnelmaa

Marko Saaresto

Marko Saaresto on laulanut lapsesta asti. Kun häntä 15-vuotiaana pyydettiin bändiin, hän halusi myös kokeilla sanoittamista. Sanoittamisesta tuli tärkeää, koska hän löysi oman tapansa ilmaista itseään. Kirjoittaminen on Markolle tapa käsitellä asioita. Kirjoittamisprosessin aikana hän työstää ajatustaan, jonka hän kuulijalle haluaa välittää sekä miettii, miten asian sanoisi ja miksi. Kun syntyy teksti, joka puhuttelee, koskettaa ja kutkuttelee oikealla tavalla, on valmiina uusi tarina, jonka hän haluaa laulamalla kertoa ja esittää bändinsä *Poets of the Fallin* kanssa.

Pysähdy kuuntelemaan!

Marko kertoo tekstiensä olevan tarkoitushakuisia ja tarkoituksenmukaisia. Laululyriikat kuvaavat jonkin kokemuksen aiheuttamaa ajattelua, tai tunnekokemuksesta syntynyttä tarvetta selvittää, mitä tapahtui. Hän haluaa välittää oivalluksiaan ja oppimiaan asioita musiikkia tekemällä.

On tärkeää, että kuulija voi kuunnella kirjoittamani laululyriikan oman elämänsä kautta. Kappaleiden tarkoitus on myös viihdyttää, elähdyttää, ilahduttaa ja tarjota kokemus kauneudesta. Niiden ei kuitenkaan tule olla liian yksiselitteisiä, jotta kuulijan on mahdollista saada niiden kautta omia oivalluksiaan. Usein sanoituksiin ja viih-teeseen yleisemminkin sisältyy varsin toimivia viisauksia, jotka kuitenkin menevät ihmisiltä ohi juuri siksi, että ne tuodaan tarjolle viihteen keinoin.

Markolle sanoissa asustaa valtava voima, vaikkei kuulija aina täysin ymmärtäisikään kuulemansa kappaleen merkitystä.

Pysähtyessämme kuuntelemaan tietoisesti kappaleiden sanoituksia sen sijaan, että musiikki soisi vain taustalla,

voimme kokea musiikin ja hetket uudella tai erilaisella tavalla. Samoin tapahtuu, jos jää tietoisesti tarkastelemaan päivän säätä tai jotakin luonnonilmiötä ja kiinnittää niihin erityistä huomiota.

Tarinan voima

Yksi tapa tarkastella elämää on nähdä se eräänlaisena kertomuksena.

Kun kokee jotakin merkittävää, haluaa useimmiten jakaa sen jonkun kanssa. Yleensä tämä tapahtuu kertomalla. Lähellämme olevat ihmiset muodostavat meistä omanlaistaan tarinaa. Jotkut tarinat jätämme kertomatta ja osa painuu unohduksiin. Sanoitusten kirjoittaminen tarjoaa mahdollisuuden sekä jakaa että käsitellä asioita, joita kenties muutoin en kirjoittajana käsittelisi, ja näin oivallukset ja havainnot voisivat jäädä tekemättä.

Laululyriikoissa merkityksellistä ei ole vain se, mitä tapahtuu vaan myös se, miten sanat koetaan ja millaisia tunteita tarina herättää. Laulut mahdollistavat keskustelulle avautumista ja monenlaisten lopputulemien tai ajatelmien syntymistä sekä pohdintaa.

Tajunnanvirtatekniikkaa, havainnointia ja hiljentymistä

Marko kirjoittaa laululyriikoita sekä suomeksi että englanniksi.

Se, millä kielellä kirjoittaa, vaikuttaa sanavalintoihin ja tyyliin, jolla asioita sanotaan. Suomen kielellä saattaa välillä olla vaikeaa sanoa arkisia asioita kuulostamatta

kornilta, kun taas englanniksi sama asia kuulostaa hyvältä. Kun kieli vaihtuu, muuttuu koko ajatusmaailma. Kieli kuvaa, uusintaa ja toisintaa historiaa ja sitä kulttuuria, jossa sitä käytetään. Esimerkiksi kiinankielen kirjoitusmerkki rakkaudesta on ihminen, joka syö sydämensä. Tämä merkki kuvaa uhrautuvuutta. Suomalainen ajatus rakkaudesta kuvittuisi merkinä todennäköisesti toisenlaiseksi.

Ideat Markon kappaleiden sanoituksiin syntyvät monin tavoin. Kun hän havannoi ympäristöään, mieleen jää kuvia: kuin pieniä snapshoteja hetkistä ja tilanteista.

Joskus idea sanoituksiin saattaa syntyä sävellystä tehdessä. Toisinaan hän nauhoittaa kaiken, mitä suusta tulee ulos erilaisia instrumentteja soitellessa. Session jälkeen hän tutkailee äänitystä kuullakseen, mitä sanat tahtovat kertoa tai mikä puhuttelee siansaksaksi lausutujen asioiden takaa.

Tutkailen sanoja ja tunnelmia, joita äänet minussa synnyttävät. Koitan miettiä, miten asiat liittyvät tekeillä olevaan musiikkiin. Kun saan otteen ajatusprosessistani, syntyy teksti. Tällaisella tekniikalla saattaa saada kiinni jostakin aivan uudesta tai sellaista, mitä ei aikasemmin tiedostanut.

Marko kirjoittaa monesti yöllä. Kun kukaan ei keskeytä hetkeä, kuulee omia ajatuksiaan paremmin. Sanoitusten kirjoittamisen myötä Marko on kehittynyt sekä biisin tekijänä että ihmisenä.

Omista vanhoista sanoituksista näkee, millaisia asioita elämäänsä missäkin vaiheessa on kuulunut, millä tavalla asioista on ajatellut ja ovatko ajatukset olleet selkeitä. On myös mielenkiintoista vertailla omia nykyisiä ajatuksiaan sanoituksiin ja tutkia, vieläkö asiat kokee samoin, eli onko tullut tehtyä niin sanotusti kestäväää työtä.

Toiselle artistille sanoitusten kirjoittaminen on kevyempää kuin itselle ja omalle bändille kirjoittaminen. Tilaustyöllä on selkeät raamit, joiden sisällä toimia.

Tilaustyö on vähän kuin palapelin kokoamista, kun taas oman biisin tekeminen tarkoittaa, että koko palapeli on tehtävä alusta alkaen. Toiselle kirjoitettaessa on tärkeää, että musiikki ja teksti resonoivat keskenään. Tästä syystä melodian pitääkin olla sellainen, että se inspiroi kirjoittamaan sanoitukset.

Puhu tai laula mitä tahansa viiden minuutin ajan. Nauhoita puheesi/laulusi. Kuuntele äänitteesi. Mitä sinulle nousee päällimmäiseksi ajatukseksi?

Kirjoita muutama ajatus ylös ja kirjoita niistä kymmenen lausetta lisää.

Löytyykö ajatustesi taustalta jokin ydinajatus? Jos kirjoittaisit tästä lauluun sanat, mistä kappale kertoisi, millainen kappaleen melodia olisi? Miksi?

Sanoitukset kantavat ajatusta, ajatukset tarinoita ja arvoja

Vaikka Markolla ei varsinaisia kirjoitusjumeja olekaan, hänellä on välillä vaikeuksia löytää aiheita. Silloin hän kuuntelee musiikkia ja ryhtyy työskentelemään niin, että asettaa riman alas. Näin hän tarjoaa tajunnalle mahdollisuuden tuottaa jotain, mistä ottaa kiinni. Marko käyttää apunaan mytologisia, filosofisia ja terapeuttisia lähteitä. Biisit kuljettavat mukanaan Markon arvoja eli asioita, jotka ovat hänelle tärkeitä ja merkityksellisiä. Näitä ovat esimerkiksi tasapaino, jokaisen arvokkuus, mahdollisuus omiin valintoihin, kauneus, mystisyys ja tunnelmallisuus.

Tarinat, aivan kuten kappaleiden sanat ja musiikki ylipäättään, saavat meissä aikaan monenlaisia aistimuksia, kun mielikuviutus alkaa kehittää mieleemme kuvia. Aistimme tarinaa näkyinä, hajuina, ääninä.

Kappaleita esittäessä yhteys yleisöön on tärkeä.

Livetilanteissa pääsee näkemään, miten yleisö on ottanut kappaleen omakseen. Tuntuu hyvältä, kun yleisö laulaa mukana ja tajuaa, mistä biisissä on kyse.

Marko kokee esittämänsä kappaleet eri tavoin päivästä toiseen. Välillä kappaleiden esittäminen on hyvinkin tunteikasta ja välillä hän laulaa tarinaa ikään kuin hieman etäämpää.

Kun joku kertoo olevansa tietyn kappaleen ansiosta elossa, se on pysäyttävä hetki. Tällaisissa tilanteissa haluan korostaa ansion kuuluvan palautteen antajalle ja biisin toimineen jonkinlaisena katalyyttinä selviytymisessä. Samalla tuntuu kuitenkin hyvältä kuulla, että itse tehty laulu ja sen sanoitukset ovat auttaneet kuulijaa ymmärtämään jotakin, mitä hän kenties muutoin ei olisi löytänyt. Palaute luo merkityksen omalle taiteelle ja mahdollistaa sen, että saan tehdä omaa juttuani eli sanoittaa.

Kuuntele Poets Of The Fallin biisi *Children Of The Sun* ja kirjoita ylös 10 kaunista sanaa. Sano sanat ääneen ja kirjoita, miltä ne kuulostavat ääneen lausuttuina.

Ota kameralla kymmenen kuvaa, jotka kuvaavat tai symboloivat sanojasi.

Valitse yksi kuva ja kirjoita, millaisia tunteita ja ajatuksia se sinussa herättää.

Katso kuvaa ja keksi, mitä ennen kuvan ottoa on kenties tapahtunut ja miten tarina jatkuu kuvan ottamisen jälkeen.

Mitä kirjoittamasi teksti kertoo sinusta tai ajatuksistasi?

Children Of The Sun ja Choice Millionaire

Children Of The Sun kappaleen Marko sanoitti, koska halusi kertoa, että jokainen meistä on rakentunut samoista auringon partikkeleista. Hän toivoo tämän havainnon toimivan ihmisiä yhdistävänä kokemuksena. Kappale kertoo myös siitä, että meissä jokaisessa “asuu” sisäinen viisaus, ääni, intuitio, joka kertoo mikä on meille itsellemme tärkeää.

Siis se sisäinen ääni, joka kertoo meille hyvistä asioista, (ei se joka nalkuttaa, kieltää ja arvostelee). Tämä hyvä ääni auttaa meitä löytämään itsellemme sopivia ratkaisuja ongelmallisiin tilanteisiin ja auttaa hyväksymään esimerkiksi sen, että elämään kuuluu myös ajanjaksoja, jolloin emme ole onnellisia tai tyytyväisiä. Ne ovat kuitenkin ohimeneviä hetkiä.

Jos ymmärtää tämän, ei enää jumita huolissa niin usein tai kauan ja voi ikään kuin olla tyytyväinen, vaikka tilanteet ja olosuhteet eivät juuri sillä hetkellä olisikaan optimaalisia tai hyviä tai onnellisia. Yön jälkeen tulee taas päivä, pimeän jälkeen valo, haava paranee ajan kanssa, emmekä ole siitä niin huolissamme.

Sisäistä ääntä voi oppia kuuntelemaan, kun sammuttaa hetkeksi somen ja keskittyy keskustelemaan itsensä kanssa, hiljaa, itseksensä, ikään kuin kaverille juttelisi.

Toiseksi esimerkiksi sanoittamistaan kappaleista Marko nostaa **Choice Millionaire**. Hän kuvaa kappaletta kokoelmaksi pieniä fraaseja, jotka luovat kappaleen tunnelman. Fraasit kuljettavat kuuntelijan kohti kertosa-keistöä, jossa on biisin kantava ajatus. Jos et ole kuullut kappaletta tai tullut ajatelleeksi sitä tällä tapaa, kuuntele kappale uteliaana.

Sulje silmäsi ja kuuntele kappale Choice Millionaire. Käy sen jälkeen lukemassa sen sanat.

Mieti, millaisia valinnan mahdollisuuksia sinulla on. Pohdittuasi hetken aikaa asioita, tee paperille kolme laatikkoa vierekkäin.

MENNYT NYKYINEN TULEVA

Kirjoita mennyt -laatikkoon asioita, joita olet saanut osaksesi, tai joista olet joutunut luopumaan. Mieti, miten kukin asia vaikuttaa nykyisyyteesi. Kirjoita nämä nykyisyys-laatikkoon ja valitse lopuksi yksi asia, joka on sinulle tärkeä. Mieti miten haluat sen olevan tulevassa. Kirjoita tuleva-laatikkoon, mitä sinun tulee tehdä, jotta asia muuttuisi sellaiseksi, kuin sinä haluat.

Kirjoita lopuksi ajatus, idea tai tunne, joka harjoituksesi nousee päällimmäiseksi mieleesi.

Children of the Sun (tekijät: Poets Of The Fall)

Choice Millionaire (tekijät: Poets Of The Fall)

Auringon partikkeleiden tanssi

Susa

Kun istuin Markoa vastapäätä ja kuuntelin hänen ajatuksiaan sanoittamisesta ja maailmasta ylipäättään alkoivat Children of the Sun -kappaleen melodia ja sanat soida mielessäni. Annoin meluisan kahvilan energian täyttää minut. Siinä me istuimme kaikki yhdessä. Ajattelin kirjoittamistakin uudella tapaa: yhdistävänä tapahtumana, yrityksenä luoda yhteyttä itsessäni eri osien välillä, mutta samalla myös yrityksenä luoda yhteyttä ihmisiin ympärilläni. Kirjoittaessani keskustelen maailman ja itselleni merkityksellisten ihmisten kanssa. Se on tapani kommunikoida, pyrkimykseni luoda yhteyttä asioiden ja ihmisten välille.

Siinä hetkessä en osannut pukea sanoiksi sitä, mitä sisälläni liikkui, mutta auringon partikkelit tanssivat sisälläni. Riemuitsin jokaisesta hetkestä, niistäkin, jolloin kirjoittaminen oli tuntunut takkuiselta. Vaikeiden asioiden äärellä rakkaus kupli sisälläni. Myöhemmin kirjoitin muistiin ajatuksiani siitä, miten kirjoittaminen, oman tekstin ääneen lukeminen tai laulaminen, kuten myös toisen tarinan kuunteleminen, ovat hyvin fyysisiä kokemuksia.

Sanat resonoivat kehossa kirjoittaessamme, kertoessamme. Mietin, miten sormet osuvat näppäimiin ja miltä tuntuu, kun kynä kohtaa paperin ja sanat alkavat muodostua. Minulle siinä on jotakin pyhää, ihmeellistä ja kaunista. Mietin, miten ihmiset reagoivat kirjoit-

tamaani tai kertomaani tekstiin. Heidän kehoissaan tapahtuu asioita. Ilmeet muuttuvat. Joku saattaa nau-
raa, itkeä, tuntea ärtymystä tai onnea. Kuultu tai nähty
herättää ajatuksia, prosesseja. Se herättää ajatuksia ja
tunteita myös minussa. En osaa edes ajatella, montako
kertaa olen kirjoittanut tekstin ja huomannut itkun tu-
levan vasta sitä ääneen lukiessa. Omat sanani porautuvat
minuun ja mieleeni sanoessani niitä ääneen.

Itkin, kun kirjoitin kuvausta siitä, mistä sanoittamani
kappale **For the Lost Ones** kertoo. Kirjoitin kaipaukses-
ta ja surusta, jota olen nähnyt ihmisten silmissä erilai-
sissa tilanteissa. Mietin ihmisiä, jotka olivat päätyneet
itsemurhaan, kuolleet sairauteen tai kohdanneet väki-
valtaa elämässään. Mietin heidän läheisiään ja heidän
suruaan. Mietin itseäni kulkemassa monen ihmisen
surun keskellä. Mietin, montako kertaa olin ohittanut
surun näkemättä, ymmärtämättä. Mietin, tavoittivatko
sanani ja läsnäoloni suruun hukkumassa olevan, kuten
toivoin. Kirjoitin kappaleen lohdutukseksi. Toivoin
rauhaa ja lepoa väsyneille, pelkääville ja ahdistuneille.
Kirjoitin voidakseni kertoa, mitä tahdoin sanoa silloin,
kun sanoja ei sisältäni löytynyt.

Anna minun kirjoittaa, anna tarinani tulla nähdyksi

Pysähtyessäni musiikin ja luovien menetelmien äärel-
le erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa, sisään astuu
valtava rauha. Tiedän tilanteen kantavan. Musiikki
kuljettaa meidät yhteiseen tilaan ja maailmaan, jossa ei
ole yhtä oikeaa tai väärää. On kokemuksia, tuntemuk-
sia ja reagoitintapoja. Nyt, kirjoittaessani sanoituksia

oppiakseni, minulle tapahtuu samoin, vaikken olekaan ohjaajan roolissa. Kirjoittaessani laululyriikoita kommunikoin mahdollisen melodian, sisimpäni, sanojen ja kuvittelemani tarinan kanssa.

Marko Saaresto sai minut pohtimaan mielikuvitusta ja sen voimaa. Miten tärkeä ja elähdyttävä asia mielikuvitus onkaan! Minä tarvitsen kuvia ja mahdollisuutta kuvitella, miltä toisista tuntuu, mitä tietyistä asioista voisi seurata ja miltä tietyt asiat minussa tuntuvat. Muistot saavat kehoni reagoimaan eri tavoin. Voin viihdyttää ja kaunistaa hetkeäni kutsumalla tietoisesti tietyn mielikuvan silmieni eteen.

Mitä mielikuvitus sitten on? Se on muun muassa kykyä tuoda mieleen asioita, jotka eivät ole olemassa tai läsnä. Se on myös kykyä aistia ja lumoutua kuvitelmista, haaveista sekä tarinoista. Kirjoittaessani tekstiä kuulen ääneni. On kuin puhuisin sen kaiken, mitä kirjoitan. Laululyriikoita kirjoittaessani on hiljaista. Näen kuvia. Kirjoittaessani sanoituksia ilman melodiaa osaan sanoa, millaisen melodian haluaisin, mutta ainakaan toistaiseksi sisältäni ei ole kummunnut ääntäkään. Minulla on tarinoita kuvina, joiden tahdon muuntuvan sanojen tanssiksi.

Palaa teemaan, ideaan tai tunteeseen, jonka kirjoitit edellisessä harjoituksessa. Kuuntele uudestaan Choice Millionaire ja hyödynnä sen ideaa kappaleen kirjoittamiseksi. Kirjoita aiheestasi asioita peräkkäin. Älä jää pohtimaan, sopivatko ajatukset toisiinsa, vaan kirjoita laini teemastasi ja sen jatkoksi uusi. Jatka näin 15 lainin verran. Huomaa, että kussakin lainissa tulee olla 12 tavua.

Lue lainit ääneen, koita löytää rytmi lukemiseen.

Oliko ääneen lukeminen helppoa? Olitko kirjoittanut sanoja, joita oli vaikea sanoa?

Pohdi millaiset asiat vaikuttivat lausumiseen.

Epäonnistumista salliva ääni

Saara Törmä

Kirjoittaminen tarjoaa Saara Törmälle kokemuksen siitä, että hän on löytänyt paikkansa maailmassa ja taiteen tekotavan, joka sopii hänelle.

Kirjoittaessa palaset lokahtavat kohdalleen ja voin hyödyntää kaikkea opiskelemaani ja elämäkokemustani.

Tie menestyväksi sanoittajaksi on ollut pitkä. Saara treenasi tekstien kirjoittamista intensiivisesti muutaman vuoden tekemällä sanoituksia puolisonsa säveltämiin melodioihin. Saara uppoutui kirjoittamiseen niin, että välillä aika tuntui katoavan. Pikku hiljaa harjoittelun myötä idea omasta tavasta sanoittaa alkoi avautua.

Sanoitusten kirjoittaminen vaatii ennen kaikkea sinnikkyyttä, sillä lahjakkaimmankin kirjoittajan on työskenneltävä ahkerasti saadakseen aikaan hyviä tekstejä.

Selkeys, tunnelma ja ymmärrettävyys!

Saara arvostaa laululyriikoissa selkeyttä, ymmärrettävyyttä sekä sitä, miten biisi kokonaisuutena välittää tunteita. Näiden elementtien avulla kuuliija pääsee nopeasti biisiin sisälle ja tietää ensimmäisiltä riveiltä lähtien, mistä biisissä on kyse.

Mun lyriikoissa ei useinkaan ole kovin selkeää tarinaa vaan sanat välittävät ensisijaisesti tunnelmia ja tunteita.

Mieti miltä sinusta tuntuu ja millainen tunnelma sinua ympäröi? Kirjoita ajatuksesi ylös.

Mieti sitten, millä korvaisit kirjoittamasi sanat, miten toisin sanoin kuvaisit oloasi.

Kirjoita neljä lainia, joissa kussakin on 8 tavua (yhteensä 32 tavua).

Lue tekstisi seuraavana päivänä. Saatto kiinni edellisen päivän olotilasta? Onko tekstisi selkeä ja yksinkertainen? Miten hioisit sitä? Etsi tekstillesi otsikko.

Saarasta uuden biisin kirjoittaminen on aina yhtä vaikeaa ja monimutkaista. Joka ainoa kerta on aloitettava alusta, vaikka käytössä olisivat miten hienot ja hyvät työkalut.

Inspiraationsa lähteenä hän käyttää musiikkia, kirjoja, elokuvia ja elävää elämää. Suurin innoittaja on kuitenkin biisin melodia, jota hän ryhtyy sanoittamaan. *Hyvässä melodiassa biisin idea on tarjolla kuin kultalautasella, kunhan sen vain tavoittaa.*

Idea etsiessään Saara kuuntelee melodiaa useita kertoja. Kun tunnelma löytyy, hän kuvittaa sen sanoilla, jotka herättävät yhdessä melodian kanssa eniten resonanssia. Sopivien sanojen löytäminen ja niiden kirjoittaminen lyriikoiksi on hidasta puuhaa.

Koska jokainen mieleen tuleva idea on yhtä hyvä kuin myöhemminkin mieleen tulevat, tarttuu Saara ensimmäiseen. Ideasta hän alkaa luoda sanoitusta edeten ensimmäisestä lainista pala kerrallaan kohti kertosaetä. Ensimmäisen lauseeseen Saara kiteyttää sen, mistä kappaleessa on kyse. Ensimmäisen lauseen tehtävä on imaista kuuliija mukaansa, ja siksi sen on oltava riittävän dramaattinen.

Sanoituksiltaan valmis biisi näyttää siltä, että säkeistöt ovat paikoillaan ja kappaleen runko on olemassa.

Kun sanoituksen ensimmäinen versio on valmis, Saara alkaa poistaa täytesanoja ja etsii niiden tilalle sopivampia ilmaisuja ja tapoja sanoa asiat vielä aiempaa puhtaammin. Tämän vaiheen jälkeen Saara ja hänen puolisonsa laittavat melodian yhteen sanoituksen kanssa ja käyvät kokonaisuuden läpi huolellisesti. Tässä vaiheessa kappaleessa kaikki on auki ja muutettavissa sekä melodian että sanoituksen suhteen. Joskus muutoksia tehdään paljonkin.

Koen olevani onnekas, koska pystyn vaikuttaamaan sanoittamaani kappaleeseen sen kaikissa tuotantovaiheissa. Se on minulle tärkeää.

Työkaluina hyvä mielikuvitus ja tunneherkkyys

Tietylle artistille sanoitusta tehdessään Saara etsii samaistumispiinnan ja asian, joka yhdistää hänet ja artistin. Sen jälkeen hän hyppää artistin saappaisiin miettien, miltä tästä voisi tietyssä tilanteessa tuntua, ja mitä hän itse aiheesta ajattelisi. Vaikka Saaralla ei olisikaan omakohtaista kokemusta biisin käsittelemästä asiasta löytyvät sanat kuvittelemalla.

Biisien käsittelemät aiheet vaihtelevat artistista mukaan. Olennaisinta sanoittamisessa ovat aina sanat, joita kappaleissa käyttää. Niiden tulee kummuta artistin kielimaailmasta. Sanavalinnoilla syntyy samasta aiheesta kappaleita, jotka kuulostavat erilaisilta ja juuri tietyn artistin lauluilta. Saaran tärkeimmät työkalut sanoittamisessa ovat hyvä mielikuvitus ja tunneherkkyys.

Näiden ominaisuuksien avulla tavoitan omanlaisen katseen maailmaan ja saan luotua taidettani. Olen tietoisesti vahvistanut itsessäni tunneherkkyyttä voidakseni kirjoittaa, vaikka aina tunteissa vellominen ei ole mukavaa.

Saara toivoo, että hänen sanoituksistaan kuuluu altavastaajan ja heikomman puolella olevan ääni. Se on ääni, joka sallii epäonnistumista. Saaralle onkin tärkeää, ettei biisien arvomaailma ole ristiriidassa hänen oman arvomaailmansa kanssa.

Kuvittele olevasi 30-vuotias mies tai 15-vuotias tyttö. Olet turhautunut elämääsi, koska koet olevasi yksinäinen. Kirjoita tarina elämästäsi minä-muodossa. Valitse tekstistäsi yksi lause ja kirjoita se erilliselle paperille. Kirjoita lauseen ydinasiasta runo. Kenestä tai mistä runo kertoo? Kuka runon kirjoitti? Tunnistatko siitä itsesi tai ajatuksiasi?

Taiteilijaelämää

Sanoittaminen on Saarasta hyvin kiinnostava taiteenlaji. Hän pyrkii kuvaamaan kappaleen melodiaa luomalla siitä uuden taideteoksen. Taiteentekijänä hän ikään kuin tarkastelee sävellystä tulkiten sitä omasta kokemusmaailmastaan. Samoin tapahtuu tietysti myös silloin, kun melodia syntyy valmiiseen tekstiin. Säveltäjä etsii sanoittajan luoman taideteoksen syvintä olemusta ja tunnelmaa, joka sanoissa asustaa. Kun kappale lopulta kaikkien tuotantovaiheiden jälkeen päättyy kuulijalle, on hänellä edessään taideteos, jossa musiikki ja sanat ovat yhdistyneet artistin tulkintaan tarinasta.

Taitelijan elämä on epävarmaa ja joskus Saaran on vakuuteltava itselleen, että asiat järjestyvät. Välillä hän kertoo miettineensä voisiko elannon saada helpomminkin. Toisinaan Saara kokee olevansa etuoikeutettu, koska saa työssään toteuttaa itseään. Vaikka Saara kuvaa olevansa välillä liaksikin sanoitusten vietävänä, on lauluryikoiden kirjoittaminen hänestä mahtavaa.

Työ on luovaa, vapaata ja ihanaa. Kun melodiasta välittyy hyvä filis, tuntuu biisin kirjoittamiseen ryhtymisen hyvältä. Kun biisin sanat eivät tahdo edistyä, tuntuu maailma kaatuvan. Kun sanoitus tulee valmiiksi, on olo hetken aikaa hyvin onnellinen ja jopa euforinen.

Voimaa synkistä ja melankolisista biiseistä

Saara Törmän suosikkibiisejä hänen omasta sanoitustuotannostaan ovat Johanna Kurkelan esittämä **Ingrid** ja Jesse Kaikurannan esittämä **Neljältä aamulla**.

Ingrid puhuttelee, koska se on melankolinen ja synkkä. Neljältä aamulla taas on samaan aikaan sekä humoristinen että synkkä, ja siinä on läsnä tieteellinen lähtökohta.

Saara on kirjoittanut kappaleen Neljältä aamulla yhdessä kollegansa Heidi Maria Paalasen kanssa.

Suomalaisista sanoittajista Saara kertoo ihailevansa ihan jokaista, koska kappaleiden sanoittaminen ja julkaistuksi saaminen on saavutus. Esimerkkeinä hyvistä sanoittajista hän mainitsee Edu Kettusen, Mariskan ja SANNIn. Kysymykseen, kenelle Saara Törmä haluaisi haluaisi kirjoittaa lauluun sanat, hän vastaa Adele. Tekstin, jonka hän Adelelle kirjoittaisi, olisi ylistyslaulu rakkaudelle. Siitä tulisi koskettava *kiitos elämälle* -tyyppinen biisi, jota soitettaisiin häissä ja hautajaisissa. Aika näyttää, milloin saamme kuulla Saara Törmän kirjoittaman rakkauslaulun. Toivottavasti pian.

Ota esille iso paperi sekä vesivärit tai liituvärit. Käytä väreinä vain mustaa ja harmaata. Kuuntele hetki Johanna Kurkelan esittämää kappaletta *Ingrid* ja ryhdy maalamaan muotoja kappaleen rytmiä sanoja kuunnellen.

Kun työsi on kuivunut, kirjoita siihen ajatuksiasi samalla, kun kuuntelet ingridin uudestaan. Kirjoita lopuksi kolme tunnetta, jotka sinulle tulevat mieleen. Säästä paperi, sillä tarvitset tunnesanoja myöhemmin.

Kuuntele Jesse Kaikurannan esittämä kappale *Neljältä aamulla*. Kirjoita tämän jälkeen edellisessä tehtävässä

kirjaamasi kolme tunnetta paperille, yksi sana kullekin. Aseta sanat kolmion muotoon lattialle. Laita kappale soimaan uudestaan ja ryhdy liikkumaan musiikin tahdissa seuraavasti: aloita asettumalla yhden lapun viereen. Tanssi hetken aikaa tunnetta, joka lapussasi lukee. Liiku sitten seuraavaan tunteeseen ja vaihda tanssiasia vastaamaan tätä tunnetta. Kirjoita, miltä tuntui tanssia tunnekolmiota. Kuvaisivatko jotkin muut tunteet paremmin kappaleen olotilaa tai sinua tänään?

Neljältä aamulla (tekijät: Matti Mikkola, Heidi Maria Paalanen, Saara Törmä)

Ingrid (tekijät: Aku Rannila, Jurek, Saara Törmä)

Tahrat paperilla ovat kartta minuun

Susa

Laulujen tarinat ovat kuljettaneet minua eteenpäin ja tarjonneet mahdollisuuden kertoa, osoittaa tai sanoittaa se, miten joku asioita voi kokea. Sanoituksillani olen voinut lohduttaa, rauhoittaa, ilmaista huolta ja kuvata sitä, miten tärkeitä ja vaikeita asioita turvallisuus ja luottamus ovat. Olen voinut myös osoittaa olevani sanojeni mittainen. Pysähdyin miettimään tätä kaikkea keskusteltuani Saara Törmän kanssa. Ingrid kappaleena jäi pyörimään mieleeni. Mietin masennusta ja pakkoa pärjätä. Sitä, kuinka pukeudumme pärjääjän viittaun päivittäin ja esitämme voivamme hyvin, vaikka sieluun sattuisi, eikä sisällä olisi muuta kuin mustaa ja tyhjää. Jäin miettimään myös sitä, kuinka tärkeää on, että kappaleissa soi altavastaajan ääni. Ehkä silloin osoittelematta tai vaatimatta mitään syntyy tila, jossa joku saattaa oivaltaa asiakkaistaan, ystävistään, läheisistään tai ympäröivästä maailmastaan jotakin tärkeää ja olennaista. Se, että minulla menee hyvin ei tarkoita, että kaikilla menisi. On eri asia tietää kuin tuntea ja ymmärtää, mil-tä toisesta ihmisestä saattaisi tuntua. Tälle ymmärrykselle musiikki tarjoaa väylän. *Teksti ei kajahtelee valmiita totuuksia vaan se resonoi joustavasti puhujien mielialojen mukaan* (Ihanus, 2009).

Musiikki on ollut tärkeä osa työtäni läpi työurani. Olen kuullut monia tarinoita siitä, miten merkittävässä roolissa musiikki on ollut selviytymisessä ja toipumi-

sessä. Musiikin keinoin olen saanut avattua dialogin ihmisten kanssa, jotka eivät muutoin ole puhuneet. Olen saanut nähdä, miten paljon musiikki yhdistää ja millainen voimavara musiikki voi olla. Esimerkiksi Robinin fanit ovat pitäneet toinen toisistaan huolta, kun jollakulla on ollut vaikeaa. Keikoilla kulkiessaan yksinäin on saanut mahdollisuuden tutustua toisiin. Olen saanut keskustella fanien kanssa kappaleiden sanoitusten merkityksistä ja kuunnella tarinoita heidän elämästään. Tuntien mittaisissa keskusteluissa toisilleen tuntemattomat ihmiset ovat avautuneet syvistä asioista, elämän peruskysymyksistä ja saaneet voimaa toisiltaan.

Kirjoittamalla sanoituksia, todellisiin tai kuviteltuihin melodioihin tai biisien sanoituksista keskustellen, voi harjaantua oman äänen tuottamisessa, luoda itselle merkityksellisyttä elämäänsä. Ehkä ensimmäistä kertaa saa mahdollisuuden ymmärtää tunteita, jotka ovat olleet padottuja jopa vuosikausien ajan. Musiikki saattaa tuottaa myös hetkellistä keveyttä, naurua, tai se voi kutsua katsomaan omaa elämää positiivisesta valosta toivoa luoden. Juhani Ihanuksen mukaan (2009) kirjoittaminen toimii merkityselämysten avartajana ja minuuden uudelleen muovaajana.

Haluan tulla kuulluksi, nähdyksi

Musiikkiin tekstien kirjoittaminen harjoitusmielessä on ollut riemastuttavaa. Siinä on ollut jotakin vapauttavaa. Ehkäpä siksi, ettei minun tarvitse osata tai kyetä tuottamaan mitään hienoa. Saan kirjoittaa ja työskennellä yhdessä säveltäjän kanssa. Sanoittamisen myötä olen alkanut hahmottaa uudella tapaa omaa ääntäni kirjoit-

tajana. Iloa tuottaa myös se, että olen oppinut paljon ja kehittynyt kirjoittajana. Olen oppinut valtavasti itsestäni. Keveys ja heittäytyminen luomisen äärelle musiikin ja kirjoittamisen kutsumana voi olla vapauttavaa ja piinaavuudessaankin tärkeää, sillä luova fantasia, leikki ja aisti-ilo johtavat muistojen ja aavistusten lähteille ja niiden uudelleen kirjoittamiseen. (ks. Ihanus 2009).

Keväällä 2017 aloitellessani tätä teosta, kirjoitin kappaleen pululle, joka istui ikkunani edessä joka ikinen päivä. Muutaman päivän pulun kanssa keskusteltuani ja hänen liikkumattomuuttaan ihmetellen ymmärsin sen olevan sairas. Tuskailin kirjoittamista, jaoin iloja, kehoitin katsomaan nousevaa aurinkoa ja hämärän tarjoamaa raukeutta. Ystäväni tullessa vierailulle tai katsomaan, miten kirjoittamiseni sujui, pulusta tuli puheenaihe.

Birdie - peilauspintoja itseen, omiin tunteisiin

Birdie, kertoo siitä, että voimme olla elämässämme tarkkailijoita. Kiinnitämme huomion ikkunan ulkopuolella olevaan ja saatamme elää elämäämme toisten kautta tai elämää kuin sivusta katsellen. Kappale on humoristinen ja samalla traaginen.

BIRDIE

A1

Hey birdie have we met before
maybe last year by the seashore
I was drunk and you were flying high
Lost soul with broken wing asking why

CHORUS

Nemesis raging in the dark
mistakes done will leave their mark
Let the mirror mask save us all
do not wait for the skyfall

A2

Hey birdie are you sad and lonely
Stay with me but one night only
I would like to know you better
might even write you a love letter

CHORUS

Nemesis raging in the dark
mistakes done will leave their mark
Let the mirror mask save us all
do not wait for the skyfall

A3

Hey birdie imagine just a smidgen
let's pretend I was a pigeon
reflection through the window
abandoned souls play bingo

CHORUS

Nemesis raging in the dark
mistakes done will leave their mark
Let the mirror mask save us all
do not wait for the skyfall

It's cold, downfall gets closer
says with your eyes I'm a poseur

Räjähtäisin, jos en kirjoittaisi

Tommi Läntinen

Kuva: Marek Sabogal

Ensimmäiset sanoitukset Tommi Läntinen kirjoitti englannin kielellä 14-vuotiaana, jolloin hän alkoi soittaa kitaraa. Tosin ihka ensimmäisen kappaleensa hän sävelsi trumpetille jo vuosia aiemmin. Läntisen ensimmäisen bändin biiseistä muun muassa **Deutch Bundes Bank** oli Läntisen käsialaa. Ensimmäiset suomenkieliset laulun sanat hän kirjoitti lukion jälkeen ja kappale päättyi levyllle asti.

Nuorena Tommin musiikkivalikoimaan kuuluivat rock ja proge. Hän piti erityisesti Led Zepplinin ja Alex Harvey'n sanoituksista, koska näissä teksti, musiikki ja tunnelma nivoutuivat vahvasti yhteen.

Boycott-bändin myötä Tommista tuli kuuluisa muusikko, vaikka hänet tunnettiin jo Fabrics-yhtyeen laulajana ja biisintekijänä. Boycottkin otti omalla tavallaan kantaa päivänpolttaviin kysymyksiin. Kappaleisiin mahtui kuitenkin myös bailaamista, mimmejä ja seksiä, kuten rockia soittavan bändin biiseihin kuuluukin. Suomenkieliselle uralle Tommi Läntisen houkutteli levy-yhtiö.

Särö, joka saa veden vuotamaan sisään

Tommin mielestä ihmisissä oleva hieno virhe, särö, joka saa veden vuotamaan sisään, mahdollistaa kaiken kauniin luomisen.

Jokainen ihminen on luova omalla tavallaan. Joku luovii arjessaan ja selviää uskomattomista kokemuksista, ja joku toinen jaksaa nähdä kauneutta ympärillään.

Tommi ilmentää itseään, ajatuksiaan ja kokemuksiinsa musiikin avulla. Se on hänelle tapa ja mahdollisuus tulla nähdyksi ja kuulluksi omine keloineen. Nuorena Tommia kiehtoivat myös pahuus ja tuhmuus, vaikka hän oli arka, ujo ja hyvin kiltti.

Pitkään uraan on mahtunut monenlaisia teemoja, tyyli on ollut lavea ja kielellisesti Tommi on kulkenut kahta latua. Tommia innoitti jo nuorena englanninkielinen materiaali, joka on muokannut hänen taiteilijuutaan ja minuuttaan. Tommi kuvaa englanninkielisen musiikin paluuta hänen elämäänsä vuosikymmenten jälkeen hyväksi asiaksi. Se on mahdollistanut hänelle menneen tarkastelun ja kokonaiseksi ihmiseksi tulemisen.

Nyt, vuosia myöhemmin, tuntuu siltä, kuin olisin valmis kirjoittamaan englanniksi ja otankin mahdollisuuden kiihtoisena vastaan.

Olipa kielenä suomi tai englantia tematiikka on yhä samanlaista kuin 30 vuotta sitten, jolloin Boycott sai alkunsa vuonna 1987. Edelleen sanoitukset käsittelevät sitä, mitä Tommi kokee, tuntee, ajattelee ja miettii.

Välillä kappaleet voivat olla hyvin vaatimattomiakin, koska ratkaisua elämän tarkoitukseen niistä ei löydy.

Tämä ei tarkoita, etteivätkö kappaleet herättäisi tunteita kuuliyoissaan, vaan muistuttavat siitä, miten pienikin voi olla tärkeää ja merkityksellistä. Vaikka elämäntilanteet ovat vaihtuneet ja moni asia on nyt toisin kuin vuosia aiemmin, Tommi löytää itsensä edelleen vuosien takaisista lauluistaan. Siksi myös näiden esittäminen laulamalla onnistuu edelleen.

Artistin uraan on mahtunut myös vaikeita hetkiä. Aina omat kappaleet eivät ole kelvanneet levy-yhtiöille ja levyä tehdessä on joutunut tarttumaan toisten kirjoittamiin kappaleisiin. Se on vaatinut sopeutumista tilanteeseen.

Silloin ihminen on tosi pieni.

Meistä jokainen tarvitsee kokemuksia hyväksytyksi ja rakastetuksi tulemisesta. Niitä tarjoaa musiikin soitta-

minen tai kuuntelu, yhteisesti musiikin äärelle pysähtyminen tai omien kappaleiden esittäminen. Musiikki, kappaleiden sanojen kuunteleminen ja kirjoittaminen, toimivat loistavina välineinä tutustua itseensä. Musiikki tarjoaa mahdollisuuden heijastaa omaa itseään olimpepa sitten sanoittajia, säveltäjiä, laulun esittäjiä tai kuuntelijoita.

On tärkeää muistaa, miten väkevä laulettu sana on. Musiikki kertoo ihmisten ja paikkojen historiasta, erilaisista kulttuureista ja ajan hengestä eri aikakausina. Se tarjoaa meille myös mahdollisuuden tarkastella omaa elämäämme ja menneisyyttämme valokuva-albumin tapaan tai kuin pysähtyisimme lukemaan vanhoja päiväkirjojamme. Kautta historian lauluilla on muutettu maailmaa. Musiikki tarjoaa ujoille ja aroille keinon lähestyä toista. Laulut ovat mahdollisuus kertoa omasta maailmasta ja tuntemuksista. Laulut tarjoavat väylän kuunnella itseä, omia tunteita ja myös muita.

Kuuntele Tommi Läntisen *Taivaspoika* ja Boycottin kappale *Rainbow Colours*. Mieti, millaisia teemoja ne käsittelevät. Kirjoita ajatuksiasi, joita kappaleet herättivät. Kirjoita lopuksi, millaisista teemoista tai aiheista haluaisit kirjoittaa. Pohdi myös miksi haluaisit kirjoittaa juuri näistä.

Tuulta tukkaan

Tommi kertoo siivoilleensa kaappejaan kevättälvella 2017 ja löytäneensä vanhoja vihkojaan, joihin hän on kirjoittanut yli kaksikymmentä vuotta sitten. Vihkoja lukiessaan hän huomasi pitävänsä yhä siitä *snadisti hurmahenkisestä romantikosta, jolla oli tuulta tukassaan*.

Hän oli kirjoittanut vihkoihin laulutekstejä sekä suomeksi että englanniksi. Osa teksteistä sai kirjoittamaan uutta versiota, osa huvitti naiiviudellaan. Kuunnellesaan esimerkiksi Fabricsin tuotantoa Tommi ymmärtää nuorta laulujen kirjoittajaa, joka hän aikoinaan oli.

Ikävuosien lisääntymisen, liian isoina haukattujen palojen ja erinäisten huonojen valintojen seurauksena nuoruusvuosien kappaleissa soinnut raikkaus on ollut jollain tapaa kadoksissa myöhemmästä tuotannostani. Herkkyys kappaleissa puolestaan on säilynyt ja elämäkokemuksen myötä sävy on muuttunut ymmärtäväisemmäksi.

Kappaleet saavat alkunsa vaikka autossa tai iltamyöhään elokuvan tai jonkin ohjelman katsomisen jälkeen. Tommi kirjoittaa usein kappaleiden melodian ensin. Kun biisi alkaa pyöriä mielessä, tarttuu hän puheli-meensa ja tallentaa sinne biisin ensimmäisen version hymisten tai kitaraa soittaen.

Kappaleissa tunnelma on tärkein. Ilman sitä ei voi tietää, mistä kappale tulee kertomaan eikä sanojakaan löydy. Minulle laulun sanat syttyvät lopullisesti eloon vasta, kun biisi esitetään. Tuolloin tarina, jota sanat kantavat, saa merkityksensä ja lopullisen muotonsa. Teksti kulminoituu ja tulee todeksi.

Kuuntele Tommi Läntisen esittämä *Syvälle sydämeen sattuu* ja kirjoita pieni käsikirjoitus tai kertomus siitä, mitä siinä tapahtuu. Koita kuvittaa sanoilla tunne, joka sinulle välittyi.

Meidän folklorea

Mun pitää kirjoittaa, on pakko. Räjähttäisin, jos pitäisin kaiken sisälläni. Jos havainnoisin tavalla, joka on minulle

luontaista, enkä sitä kuvaisi sanoin tai melodioin, olisi mieleni kaaoksessa. Kirjoittaminen on minulle tärkeä osa oman päään järjestämistä.

Tommi kokee, että taiteilijan tulee ottaa kantaa ympärillä tapahtuviin asioihin ja olla mukana vallankumouksissa. Hänelle taiteilijuus on vastuullista hommaa, koska ihmisyydessä elää vastakappale taiteen kokemiselle ja sen esipuheelle. Tommista on tärkeää, että kappaleet arvostavat kuuntelijaa, sillä kuuntelemme *sydämellämme*.

Taideteos ei ole aina taiteilijalle itselleenkaan täysin selitettävissä.

Hänestä on olennaista, että teoksessa on olemassa jokin virhe, joka luo teokseen elämänmakuisuutta ja epätäydellisyyttä sopivissa määrin. Taiteen kuuluu herättää tunteita ja ajatuksia. Kun näin tapahtuu, teos auttaa myös taiteilijaa itseään ihmisenä eteenpäin.

Hyvä biisi herättää kuulijassa tarinoita ja muistoja. Laulun sanoissa elää heijastuma tekstin kirjoittajasta, jonkinlainen projektiio todellisuudesta, jossa hän elää. Kenenkään muun ei tarvitse tätä tavoittaa, aina taiteilijakaan ei sitä havaitse ennen kuin aikojen takaa. Kokeumus muotoutuu uudeksi tarinaksi omassa mielessä.

Tommi arvostaa suomalaisista sanoittajista muun muassa Dave Lindholmia, Mikko ”Rotta” Sarjasta ja Aki Tykkiä. He luovat biiseillään kuvamaailman, joka koskettaa syvästi. Samalla he kuvaavat suomalaisen kansan syvien rivien tuntoja ja kokemuksia.

Näiden sanoittajien kappaleet ovat meidän folklorea.

Soul Searching

Tulkinta biisistä, omastakin, on sidoksissa siihen, millaisessa tunteessa, hetkessä ja elämäntilanteessa sen kuuntelee. Läntiselle oman sielun etsintä on kulkenut mukana kirjoittamisessa. Omat biisit avaavat ikkunan itseän ja omaan minuuteen.

Kappaleita kuunnellessa näkee kasvun ja ei-kasvun, progression ja regression.

Aina omat sanoitukset eivät ole muiden mielestä kiinnostavia. Jälkeenpäin saattaa huomata, että biisejä olisi vielä pitänyt hioa ennen levytystä. Tällainen ei-valmis levyllä päässyt kappale Tommin tuotannosta on hänen mielestään **Heijastuu**. Se kertoo meren selkää soutavasta miehestä.

Heijastuu oli houkutteleva tarina, joka ei ollut valmis. Jälkeenpäin tarkastellen kappaleesta puuttuu sydämen pamppailua aiheuttava särö.

Taivaspoika syntyi, kun Läntinen vapautui ujoudestaan ja rohkaistui kirjoittamaan ensimmäisen eroottisen tekstinsä julkaistavaksi asti. **Rainbow Colours** puolestaan on tärkeä kappale Boycottin tuotannosta, koska heikommassa asemassa olevan puolella on tärkeää olla.

On tärkeää ottaa kantaa ja pitää mielessä humaanius, kun sen aika on.

Still I Rise oli Boycottin 30-vuotisjuhlavuoden ensimmäinen singlejulkaisu The Mighty -albumilta.

Kappale sai alkunsa erään runon otsikosta. Runo sai pohtimaan elämää ja runon sanoma jäi muhimaan mieleen.

Päiviä myöhemmin Läntinen jollotteli kappaleen melodian puhelimeensa. Osa biisin tekstistä syntyi pikaisesti juuri ennen erään keikan alkua.

Syvälle sydämeen sattuu on Juha Tapanisen säveltämä ja sanoittama kappale, jonka Tommi tulkitsee koskettavasti. Biisi onnistui julkaisunsa jälkeen herättämään kummastusta siitä, miksi Tommi oli astunut pois omasta musakarsinastaan. Hänestä on tärkeää kokeilla, tutustua uusiin ilmiöihin ja tehdä musiikkia laaja-alaisesti.

Via Dolorosa on kappale, josta on kuultu todella monta tulkintaa vuosien saatossa.

Kappale kertoo hieman ahdistuneen, epäonnistuneen ihmisen kokemuksen syyllisyyden kärsimyksestä. Jollain tapaa Via Dolorosa on myös rukous, anteeksipyyntö ja vahvassa sukulaissuhteessa Still I Rise -biisiin. Kun tähän kaksikkoon lisää esittämäni Syvälle sydämeen sattuu, muodostuu isojen aiheiden troikka.

Tommi kannustaa kaikkia oman itsen, eletyn elämän ja erilaisten kokemusten tarkasteluun myös takautuvasti omia kappaleita kuunnellen.

Kuunnellessani varhaisimpia kappaleitani siivoutui moni asia omassa mielessäni ja sen seurauksena menneen ajan nuori, kaunosieluinen ja energinen kaveri kommunistoi taas nykyisen, 30 vuotta vanhemman taiteilijan kanssa.

Tämä on mahdollistanut uudenlaisia tapoja ilmaista itseään musiikillisesti ja Tommi Läntinen uskookin hänen parhaiden töidensä olevan vielä tekemättä.

Kuuntele Via Dolorosa ja kirjoita muistoista, joita se nostaa sinussa pintaan. Palaa Tommi Läntisen kuvaukseen siitä, mistä kappale kertoo. Tavoitatko hänen ajatuksensa? Millaiset sanat kuvaavat mielestäsi hänen tunnelmiaan kappaleessa parhaiten?

Kirjoita runo, jossa kertoja pyytää anteeksi epäonnistumistaan. Anna runolle toiveikas sisältö, lainaa ideaa *Still I Rise* kappaleesta.

Taivaspoika (tekijä: Tommi Läntinen)

Rainbow Clolours (tekijät: Ari Lampinen, Tommi Läntinen)

Syvälle sydämeen sattuu (tekijä: Juha Tapaninen)

Still I Rise (tekijät: Okko Laru, Ilmari Läntinen,
Tommi Läntinen)

Via Dolorosa (tekijä: Tommi Läntinen)

Heijastuu (tekijä: Tommi Läntinen)

Tuhannen ja yhden yön tarinoita

Susa

Keskustelumme Tommin kanssa tuotti minulle iloa ja helpotusta raskaaseen arkeen. Olin hetkeksi aikaa keskittynyt musiikkiin niin, ettei maailmassa ollut muuta. Olin väsynyt ja huolissani lapseni vuoksi. Hän oli joutunut teho-osastolle perussairautensa vuoksi ja selviytyminen oli epävarmaa. Olin niin ahdistunut kaikesta, että musiikkikin tuntui melulta ja hälinältä. Muutama päivä haastattelun jälkeen Tommi haki minut seuraamaan Boycottin treenejä. Treenikämpällä ja keskustellessamme musiikki alkoi syntyä mieleeni uudestaan, kun yksi soitin kerrallaan ryhtyi rakentamaan harjoiteltavaa kappaletta ja Tommin laulu etsi uomiaan. Huomasin rentoutuvani ja ensi kertaa viikkoihin oloni oli inhimillinen. En ollut ahdistunut tai hädissäni.

Kun vielä muistan

Kuuntelin bändin soittoa ja annoin ajatusteni kulkeutua sinne, missä ne halusivat vaeltaa. Mielessäni katselin kahta teosta, Pablo Picasson maalausta **Weeping Woman** (1937) ja Andre Brinkin kirjaa **Kun vielä muistan** (2004). Olin kirjoittanut ajatuksiani Brinkin kirjasta seksuaalisuutta käsittelevään englanninkieliseen artikkeliin. Kyseisessä tekstissä pohdiskelin tarinoiden ja tarinannankerronnan merkitystä seksuaalikasvatukseen,

sekä hyvien ja onnellisten seksitarinoiden vaikutusta ihmisiin yksilö-, pari- ja yhteisötasolla. Andre Brink kirjoittaa kirjassaan Tuhannen ja yhden yön tarinoista. Brinkille nämä tarinat ovat suurenmoisimmat rakkauden oppaat, joita hän on kohdannut. Tarinoita kertomalla nuori nainen kesyttää vihaisen, kostotoimia harjoittavan ja naisia vihaavan kuninkaan saaden tämän muuttumaan luovaksi ja rakastavaksi ihmiseksi. Nuoren naisen kertomat tarinat laajentavat kuninkaan ymmärrystä maailmoista, moninaisuudesta ja elämään liittyvistä ihmeistä sekä hänestä itsestään. Brink kirjoittaa nuoren tytön ottavan yhteen kuoleman kanssa, kun hän kertoo tarinoita kuninkaalleen. Tuhannen ja yhden yön tarinat avautuvat Brinkille jättimäisenä, monipuolisena ja ällistyttävänä allegoriana rakkaudelle ja rakastelulle. Tämä sai minut miettimään rakkautta, kuolemaa ja seksuaalisuutta suomalaisissa sanoituksissa sekä tarinan voimaa, jota ei kerrota vain sanoin vaan melodian kanssa. Tällöin laulu ja musiikki, ääni ylipäättään, resonoi kehomme eri kohdissa erilaisin tavoin.

Weeping Woman

Weeping Woman -maalaukseen palasin Lastenklinikan teho-osaston vanhempien huoneessa. Odottelin tapausajan alkua, jotta pääsisin katsomaan lastani, joka jo päiviä oli ollut nukutettuna. Tiesin kaikkien pelkäävän jo pahinta ja päivien käyvän vähiin. Minulla ei ollut sanoja kuvaamaan oloani, joten ehkä siksi taulu oli minulle merkityksellinen. Se kuvasti oloani ja teosta katsellessani päädyin pohtimaan Picasson elämää ja taiteellisia vaihteita. Muistelin tarinoita, joita olin kuullut ja ker-

tasin tietämääni. Omasta tuskastani ja huolestani, joka kiertyi Picasson taiteilijaelämän kanssa yhteen, syntyivät sanat kappaleeseen **Shades of My Blue Room**.

Picasson teoksen välityksellä saatoin kertoa itselleni ja tärkeille ihmisille lähelläni, miltä minusta tuntui. Sanoitusta kirjoittaessani saatoin kuulostella sitä, mitä sisälläni oli ja mitä surusta ja hädästä kumpusi. Hätä ei ollut enää vain minun vaan *Itkevän naisen* ja monien muiden ihmisten, jotka olivat omassa elämässään umpikujassa tai pelkäsivät suuresti toisten puolesta. Heille halusin luoda pimeyteen myös toivoa, uskoa siihen, että Picasson vaaleanpunainen kausi olisi edessä, kunhan jaksaisi kamppailla. Siitä toivosta muistutin myös itseäni kirjoittaessani lauluun sanat.

Kun palasin tekstiini, jonka kirjoitin vuotta aiemmin, mietin olinko kirjoittanut siihen toiveeni naiivilla tavalla yltiöpositiiviseksi. Minä tarvitsin hetkessä kyseiset sanat valaakseni itseäni selviytymistä, siksi päätin olla muuttamatta niitä. Uskon, että sanat loivat tuskaisessa hetkessäni kevennystä ainakin toviksi. En halunnut olla vain synkkä tai epätoivoinen. Kirjoitin, koska halusin löytää ripauksen toivoa ja uskoa lapseni selviytymiseen tai siihen, että selviytyisin, jos kävisi toisin. Joku oli jo nähnyt suruni ja tuskani. Picasso maalasi siitä taulun. En ollut yksin.

Etsi taideteos, joka puhuttelee sinua. Ota selvää sen tekijän elämästä ja selvitä tarinaa teoksen taustalta. Kyse voi olla taulusta, veistoksesta, kirjasta tai näytelmästä. Kirjoita ylös ajatuksiasi, sanoja tai sanapareja, jotka puhuttelevat sinua.

Mieti sitten, mihin teoksessa samaistut ja ryhdy kirjoittamaan sanoitusta. Kirjoita kielellä, jolla tavallisesti et kirjoita tai kirjoita kädellä, jolla tavallisesti et kirjoita.

Kuvaa sitten kirjoittamalla, miltä tehtävä tuntui, millaisia ajatuksia sinussa heräsi ja miltä tuntui kirjoittaa tavalla, johon et ole tottunut. Saitko aikaan versen, kertosaäkeis-
tön vai kenties koko biisin? Mitä sanat kertovat sinusta ja olemuksestasi juuri nyt?

Alussa oli sana

Mariska

Mariska sävelsi ensimmäisen kappaleensa 16-vuotiaana asuessaan Lontoossa, Heathrown lentokentän kupeessa, koirankopin kokoisessa yksiössä. Elämä intialais-painotteisella alueella oli ankeaa ja tylsää. Koska hän kaipasi elämäänsä merkitystä, hän pyysi poikakaveriltaan lainaksi kitaraa. Poikakaverin opetettua Mariskalle kitaransoittoa syntyi **Ruma Näytelmä**. Hän sävelsi ja sanoitti biisin silloiselle HC-punkbändilleen.

Täysi-ikäisyyden kynnyksellä Mariska tarttui paperiin ja kynään ryhtyen säveltämään ja kirjoittamaan kappaleita. Kun hän heräsi hiphopin hienouteen, alkoi yleisbiisien sijaan syntyä rap-sanoituksia. Yhdessä lontoolais-ten rap-artistien kanssa syntyi useita demoja. Mariskan ura artistina alkoi ensimmäisestä levytyssopimuksesta. Kun hän oli kirjoittanut itselleen kappaleita noin vuoden ajan, häntä pyydettiin tekemään sanoituksia myös muille artisteille.

Kirjoita kappale ajatuksella Ruma näytelmä. Kirjoita kolmeen säkeistöön neljä lainia, joista kussakin on 12 tavua. Tee kertosäkeistö, jossa käytät sanaparia ruma näytelmä. Mistä kappaleesi kertoo?

Punainen lanka ja kukkurukuu

Kirjoittaminen on kutsumus, jota Mariska pyrkii parhaalla mahdollisella tavalla toteuttamaan. Se on yksi hänen elämänsä punaisista langoista. Mikäli hän ei kirjoittaisi, hän voisi huonosti. Siksi hän haluaa kehittyä ja oppia lisää.

Kun Mariska saa idean sanoituksen aiheesta, hän tekee taustatutkimusta. Tällöin tärkeää osaa näyttelevät tiedon lisäksi moninaiset keskustelut erilaisten ihmisten kanssa sekä internetin keskustelufoorumien seuraaminen. Inspiroivien ihmisten tarinat ovatkin ehtymätön

ideoiden lähde. James Dean oli esimerkiksi henkilö, jonka elämään Mariska paneutui huolella. Deanin tarinaan tutustumisen lisäksi hän luki paljon erilaisia Dean-quotes ja unohtamatta kyseisen ajan historiaa.

Kun tarinan hahmo on vahva, syntyy sanoituksiin ajattelematta intertekstuaalisuus, joka luo niihin uuden kerroksen.

Tutustu historialliseen hahmoon. Ota selvää hänestä ja hänen elämästään. Valitse yksi kohta, tapahtuma tai hetki hänen elämästään ja kirjoita siitä. Mieti sitten, miten valitsemasi hahmo reagoisi ja toimisi. Kirjoita aiheesta teksti, jossa on kaksi säkeistöä ja niiden välissä kertösäkeistö.

Mariskalta kysyttiin aikoinaan suomenkielen kauneinta sanaa. Vastaus oli kukkaruukku, koska se oli niin lähellä kukkurukuuta. Samaisessa hetkessä hän lupasi jonakin päivänä kirjoittaa laulun aiheesta. Kymmenen vuotta myöhemmin ilmestyi **Kukkurukuu**-biisi, joka sulatti monen suomalaisen sydämen herkkyydellään ja kauneudellaan.

Erityisen hyvät biisit antavat itsestään vinkkiä varhain, ja Mariska nauttiikin alkuvaiheesta asti niiden työstämisestä. Hän saattaa esimerkiksi kirjoittaa kappaleeseen vain yhden lainin päivässä nautintoa pitkittääkseen.

Kun tietää, että biisistä tulee kiva, on se siistein hetki maailmassa.

Mariska kertoo lähettäneensä maailmalle myös väärin ymmärrettyjä veljiä eli kappaleita, jotka eivät hänestä ole saavuttaneet ansaitsemaansa huomiota. Näidenkin takana hän seisoo ylväänä.

Kuuntele Mariskan esittämä *Kukkurukuu*. Kirjoita sen jälkeen tuntemiasi. Kenestä tai mistä kappale kertoo? Mikä on sinun kukkurukuusi?

Ilmoittelijaosaston ihminen

Kantaaottavilla teksteillään Mariska on halunnut kiinnittää huomiota epäkohtiin. Vuosien ja biisien saatossa hän on saanut opetella, mistä kaikesta voi kirjoittaa ja millä tavoin. Nykyään Mariska nojaa sanoitusten kirjoittamisessa tekniikkaan. Se tarkoittaa, että hänen täytyy ”vain” istua takapuolelleen, ottaa kynä käteensä ja ryhtyä kirjoittamaan. *Istu ja kirjoita* -tekniikalla ei hänen mukaansa synny joka kerta timantteja tekstejä, jotka eläisivät vuosikymmenestä toiseen, mutta käyttökelpoisia ja hyviä kylläkin.

Jo punk-aikoina Mariskasta oli hauska mättää sanoja ja osoittaa kuulijoita sormella. Hänestä ilmaisutapa oli raikas ajassa, jossa omat ajatukset ja mielipiteet usein piilotettiin. Aikaa myöten formaatti osoittautui ongelmalliseksi. Viesti päätyi kuulijoille välillä liian syyttävästi ja aggressiivisesti, eikä kappaleiden sanoma tavoittanut kuin pienen joukon. Koska syyttävien kappaleiden viestiä oli vaikeaa ottaa vastaan, syntyi ajatus vallankumouksesta puku päällä. Niinpä Mariska hyppäsi kravatti kaulassa valtavirtaan ja päätti pyrkiä välittämään omaa viestiään sieltä käsin.

Aasinsiltoja ja assosiaatioita

Tekstin kirjoittaminen on seikkailu ja Mariska kirjoittaa myös viihdyttääkseen itseään esimerkiksi sen sijaan, että katsoisi televisiota. Sanoittamisen ihmemaahan lähties-
sään hän pyrkii nivomaan sanoitettavaan kappaleeseen jotakin, mitä ei alunperin tulisi ajatelleeksi sinne kuuluvan. Kun kappale valmistuu, istuvat nämäkin osaset ko-
toisasti tarinaan. Tällaisia kappaleita tehdessään Mariska antaa tekstin ja intuition kuljettaa häntä.

Mariskalle on luontaista luoda aasinsiltoja. Assosiaatioiden avulla hän vetää pitkiä ajatusketjuja lähemmäs toisiaan. Näin kaksi toisiinsa näennäisesti liittymätöntä asiaa asettuvat yksiin ikään kuin ne olisivat aina olleet yhdessä. Tällainen kirjoittaminen mahdollistaa kielellisiä kokeiluja, joista Mariska nauttii.

Kun eteen tupsahtaa uusi mielenkiintoinen toimeksianto, yleensä valmis melodia, on Mariskasta hauska ryhtyä toimeen. Hän nauttii saadessaan olla ajattelija ja toisinaan taas kirjoittaessaan höpöhöpöä. Tekstejä kirjoittaessaan on tärkeää miettiä, kenelle kappaleen suuntaa, keitä kappaleella yrittää tavoitella ja millä tavoin. Vaikeasta toimeksiannosta selvitessään huomaa edistyneensä kirjoittajana. Se tuntuu hyvältä. Esimerkiksi Mira Luoti on saanut Mariskan ylittämään itsensä sanoittajana. Yhteistyössä Luodin kanssa Mariska asetti itselleen melkoisia laatukriteereitä, laittoi kaiken taitonsa peliin ja ehkä vielä vähän enemmän. Tällaiset projektit ovat hyvin hedelmällisiä ja Mariska kokee saavansa niistä paljon.

Toiselle kirjoittaessa ei jää housut kintuissa kiinni

Omien biisien ja tilaustöiden kirjoittaminen ovat erilaisia tehtäviä. Tilaustyötä määrittää deadline, jolloin kappaleen on oltava valmis. Tilaustöitä tehdessään Mariska tarttuu *sisiliskoa hännästä*, jonka jälkeen edessä on *nykerrystä* eli sanojen oikein asettelua. Omia kappaleita kirjoittaessaan hän vouhkaa, innostuu ja kertoo aiheista, jotka ovat hänelle tärkeitä, häntä pohdituttavia.

Suurin erottava tekijä on se, että toiselle kirjoittaessaan ei jää housut kintuissa kiinni. Asiat ja kokemukset, joista kirjoittaa, muovautuvat toisen suuhun sopiviksi ja artistin kertomiksi tarinoiksi. Koska Mariskan taustaan kuuluu moninaiset musagenret, hän kokee kirjoittamisen eri tyyliin helpohkoksi. Iskelmässä puhutaan eri tavoin kuin rapissa. Sykäyksen moodin vaihtoon hän etsii musiikista ja siitä, kenelle hän kirjoittaa. Vakiintuneelle artistille sanoituksia kirjoitettaessa noudatetaan tämän tyyliä, lyriikkamaailmaa ja tavoitteena on löytää jotakin uutta ja oivaltavaa. Kirjoitusprosessiin ryhtyessään Mariska miettii, mitä hän itse haluaisi kuulla kyseessä olevan artistin esittämänä. Samalla hän etsii näkökulmaa, joka saisi kuulijan ottamaan sanoman vastaan.

Usein tilaustöitä tehdessään Mariska vastaa kappaleessa kertosaikasta ja hook-lauseista. Nämä hokemat ja kertosanat syntyvät usein työhuoneella improvisoiden, tai vaikkapa ratikkamatkalla kirjoitusessioon. Hänestä tällaiset työtehtävät ovat mukavaa vastapainoa muulle kirjoittamiselle.

Kokonaisen kappaleen kirjoittaminen on hitaampaa kuin pienten osasten ja silloin työstettävänä on maksimissaan muutama kappale yhdellä kertaa. Kun tilaus-työ on valmis, on Mariskasta hienoa kuulla se artistin esittämänä. Hänestä on uskomattoman upeaa, että biisi lähtee elämään omaa elämäänsä sen jälkeen, kun hän on sen maailmaan lähettänyt. Suhde tilaustöihin katkeaa nopeasti eikä niihin jää kiinni.

Elämässä on tärkeää oppia päästämään irti ja luopumaan asioista.

Nykyään Mariskalle tärkeimpiä ovat omat biisit, ennen oli toisinpäin. Aikatauluttamalla arkeaan hän ehtii kirjoittaa omia biisejä ja kirjoittaa sanoituksia muille.

Mikä voisi olla voimabiisisi? Kirjoita ylös sen nimi ja lyhyt perustelu sille, miksi juuri tämä kyseinen kappale antaa sinulle voimaa ja iloa arkeen.

Maagiset sanat luovat yhteyttä

Lyriikoiden kirjoittamisessa Mariskaa motivoi yhteyden luominen kuulijaan. Siksi on olennaista löytää tyyli, jolla kuulijan voi tavoittaa. Tavallaan lyriikoiden kirjoittamisessa on kyse kahden ihmisen välisestä kommunikatiosta. Kun keskustelemme toisen ihmisen kanssa, mietimme millaisin sanavalinnoin heitä lähestyisimme, ja millaisista asioista kenenkin kanssa keskustelisimme. Huomioimalla toisen ihmisen voi tulla kuulluksi ja saa kuulla, mitä toinen ajattelee ja haluaa kertoa.

Vaikka ajassamme tuntuu elävän ajatus, ettei uskonnollisuudelle ole tilaa ja jumalatkin on muutettu naapurimaihin asumaan, koskettavat ja pysäyttävät ihmisiä eniten ne kappaleet, joissa viitataan jumaluuteen ja henkisyyteen.

Ihmisellä, joka ei usko mihinkään, ei ole kuin itsensä, johon nojata. Tällöin ihmisen henki tai sielu ikään kuin itkee janoten syvempää tietoisuutta. Kappaleet, joissa on syviä kysymyksiä elämästä, koskettavat, koska niiden avulla voimme käsitellä arjesta poisblokatuja aiheita.

Mariska ottaa edelleen rohkeasti kantaa asioihin ja nauttii keikoillaan siitä, miten paahtorap uppoaa myös humppakansaan. Parhaimmillaan kappaleiden sanoma saa kuulijat hoksaamaan monenlaisia asioita elämästä ja itsestään. Huumori on hyvä keino esittää asioita ilman, että ihmiset loukkaantuisivat tai pitäisivät sanoituksia liian vaikeina. Vaikeita, tärkeitä asioita ja isoja teemoja käsittelevät sanoitukset voivat tavoittaa suurenkin yleisön, mikäli asiat on sanottu rehellisesti ja aidosti. Ihmisten ei tarvitse edes tietoisesti ymmärtää tasoja, joita kappaleissa on, sillä sanat vaikuttavat myös alitajuisesti.

Jokainen sana on maaginen, koska jokaiseen sanaan pakkautuu paljon historiaa ja merkityksiä. Jokaisella sanalla on jokin alku, jonka jälkeen se on kerännyt itseensä historian lisäksi kulttuuria ja elettyä elämää.

Mariskan sanoituksiin on kätkeyty muokattuna hänen omia kokemuksiaan ja kuultuja tarinoita. Biisien sanoituksiin mahtuu monenlaisia ajatuksia arkisista asioista ja elämästä. Välillä teksti voi olla viesti jollekulle tietylle henkilölle, mutta samalla se puhuttelee laajempaa kuulijakuntaa.

Yleisöpalaute on viesti siitä, että biisi on tullut kuulluksi ja yhteys kuulijaan on syntynyt. Kannustava ja kiva palaute on hieno palkinto tehdystä työstä. Mariskasta palautteen saaminen myös tekstinlukutaitoiselta tuottajalta tekee hyvää. Tuolloin voi pallotella toisen kanssa ideoitaan. Mariska on saanut teksteistään ankaraa palautetta myös lähipiirissään ammattikirjoittajalta.

Kun läheisen saaman palautteen oppi ottamaan vastaan, saattoi kehittyä kirjoittajana.

Mikä sinusta on suomenkielen kaunein sana. Kirjoita sanasta liikkelle lähtien riimillinen kertosäkeistö, jossa on tarttuva hokema.

Missä muruseni on

Mariska on sanoittanut muun muassa Jenni Vartiaisen esittämän kappaleen **Missä muruseni on**. Muutama hänen ystävästään ja tutuistaan koki, että kappale oli suunnattu heille tai kertoi heidän elämästään. Mariskaa hymyilyttää, miten monelle kappaleen viesti tulikaan suunnatuksi. Koska moni on voinut samaistua biisin sanoituksiin, on kappale luonut yhteyden kuulijaan, jota Mariska etsii kirjoittaessaan. Toinen tapa synnyttää yhteys on puhutella yhteistä kohdetta. Tällöin on mietittävä onko kuulijan kanssa samalla vaiko eri puolella. Mariska on myös pohtinut, mitä tapahtuisi, jos tekstissä ei olisikaan sisällä palkitsevaa sanomaa tai se herättäisi kuulijassaan vihaa tai kiusalliseksi koettuja tunteita.

Ehkä maailma ei tarvitse lisää vihaa eikä sellaisen kappaleen kirjoittaminen olisi kannattavaa tai järkevää, mutta asioiden kyseenalaistaminen ja pohdminen on tärkeää.

Kappaleet, joiden sanoissa on valtavasti voimaa, ovat raikkaita. Biisin ei tarvitse olla kaunis vaan olennaista on, että sanat tulevat syvältä sisimmästä ja ne kerrotaan *tosiäänellä*. Silloin se vaikuttaa kuulijaansa ja saa miettimään. Tällaisten kappaleiden kuunteleminen on Mariskasta eheyttävää.

Kuuntele Jenni Vartiaisen tulkitsema *Missä muruseni on*. Kirjoita muisto, joka nousee mieleesi. Pyydä ystävääsi tai läheistäsi kertomaan kappaleeseen liittyvä muisto ja luo kahdesta muistosta liikkeelle lähtien runo, tarina tai sanoitus. Ennen kirjoittamista mieti, kenelle haluat tekstisi suunnata ja huomioi se kirjoitustyyliissäsi.

Kenen hattu sinulla on päässäsi?

Eläytyminen toisten asemaan sanoituksia kirjoittaessa on terapeutista. Mariskasta on hauska miettiä, miten joku toinen ihminen sanoisi tietyn asian, miten erilaiset ihmiset kommunikoisivat keskenään, ja sitten laittaa jonkun toisen hattu omaan päähänsä ja kirjoittaa sanoituksia toisen ihmisen näkökulmasta. Mariska kirjoittaa usein minä-sinä -positiosta, koska hänestä on mukavaa *heittää läppää*. Mariska kuvaa itseään pienten tarinoiden, tunnelmien ja tuokioiden kuvaajaksi. Tyypillistä hänen sanoituksilleen on, että niissä käydään dialogia. Tunnesanoja on niukahkosti. Näin voi välttämään kuulijan ohjaamista toivoen, että kappaleen ydinsanoma välittää tunnelman.

Moi, olen täällä

Biisin kirjoittaminen on Mariskalle ehtymätön itsensä ilmaisemisen väline, johon ei voi kyllästyä. Hän kirjoittaa ajatuksiaan ja sanoituksiaan aluksi vihkoon kuulakärkikynällä. Eikä millä tahansa kynällä vaan sellaisella, joka tuntuu juuri oikealta.

Kuulakärkikynä on kirjoittamisessa ehdoton, sillä oman kakan tulee olla näkyvillä. Koska koskaan ei voi tietää, mikä on The Kynä, mä varastelen tai otan mukaani kyniä kaikkialta.

Hän on myös ostanut mitä erilaisempia kyniä, jopa todella kalliita, löytääkseen parhaan mahdollisen. Vihkosta sanat siirtyvät tietokoneelle vasta, kun kappaleen muoto on valmis. Vihko puolestaan on pullollaan merkintöjä, yliviivauksia ja suttuja.

Ootko ikinä pysähtynyt miettimään mistä sanat ovat saaneet alkunsa ja mistä muodostuu sanojen mahdi? Raamatussa sanotaan, että alussa oli sana.

Kun Mariska perehtyi metafysiikkaan, ajatus sanojen alkuperästä sai uutta syvyyttä hänen ajattelussaan. Aluksi oli puhuttu sana eli ääni. Mariskan mielestä jokaisen kannattaisi kokeilla, mitä tapahtuu, kun *sananappulan sammuttaa vaikkapa vuorokaudeksi*. Mariska kertoo taannoin kokeilleensa hiljaisuutta vuorokauden ajan. Kun sanoja ei ollut, aika menetti merkityksensä ja syntyi ykseys. Hän huomasi sanojen erottavan ja erittelevän asioita. Silloin *alussa oli sana* alkoi merkitä hänelle myös sitä, että ihmisten kyky verbalisoida asioita on luonut ajan.

Alussa oli siis sana, se oli Jumalan sana ja se oli hyvä. Kalevalassa taasen Väinämöinen veivaa kannelta, jolloin maailma alkaa muovautua. Yksinäisyys on varmasti luomisvaiheessa ollut kamalaa. On pysäyttävää ajatella, että luoja on materialisoinut maailmankaikkeuden laulamalla, musiikilla. Ehkä Jumala olikin yksinäinen ja koska hän halusi tulla tunnetuksi, hän loi maailman.

Sanoissa asuu valtava voima. Voimme arkipäivän tilanteissa puheellamme vaikuttaa siihen, millainen todellisuutemme on, millaista tarinaa itsestämme kerromme

ja miten tarinamme kirjoittuu. Siksi kannattaa operoida sanoilla ja kirjoittaa.

Obscuran jättäminen tekstiin on lyriikassa mahdollisuus. Tällöin sanomaton, jokin ikiaikainen, alkaa sanoittua.

Musiikki kerää ihmiset yhteen. Esimerkiksi festareilla ei nähdä vastakkainasettelua eikä siellä kritisoida erilaisia musiikkilajeja tai suhtauduta negatiivisesti esiintyjiin. Siellä pidetään hauskaa isossa ihmisjoukossa ja kannatetaan sitä, joka ääntä tuottaa. Kun sävellys, sanat ja laulun laulaja muodostavat kokonaisuuden, syntyy näiden kolmen välille yhteys. Aika ja paikka menettävät merkityksensä. Sanoista, musiikista ja tarinankertojasta tulee yhtä.

Tarinankertojalla on suuri valta maailmassa. Siksi mulle on ollut tärkeää istua kaikki ne harjoitteluvuodet ja kestää läpimenokaavat. Olen alusta asti tuntenut, että oikea ratkaisukaava on olemassa, kunhan jaksaa istua ja pohtia tarpeeksi kauan. Kun ratkaisun löytää, saa tuoda oman äänensä kuuluviin ja tehdä taidetta. Sanoilla voi tuoda itsensä näkyviin ja kirjoittaa itsensä tai ajatuksensa olemassaolevaksi ja todeta Moi, mä olen täällä.

Kirjoita runo, joka kertoo sinusta. Kirjoita siihen ”moi, mä olen täällä”.

Taputa tämän jälkeen itsellesi rytmiä ja muovaa runosi sanat sopimaan tähän rytmiin. Lue runo ääneen rytmillisesti. Kirjoita ylös, miltä sanoja tuntui sanoa ääneen ja miten kokemus erosi kirjoittamisesta.

MARISKAN SUOSIKKEJA SUOMALAISISTA SANOITTAJISTA

Jaana Rinne

Cliftersin tuotanto. Todella puhuttelevaa katukieltä, koskettaa ihmisiä.

Samuli Putro

Elämänmittaisia, elämänkokoisia tarinoita.

Piirtää todella tarkkanäköisiä ja erikoisia kuvauksia elämästä.

Tuomari Nurmio ja J. Karjalainen

Sanoitukset ovat mieltä lämmittäviä, koskettavat kuulijaa.

Kuuntele jokaiselta Mariskan suosikkisanoittajilta yksi kappale. Kuuntele sellainen, jota et ole kuunnellut aikaisemmin. Kirjoita, millaisia ajatuksia ja tuntemuksia sinussa herää. Etsi sanoituksiin liittyviä keskusteluja ja tulkintoja. Pohdi, miltä muiden ajatukset kappaleista tuntuvat. Saavatko muut sinut oivaltamaan kappaleiden sisällöstä jotakin lisää?

Ruma näytelmä (tekijä: Mariska)

Kukkurukuu (tekijät: Luis Herrero, Jaakko Jakku,

Klaus Suominen, Mariska)

Missä Muruseni on (tekijät: Jukka Immonen, Mariska)

Hetken vierellä

Susa

Haltioiduin Mariskan kanssa käymästäni keskustelusta. Jäin miettimään, olisiko terapeuttisessa mielessä tärkeää herättää kiusalliseksi koettuja tunteita musiikin avulla. Voisiko ajatella, että yhdessä toisen kanssa kirjoittaisi biisin, jonka avulla erilaisia vaikeiksi koettuja tunteita voisi työstää. Ehkä vihaista ja ahdistunutta biisiä kuunnellessa voisi parhaimmillaan syntyä huomioita omasta olost. Silloin ehkä saattaisi huomata, ettei olekaan enää ahdistunut, ettei haluaisi kokea ahdistusta enempää tai voisi saada sanat kuvaamaan omaa tunnettaan. Kappaleen turvin tunteitaan pääsisi tarkastella ikäänkuin etäämpää.

Mariska sai minut miettimään sitäkin, miksi kirjoitan ja millaisia sanoja mukanani kuljetan. Kirjoittaessani etsin ykseyttä asioiden välillä. Olen tehnyt monenlaisia töitä ja aina pysähtynyt kirjoittamaan asioista. Siten jäsenmän kokemaani, oppimaani ja muodostan asioista isompia kokonaisuuksia. Keskustelustamme innostuneena mielessäni juoksi avaamattomia sanoja, sanomatta jääneitä sanoja, irrallisia sanoja ja terapeuttisia sanoja.

Psyky ja henki kohtaavat laulettu kappaleen eri tavoin, oman kokemusmaailman kautta. Musiikki on värähtelyä, joka vaikuttaa kehoomme. Sen tiedetään vaikuttavan samanaikaisesti kumpaankin aivopuoliskoon. Havaitsemme rytmin, sanat ja musiikin muotorakenteen vasemmassa aivolohkossa. Oikealla puolella

hahmotetaan melodialla, hyräilyä. Siellä tapahtuu myös tunteiden kokeminen ja niiden käsittely.

Lausutuissa sanoissa on voimaa. Ne vaikuttavat so-luihimme ja mieleemme. Jos ihminen on se rytmi, joka sanoista syntyy, on äiti sydämen sykkeellään samassa suhteessa lapseen. Vauva on yhtä äidin kanssa, ja vasta sanat luovat erillisyyden. Oppiessamme puhumaan voimme jäädä sanojen vangiksi. Voimme tuhota minuuttamme hokemalla itsellemme tuhoavia asioita tai rakastaa sanoja niin, että muu elämä menee ohitse. Jos tarttuu sanoihin pikkutarkasti, saattaa tehdä elämästä haastavaa itselleen ja toisille. Sanat eivät yksinään riitä, vaan ne ovat vain yksi kommunikaation välineistä.

Jäin pohtimaan sitäkin, kuka sanoituksissani kertoo ja mitä. Huomasin asettuvani usein kertojaksi, joka tarkkailee maailmaa. En kerrokaan itsestäni vaan siitä, mitä näen. Jollain tapaa kuvaan ulkoista maailmaa muita ymmärtäen, itseni unohtaen. Tästä oivalluksesta johtuen kirjoitin vihkooni, tällä kertaa kynän tarkasti valiten, asioita ja ajatuksia, joita sisälläni liikkui. Sen jälkeen luin kirjoittamiani sanoituksia uudestaan, jotta löytäisin sen vireen, joka minussa oli kulkenut kirjoitusmatkan. Huomasin syvällä sisälläni asustavan surumielisyyden. Humoristiset sanoitukset sisälsivät suruisan pohjakaiun. Rakkaudesta kertoviin lauluihin astui sisään luopuminen, kaipaus ja epätoivon kevyt henkäys. Olin kirjoittanut lauluja englanniksi ajatellen, että se suitsisi ilmaisuani niukemmaksi ja fokusoisi sanat teemaan. Osatotuus kenties, mutta entäpä jos kirjoitin englanniksi ollakseni etäämpänä itsestäni, tunteistani? Oli aika kirjoittaa itsestäni ja sisällä liikkuvista tunnelmista. Niin syntyivät sanat kappaleeseen **Hetken vierellä**.

Tämän ajan trubaduuri

Paleface

Kuva: Joni Sarkki

Paleface kiinnostui englanninkielisestä rapista jo varsin nuorena. Hän ymmärsi kappaleiden sanat ja niiden merkitykset, koska oli käynyt englanninkielistä päiväkotia. Isäänsä ja isoisäänsä hän kuvailee taitaviksi puhujiksi. Kenties kiitos savolaisten juurien, Palefacen perheessä on aina heitetty läppää ja oltu kiinnostuneita verbaliikasta.

Vedin alle kouluikäisenä Tapio Rautavaaraa alusta loppuun. Minulla on sellainen mieli, että muistan lyriikkaa. Lapsena kirjoittelin erilaisia tarinoita, tein pienlehtiä ja keksittiin veljen kanssa lyriikoita biiseihin.

Paleface on uransa aikana ollut kirjoittamassa omien kappaleidensa lisäksi musikaaleja, teatterikappaleita, libreton, kolme protestilaulua Jörn Donnerin elokuvaan ja tietysti sanoituksia toisille esiintyjille. Palefacen työhuoneessa on valtava pino tekstejä. Se kertoo miten tuottelias hän on. Tällä hetkellä Palefacella on työn alla kirja: *Kolmetoista kertaa kovempi ku kukaa* - Räppärin käsikirja. Kirja julkaistaan keväällä 2019 (LIKE). Tämä kirja on ensimmäinen räppäämiseen ja räppien kirjoittamisen tekniikkaan perehtyvä kirja.

Uudisraivaaja

Kun Paleface innostui rapista, se oli vastakulttuuria, marginaalia ja undergroundia, vähän kuin salaseura.

Alussa rap oli rasismin vastaista toimintaa. Siinä oli selvästi poliittinen näkökulma, koska se oli afroamerikkalaista musaa. Valkoisia räppäreitä ei ollut. Me oltiin uudisraivaajia.

Paleface ryhtyi kirjoittamaan rap-lyriikoita, koska se oli haastavaa ja kivaa.

Me tehtiin sanoituksia kaveriporukassa eikä kukaan tullut ajatelleeksi, että siitä voisi tulla ammatti. Tämä kuvaa hyvin sitä, miten erilaisin motivaatioin musiikkia voidaan tehdä ja miten erilaisia polkuja muusikoksi löytyy.

*Rapissa olennaista on, että jokainen kirjoittaa ajatuk-
siaan eikä toisten sanoitusten käyttämistä pidetä sopivana.
Onkin kiinnostavaa, miten ihmiset eivät tule ajatelleeksi,
kuka jonkin artistin biisin sanoitukset on kirjoittanut.
Joskus lyriikoiden kirjoittamista käytetään markkinoin-
tikikkana. Artistin tiedotteissa tai musiikin kuvauksessa
kerrotaan, että nyt artisti kirjoittaa sanoituksensa itse,
mutta aika harvoin mainitaan, ettei artisti ole kirjoittanut
sanoituksiaan vaan tulkitsee toisten tuotoksia.*

Kirjoita sanoitus. Hyödynnä esimerkiksi jonkin tutun las-
tenlaulun melodiasia tai Palefacen sanoitusten rytmiä.

Mieti aluksi teema. Kirjoita kehystarina ja ryhdy miet-
timään, miten puolet tarinan ja kappaleesi ydinsanoman
laululyriikoiden muotoon.

Seuraa Vilma Alinan (s.15) ja Markku Impiön (s.29)
antamia vinkkejä. Muista, ettei kappaletta tarvitse kirjoit-
taa kerralla valmiiksi, vaan voit työstää sitä pikkuhiljaa. Ja
tarvittaessa aloittaa kokonaan uudelleen.

Biisit ovat pieniä siemeniä

Musiikki on aina vaikuttanut Palefaceen vahvasti. Public
Enemyn julkaistessa albuminsa 1980 -luvun lopulla,
hän luki vinyylin kansista lyriikat, jotka saivat hänet ot-
tamaan selvää asioista. Kirjastosta hän etsi tietoa muun
muassa Mustista Panttereista ja siitä, mitä kaikkea liittyi
orjakauppaan ja sen historiaan. Herännyt kiinnostus
Public Enemyn albumilla kerrottuja asioita kohtaan veti
nuoren miehen hiljaiseksi saaden hänet ihmettelemään
maailman menoa.

*Yhteiskunnallisesti kommentoivat artistit ovat tehneet
minusta sen, kuka tänään olen.*

Palefacesta rapin kuuluu tuoda tietoisuutta ihmisille, haastaa ja herättää kysymyksiä. Musiikki on hänestä tärkeä vaikuttamisen väylä, koska se tarjoaa kuulijalle mahdollisuuden ymmärtää maailmaa ja oppia lisää. Se haastaa tapaa katsoa ja nähdä.

Biisit ovat kuin pieniä siemeniä, joita kylvetään maahan. Hip hopissa kuuluvat moninaisuus ja erilaiset tavat käyttää sanoja. Sinne kuuluu naistenaurattajia ja henkelinepaukuttajia, mutta sinne kuuluu myös verbaalikoita, joille flow on sisältöä tärkeämpää. Reporterit puolestaan kertovat katujen todellisuudesta ja siitä, mitä lähiöihin kuuluu. Kaikki hahmot kuuluvat yhteiseen kenttään ja tekevät omaa tehtäväänsä.

Paleface suomenkieliset tekstit tunnistetaan yhteiskunnallisiksi, mutta hän arvelee, ettei hänen englanninkielistä tuotantoaan ole ymmärretty samalla tapaa kanta-aottavaksi, tai kappaleiden kanta-aottavuus ei aina ole tavoittanut ihmisiä kielen takia.

Sanoituksissa on tärkeää, ettei kaikkea sanota suoraan. Tällöin kuuliija saa mahdollisuuden ymmärtää ja oivaltaa monenlaisia asioita itse. Esimerkiksi intertekstuaaliset viittaukset saattavat kutsua ottamaan asioista selvää. Biisit toimivat monilla eri tasoilla ja siihen, miten kuuliija ne ymmärtää, vaikuttaa muun muassa hänen kykynsä ottaa vastaan asioita, joista sanoituksissa kerrotaan.

Kuuntele Palefacen *The Pale Ontologist* -albumilta jokin biisi. Kuuntele sanat tarkasti. Mieti sitten, mistä Paleface kertoo ja millaisia kannanottoja sanoissa on? Etsi tietoa teemoista ja pohdi, mitä itse asioista ajattelet.

Politiikkaa ja ajankuvia

On tärkeää kysyä, mikä ylipäättään tekee biisistä poliittisen. Bomfunk MC:n Freestyler aikoinaan oli tavallaan höpöhöpörappia ja sen pointtina oli kenties toimia niin sanottuna floorfillerina. Bomfunk teki rundia vanhoissa itäblokin maissa ja siellä kappaleen sanoma sai uuden merkityksen. Freestyler kuvasti siellä kuuntelijoille kaikkia niitä länsimaaisia vaikutteita, joihin näiden maiden ihmisillä ei ollut pääsyä. Näin kappale, jossa ei varsinaisesti sanota mitään, muuntui taistelulauluksi.

Toisena esimerkkinä Paleface mainitsee U2-bändin, joka ei ensimmäisten levyjensä jälkeen ole kirjoittanut oikeastaan mitään suoraan poliittista, silti se mielletään poliittiseksi toimijaksi. U2 tuo viestejään esille keikoilla moninaisin tavoin. On siis mahdollista, että epäpoliittinen biisi muuttuu poliittiseksi, kun ympäristö, jossa sitä esitetään, muuttuu.

Helsinki-Shangri La on Palefacen teoksista se, joka on määritellyt hänen uraansa.

Jollain tapaa artistista, joka on kirjoittanut hitin, tulee sen kappaleen vanki. Hitti määrittelee artistia vahvasti.

Paleface näkee, että taiteilijan kasvava tehtävä hyvin fragmentoituneessa ja kaaottisessa newsfeedien maailmassa, jossa kaikki polarisoituu vahvasti, on selittää asioita ja herättää taiteen kuluttajassa kysymyksiä ja pohdintoja.

Eräessä kirjassa, jossa tutkaillaan suomalaisen musiikin lähihistoriallisia linjoja, Shangri La on liitetty osaksi Ryysyrannan perinnettä. Teoksessa kuvaillaan suomalaisen lyriikan kahta paikkaa Satumaata ja Ryysyrantaa. Ryysyrantaa ja Shangri La:ta yhdistävät tottelemattomuus ja vapaudenkaipuu. Huomio on kummassakin kappaleessa on

kiinnittynyt valtaa pitäviin. Viesti on se, etteivät rajoitukset ole kohdanneet samalla tavoin yhteiskunnan eri kerroksia vaan johtava ryhmä, ”herrat”, ovat junailleet asioita omaksi edukseen, eikä ruohonjuuritason ihmisillä ole ollut muita mahdollisuuksia kuin totella.

Teoksessa Palefacea kuvataan suomalaisen populaarimusiikin yhteiskuntapoliittisen perinteen jatkajaksi.

Kuuntele Irwin Goodmanin esittämä kappale *Ryysyranta* ja sen jälkeen Palefacen *Helsinki-Shangri La*.

Mistä kappaleet sinusta kertovat? Kirjoita tajunnanvirtaa 10 minuutin ajan. Kirjoita sitten, miten tottelemattomuus ja vapaudenkaipuu kuuluvat kappaleissa.

Alitajunta toimii koko ajan

Paleface kirjoittaa kännykkäänsä päivän aikana paljon pieniä katkelmia, sanoitusten osasia. Esimerkiksi jokin viesti tai kommentti Facebookissa voi herättää ajatuksen ja siitä saattaa syntyä pala tekstiin. Katkelmista tulee ennen pitkää kokonaisia biisejä tai säkeistöjä kappaleisiin. Välillä kappaleet syntyvät sattumalta, esimerkiksi kylpyhetkessä lasten kanssa rallatellessa. Halutessaan kirjoittaa jostakin tietystä aiheesta, Paleface istuu alas kirjoittamaan odottelematta inspiraatiota.

Alitajunta toimii kaiken aikaa tuottaen materiaalia hyödynnettäväksi.

Paleface on kiinnostunut vanhan arkkiveisun ja kisällilaulun muodoista, jotka syntyivät ennen äänitettyä musiikkia.

Melodia oli yhteinen, mutta siihen kirjoitettiin erilaisia sanoja.

Oma työhuone on edistänyt Palefacen tuotteliaisuutta eikä hän muista, milloin hänellä olisi ollut valmiina niin paljon julkaisematonta materiaalia kuin haastatteluhetkellä keväällä 2017.

Historia on aina kiinnostanut Palefacea. Ryhdyttyään selvittämään, mistä rapin alkujuuret, spoken word, gospel ja blues, ovat saaneet alkunsa hän päätyi Amerikasta Länsi-Afrikkaan.

Kun menee riittävän kauas, pystyy näkemään lähelle.

Paleface kertoo kuuntelevansa vanhaa musiikkia ja hyödyntävänsä kuulemaansa työssään. Samalla hän on oivaltanut, että kaikissa kulttuureissa on ennen äänitettyä musiikkia ollut hahmo, joka on kuvannut maailmaa ja sen tapahtumia sekä kertoen että laulaen. Tänä päivänä Paleface näkee sen räppäriin ja laulajan tehtävänä. Häntä kiinnostaakin bardin, trubaduurin, tehtävä ajassamme.

Esimerkiksi haastatteluhetkellä Palefacella oli työn alla kappale, joka kertoo Suomen tilanteesta turvapaikanhakijoiden suhteen. Alkuperäiskappale on englannin ja espanjankielinen ja kertoo meksikolaisista siirtotyöläisistä Amerikassa, joita pakkopalautettiin Meksikoon. Palefacen versio puolestaan on suomen ja arabian kielinen ja kertoo turvapaikanhakijoiden pakkopalautuksista sodan keskelle Irakiin ja Afganistaniin. Originaalibiisi on Woody Guthrien käsialaa. Protestilaulajan haasteeksi Paleface mainitsee biisin julkaisemisen oikeaan aikaan ja sen, millaista lyriikkaa ihmiset haluavat kuulla ja millaiseen lyriikkaan tartutaan.

Eräissä keskustelussa joku sanoi, että nousukaudella kuunnellaan masentavaa musiikkia ja taloudellisessa ahdingossa iloista.

Sanojen voima

Kirjoittaminen on äärettömän tärkeä osa Palefacen elämää.

Olen saanut nähdä työpajoja ohjatessani, miten valtava voima sanoilla on ymmärryksen lisääjänä sekä tunteiden sanoittajana ja kuulluksi tulemisen kokemuksena. Kirjoittaminen on minulle terapeutista, voimauttavaa ja eheyttävää. Olisiko se niin, että taiteilijalla olisi jollain tapaa särkynyt sydän tai mieli. Olemme herkkiä. Jokaisella on haavoja ja voimme identifioida niitä, kun virittäydymme tietylle taajuudelle. Valmiiksi tulleen tekstin myötä särkyneestä asiasta tulee ikään kuin eheä.

Voimauttavissa pitkäkestoisissa kirjoitusryhmissä, joissa Paleface on toiminut ohjaajana, nuorten ensimmäiset tekstit ovat usein olleet aluksi vihaisia.

Kun säkeistöjä alkaa olla kasassa useita, tarvitsee kirjoittaja uusia näkökulmia teksteihinsä. Silloin nuorten tekstit ovat muuttuneet havainnoiksi maailmasta ja omasta sisimmästä. On kuin sipulista olisi tapaamisten myötä kuorittu kerroksia ja lopuksi päästy sisään ytimeen.

Kirjoitusprosessien edetessä nuoret ovat innostuneet lukemaan sanomalehtiä ja käymään kirjastoissa, koska he ovat tarvinneet tavanomaisten sanojensa lisäksi uusia sekä materiaalia, josta kirjoittaa.

Mieti aihe, josta haluaisit kirjoittaa laulun. Kirjoita aihe ylös. Mieti sitten tarina, joka kuvaisi aiheesi. Keksi kiteytävä laini eli tiivistä tarinasi yhteen lauseeseen ja kirjoita lopuksi, kuka tarinasi kertoisi ja millaisessa tilanteessa.

Oman tekemisen arviointi on tärkeää

Rapin kuningaslaajiksi Paleface nostaa versen kirjoittamisen, mikä tarkoittaa 16 tahdin mittaista säkeistöä ja sen sisältöä. Paleface vertaa verseä kitarasooloon. Silloin pääsee näyttämään, mitä osaa. Fiittaus-versen myötä rap-artisti pääsee vierailemaan toisen räppäarin kappaleessa itse kirjoittamallaan tekstillä.

Ensin syntyy usein verse ja sen jälkeen alkaa syntyä kertosaäkeistö ja kappaleen muoto. Muoto sitten määrittelee sitä, mitä tehdään. Rap-artistilla on alter ego, jonka kautta ajatuksia ja sanomia esitetään. Tämän roolin tehtävänä on helpottaa asioiden esittämistä ja mahdollistaa erilaisia tapoja käsitellä niitä biiseissä.

Lyriikoita työstäessä ei ole epätavallista, että Palefacen kappaleen alkusanoiksi esimerkiksi päättyy ensimmäisen version lopputulema tai toisinpäin.

Kun kronologia rikkoutuu, tapahtuu tarinassa kiinnostavia asioita. Kirjoitusprosessissa on tavoitettava catch-lause ja poistettava turhat sanat. Erityisen tärkeää on löytää sopiva alku.

Palefacesta oman tekemisen tason arviointi on tärkeää. On uskallettava astua etäälle ja arvioitava, onko itse tehty teksti oikeasti hyvä ja mitkä kohdat vaativat korjausta.

Tuottajien ja co-writereiden kanssa työskennellessä on välillä haastavaa, kun muiden mielestä valmis kappale on omasta mielestäni vielä keskeneräinen.

On hyvä pysähtyä miettimään, millaisessa mielen-tilassa omia tekstejä kannattaa lähteä tarkastelemaan kriittisesti ja milloin taas ei. Paleface on nähnyt, miten vaikeaa osan kollegoista on saattaa työtään valmiiksi, koska he haluavat hioa sanoituksiaan loputtomiin.

Kappaleista irti päästäminen on vaikeaa. Tässä deadlinet auttavat Palefacea. Kun on saatava valmista aikaan, on päästettävä irti.

Lyriikoiden kirjoittaminen ja ylipäättään musiikin tekeminen on luopumisharjoitusta, muutoin ei saa mitään aikaiseksi. Nykyään omat ensimmäiset tekstit kuulostavat liian spontaaneilta. Nyt vuosien jälkeen kuulee, miten nuorempi minä ei ole jaksanut tai osannut hioa loppuun asti, vaan on todennut tekstin olevan siinä. Oma vanhaa tuotantoa kuunnellessani olen huomannut kehittyneeni tekstien jäsentämisessä.

Kirjoita kirje ihmiselle, jota haluat kiittää. Kirjoita myös kirje ihmiselle, jolle olet tai olet ollut vihainen. Käytä rapin versemuotoa eli kirjoita kappale aina 16 tahdin muotoon.

Lue kirjoittamasi kirjeet. Mieti haluatko todella sanoa sen, mitä kirjoitit ja haluaisitko kuvitellun saajan lukevan kirjeen. Hio kirjeet valmiiksi. Hautaa, revi tai polta vihainen kirjeesi. Luovu samalla kiukustasi tai suuttumuksestasi. Kirjoita miltä harjoituksen tekemisen jälkeen tuntuu.

Isä meidän

Livenä esitetty rap tai lyriikka luo voimakkaan siteen yleisön ja esittäjänsä välille. Vuorovaikutteisissa hetkissä korostuvat sanojen lisäksi myös kappaleissa olevat tauot. Ne ovat merkittäviä sekä sanoman että kokemisen näkökulmasta. Hengähdystauko mahdollistaa kuulijalle ajatuksen syntymisen.

Palefacelle sanat ovat tapa jäsentää elämää ja maailmaa. Hänelle sanoissa on niin paljon voimaa, ettei rap ole kaukana perinteisestä loitsusta. Sanoilla voidaankin muuttaa maailmaa, saada toisia ajattelemaan asioita, kuvata omia tunteita ja kokemuksia. Sanat ja kieli

mahdollistavat meille yhteisöllisyyttä ja hyvän tavan kommunikoida. Sanojen vuoksi rakastumme, nautimme. Sanat voivat olla myös vaarallisia. Niillä voidaan loukata, satuttaa, ja niiden vuoksi voidaan jopa tappaa. Sanoessamme sanoja saatamme saada kiinni tunteistamme, saamme kuulla, mitä itse ajattelemme. Ehkä sanamme yllättävät itsemmekin.

Palefacesta on kiinnostavaa, miten rap ja lyriikka puhuttelevat sekä tietoisuutta että alitajuntaa. Esittäessään erään kerran kappalettaan, jossa on pätkä *Isä meidän* -rukousta, ihmiset ja aika tuntuvat pysähtyvän.

Rukous, kuten myös myyttiset loitsut, ovat meissä jossain hyvin syvällä. Muinaisessa maailmassa, Kalevalassa, tiedettiin syntyjä syviä. Tiedettiin raudan synty. Informaation ymmärrys teki ihmisestä vahvan.

Palefacen ystävä ja kollega Saul Williams, joka on sekä SLAM-runoilija että rap-artisti, muistuttaa kaiken puheen olevan aina suhteessa sydämenlyöntiin. Nykypäivän festarit puolestaan ovat Palefacesta rinnasteisia menneiden aikojen palvontamenoille. Tavallaan ne voidaan mieltää isoiksi ritualistisiksi tapahtumiksi.

Festareilla kokoonnutaan PA:n läheisyyteen kuuntelemaan musiikkia aivan kuten primitiivijaloilla kokoonnuttiin nuotioille tai muille sovituille paikoille.

Kuuntele Palefacen biisi Verta, hikeä ja kyybeleitä.

Kenestä kappale kertoo? Millainen on kappaleen viesti? Mikä on kyybeli?

Kirjoita verse kyyneleistä, hiestä tai kyybelistä.

Astu ulos omasta karsinastasi

Rapissa riimi on niin tärkeä, että rap-artistit kirjoittavat kappaleitaan vähän kuin väärinpäin. Riimi määrittelee

muodon ja onkin tavallista, että aluksi rap-artistit kirjoittavat ylös ensin valtavan määrän ajatuksiaan. Sitten tästä karsimalla ja kursimalla syntyy ehkä säe. Tässä prosessissa loputtoman assosiaation ketju on keskeistä. Parhaat oivalukset poimitaan materiaalin keskeltä. Näin teksti ikään kuin kirjoittaa itse itsensä.

Paleface on kirjoittanut myös muunlaista, 16 tahdistta eroavaa, materiaalia. Spoken wordissa eli loppusoinnuttomassa, beatniktyylisessä, hieman psykedeelisessä ja vapaassa tekstissä hän hyödyntää humoristisia elementtejä.

Spoken word on hedelmällistä, koska se on irrallaan rapin riimistä ja rytmistä. Kun jazzbändi soittaa, on hauska ryhtyä esiintymään. On päästettävä irti tahtiviivastosta ja vaatimuksista. Rytmä on se, jonka kanssa työskennellään. Tällöin syntyy aina enemmän kuin osaa kuvitellakaan. Sanojen ja rytmin yhdistelmä on jokin käsittämätöntä ja samoin se, mihin kaikkeen kyseinen yhdistelmä voi ylittää.

Palefacelle on tärkeää astua yhä uudestaan ja uudestaan musiikillisen mukavuusalueensa ulkopuolelle oppimaan ja kokeilemaan uusia asioita.

Oppiminen ja harjoittelu pitävät oman tekemisen kiinnostavana. Uudet muodot ja biitit uusissa tempoissa herättävät musiikin tekemisen nälän ja uteliaisuuden tarjoten onnistumisen kokemuksia.

Kun asettuu alttiiksi uusille kokemuksille ja haastaa itsensä, oma maailmankuva tai käsitys ihmisyydestä ei jämahdä paikoilleen. Myös oma tekeminen jalostuu.

Helsinki-Shangri-La (tekijä: Paleface)

Verta, hikeä ja kyybeleitä (tekijät: Joel Myllykoski, Paleface)

Freestyler (tekijät: Jaakko Salovaara, Raymond Ebanks)

Sanat, joilla kerron tarinaani

Susa

Tavattuani Palefacen jäin pohtimaan sanojen merkitystä ja kommunikointitapojani. Nuorempana olin vaativa, ärhäkkä ja suorasukainen. Sanani saattoivat olla päättäväisiä, räjäyttäviä, syyttäviä ja runnovia, kun yritin saada maailmaa muuttumaan mielestäni parempaan suuntaan. Halusin nuorten äänen tulevan kuulluksi. Halusin, että yhteiskuntamme pysähtyisi kuulemaan, mitä seksuaalista väkivaltaa kohdannut tarvitsisi voidakseen hyvin ja selviytyäkseen kokemastaan. Halusin, että aikuiset ja ennen kaikkea ammattilaiset pysähtyisivät miettimään, millaisista asioista väkivaltaa kohdanneen kanssa tulisi keskustella, jotta tarjoaisimme heille mahdollisuuden hyvinvointiin. Vuosien saatossa sanani ovat pehmenneet löytäen uudenlaisia uomia ja tapoja puhutella sekä tulla kuulluksi. Se, mikä ei ole muuttunut, on tarve ja halu vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Ehkäpä vielä joskus kappaleeni ottaa kantaa, kuten vuonna 2007 ilmestynyt kappale **Kylmää ja Yksinäistä**, joka syntyi Tyttöjen Talolla® yhdessä tyttöjen kanssa. Kappale on kannanotto seksuaalista väkivaltaa vastaan.

Laululyyrikoissa, joita olen kirjoittanut tämän kirjan kirjoittamisen myötä, kerrotaan erillisyydestä, yksinäisyydestä, sanattomuudesta sekä juurettomuudesta. On tehnyt hyvää palata oman todellisuutensa äärelle. Sanat ovat tuntuneet merkityksellisiltä ja vaikuttavilta. Olen uskaltanut sanomaan jotakin, mitä en muutoin olisi.

Olen voinut irtautua itselleni tyypillisestä tavasta kirjoittaa. Kun olen kuullut kirjoittamani sanat laulettuna, olen tullut kuulluksi ja nähdyksi myös itselleni. Tämä on tarjonnut mahdollisuutta etäännyä asioista ja katsoa niitä uudesta näkökulmasta.

Kirjoittamalla sisälläni olevia ajatuksia olen saanut kokea yhteisen tarinan luomisen ja yhteisen kielen syntymisen riemun. Se on luonut toivoa ja tarjonnut kokemuksia selviytymisestä. Kirjoitan, koska tahdon kertoa tarinoita, joita sisälläni on. Tahdon tempautua liikkeelle siitä, mitä näen tai kuulen ja katsoa, millaisen seikkailun havaintoni saavat aikaan ja millaisia ajatuksia ne herättävät minussa myöhemmin. **You're My Hymn** on kappale, jonka sanat kirjoitin viimeisimmäksi. Kappale kertoo rakkaustarinan, joka on Iggy Popin innostama.

YOU'RE MY HYMN

A1

Lust for life was my leap into the dark
Outside stars rose the moon bent her arc
your fingertips like box of matches
bodies intertwine, soul attaches
Days were laced with furious fire
far from you I crawled in mud and mire

Sanat yhdistävät ihmisiä

Pauli Hanhiniemi

Kuva: Veikko Pyykkö

Pauli Hanhiniemestä tuli sanoittaja, koska hän liittyi bändiin. Ennen sitä hän haaveili kuvataiteilijan ammattista. Taiteilijuus edusti hänelle vapautta, ulkopuolisuutta ja työrauhaa.

Tuntuu luontevalta, että minusta tuli lauluntekijä ja muusikko. En malta pitää suutani kiinni.

Uran alkuvaiheessa Paulin sanoitukset olivat bändin jäsenten julkilausumaa, eikä niissä ollut henkilökohtaista tasoa. Kappaleet olivat usein hilpeitä.

Kolmas Nainen -bändin alkuvaiheessa minä kirjoitin porukan puolesta siitä mitä me silloin haluttiin sanoa.

Ajan myötä Paulin suhde kirjoittamiseen muuttui henkilökohtaisemmaksi ja roolit bändin sisällä muotoutuivat. Pauli oli vapaa kirjoittamaan, mitä halusi.

Ankkuroitua kommunikaatiota

Paulin kirjoitusprosessi lähtee liikkeelle musiikin inspiroimana. Melodian syntyy ja sanoituksiin vaikuttavat monet asiat kuten sävy, filis ja sointi.

Kun tietty määrä sanoja ja melodiasia on olemassa tapahtuu ankkuroituminen. Ensimmäisen verse syntyy helposti, koska muoto on vielä vapaa ja avoin. Seuraava verse on haastava, sillä se on tehtävä samaan ankkuroituun muotoon. Samalla ensimmäisessä versessä alkaneen ajatuksen tulisi kehittyä.

Pauli kuvaa sanoitustensa ja musiikkinsa tähtäävän ymmärretyksi tulemiseen.

Kirjoitan muistiin ja tiedoksi, mitä päässäni on liikkunut. Ehkä kirjoitan pitääkseni oman pääni kasassa. Laulun avulla kommunikoin ympäristöni kanssa ja välillä kerron jo ennalta siitä, mitä mielessäni saattaa liikkua.

Ikävuodet ovat tehneet näkemyksistä betonia. Vanhoja tekstejä lukiessaan hän hämmästelee pokkaa, joka nuorella Paulilla on ollut.

Immettelen, millä lihaksilla minä olen sanonut asioita niin selkeästi ja suorasti.

Nykyään soittaminen ja esiintyminen tarjoaa Paulille mahdollisuuden puheenvuoroon, jota ihmiset tulevat kuuntelemaan. Muusikkous on tärkeä osa hänen identiteettiään ja esiintyminen palkitsevaa.

Hetket ja tarinat jaetaan yhdessä yleisön kanssa. Keikoilla tulen kuulluksi ja saan kuulla mitä ihmisten mielessä liikkuu.

Kuuntele Kolmannen naisen esittämä biisi *Valehtelin jos väittäisin*. Kuvittele olevasi tarinan päähenkilö. Kirjoita kuvaus elämästäsi. Mieti, millaisesta aiheesta haluaisit kirjoittaa tuona hahmona. Kirjoita kuviteltuun kappaleeseen verse hahmosi näkökulmasta.

Valehtelin jos väittäisin

Valehtelin jos väittäisin julkaistiin vuonna 1990. Se on yksi monista Paulin kirjoittamista lauluista, jotka elävät voimallisesti yhä, vaikka aikaa sen syntymästä on jo lähes kolmekymmentä vuotta.

Kappaleen sanoma on armollinen. Päähenkilö miettii vaatimuksia, joita hän ja hänen ympäristönsä asettaa sekä sitä, miten näihin tulisi vastata. Tyyppi on paininut asioiden kanssa, eikä pidä itseään supermiehenä. Hän tietää, että pitäisi ottaa kantaa, mutta voimattomuus asioiden äärellä estää sen. Maailman tuskan meinatessa lannistaa, tyyppi ratkaisee asiat jollain tapaa, pystyäkseen olemaan. Ei haulikkoon tarttunut... tuossa se keikkuu.

*Kolmannen Naisen keskeisinä vuosina tekstini käsitte-
livät maalaispojan elämää kaupungissa. Elämää tarkastel-
tiin siirtolaisen, kaupunkiin tunkeutuneen, näkökulmasta.
Tämän jälkeen ei ole ollut niin helposti osoitettavissa
teemaa. Lähinnä lauluni käsittelevät omaa suhdettani
toisiin ihmisiin ja ympäristön vaatimuksiin eli yhteiskun-
taan. Selvittelen kirjoittamalla omantunnon kysymyksiä ja
yritän meditoida omatuntoani puhtaaksi.*

Ajankuvia, manifesteja

Soitellessaan mitä mieleen tulee, Pauli eläytyy musiikkiin. Se saattaa synnyttää hänessä ajatuksen lähimenneestä, jolloin kappale alkaa kehkeytyä. Ristiriita, joka mieleen nousseessa ajatuksessa on, ryhtyy kiusaamaan ja saa tutkimaan ideaa tarkemmin. Kirjoittamalla ajatus alkaa kirkastua.

Jos tietäisi, mitä haluaisi sanoa, kirjoittaminen olisi helppoa. Jos päässä on paljon juttuja, on vaikeaa tarttua mihinkään. Kun pää on tyhjä ja katsoo, mitä sinne tyhjyyteen alkaa syntyä, saattaa saada kiinni jostakin, minkä kanssa musiikki resonoi.

Pauli on kehittynyt sanoittamisessa vuosien saatossa sekä hyvässä että pahassa. Nykyään hänen kirjoittamisensa on harkitumpaa ja tietynlainen hulvattomuus ja leikkimielisyys ovat kadonneet. Laulut jättävät kuuli-joille perinnöksi ajankuvan. Niinpä Pauli pyrkii kirjoittamaan sanoituksia, jotka kestävät aikaa. Verrattuna siihen, mitä poliitikot voivat sanoa, laulun tekijällä on suuri vastuu sanoistaan.

Jos laitat lauluun jotakin, kuten oman ajatuksesi, se on sinun kannanottosi, vaikka ympäristö olisi jo muuttunut.

Taidetta tehdessä on oltava harkitsevaisempi sen suhteen, mitä sanoo. On käytettävä metaforia, jotka kestävät aikaa ja luotettava siihen, että viesti kulkeutuu perille, vaikka hitaamminkin. Lyhyen ajan manifestia ei kannata tehdä. Ihminen itsessään ei muutu, vaikka pintakulttuuri muuttuu.

Pauli arvostaa musiikissa ja lyriikoissa selkeyttä ja yksinkertaisuutta. Jotta kappale olisi yksiselitteinen, sen eteen on nähtävä paljon vaivaa. Joskus kielellisiä herkkupaloja on oiottava samasta syystä. Kun oivaltaa jotakin kielellisesti hienoa, voi muodon suhteen olla liberaalimpi, kunhan teos on oma.

Laulajana koen luontevaksi laulaa sitä, mitä itse kirjoitan. Suomenkielinen musiikki on ollut melkoisen relevantti formaatti, johon itseään purkaa. Jossakin toisissa olosuhteissa olisin saattanut olla luolamaalari tai rummun hakkaaja. Tai ehkä en ole aivan niin villi jätkä, että olisin rummuttanut. Olisin todennäköisesti vetäytynyt luolaan maalaamaan. Ne on aika karsimaattisia tyyppejä nuo rummunsoittajat.

Toiselle kirjoittaessa kryptisyyttä tulee karsineeksi pois. Tietyllä tapaa sanoittajalla on velvollisuus kirjoittaa sille toiselle sopivia asioita, eikä niihin kappaleisiin pidä piilotella omia alaviitteitä. Tasojen pitää olla yksinkertaisia.

Pauli on kirjoittanut muun muassa sanat Popedan levyttämään kappaleeseen **Tahdotko mut tosiaan**. Kahdenkymmenen markan setelissä ollut Väinö Linna ja kääntöpuolen tamperelainen kansallismaisema, Finlaysonin tehtaات, saivat kirjoittamaan kappaleen sanat. Väinö Linnan työläistausta määritteli arvoja tarinan päähenkilölle. Syntyi sanoitus, jonka luomat kuvat oli helppo ymmärtää vuonna 1994, jolloin kappale julkaistiin.

Taiteilijuus on elämän mittainen riski. On hypättävä tuonne jonnekin ja katsottava kuinka käy.

Laululyriikan kirjoittamista olen verrannut saveen kanssa pelaamiseen ja tulitikkukasapeliin. Biisejä kirjoittaessa voi ottaa pois ja lisätä, jos siltä tuntuu aivan kuten savea työstäessä. Joskus taas otat pois yhden tikun kasasta ja kaikki romahtaa. On aloitettava alusta. Kivenkäsittelijät sen sijaan ovat lopullisessa tilanteessa. Jos otat jotakin pois, sitä ei millään enää voi palauttaa takaisin.

Ei tämä kirjoittaminen niin vaikeaa ole, mutta työtä sen eteen pitää tehdä, ihan kuin kaikessa muussakin. Mikään homma ei edisty, jos ei tee paljon. Kun on toistanut prosessin 200 kertaa, osaa takuulla jotain. Oma ääni, oma näkemys ja tuntuma tekemiseen syntyy toiston kautta.

Suomalaisista sanoittajista Pauli nostaa esille Repe Helismaan, Junnu Vainion ja Dave Lindholmin. Hänestä Helismaa ja Vainio ovat suvereenia sanankäyttäjiä. Sanoitukset ovat muotopuhtaita ja vaivattoman oloisia. Dave Lindholm taas sanoo asiat oivaltaen, vaivattomasti ja pakottomasti. Paulista tällainen sanankäyttö on harvinaista.

Kynällä tehdyssä on taikaa

Pauli kirjoittaa paljon kynällä, koska näin syntyy fyysinen suhde riveihin.

Kynällä tehdyssä on taikaa, vaikka kirjoitan paljon myös koneella. Demon ollessa koneella pystyn pyörittämään sitä pienissä osissa ja miettimään, miten kappale menikään. Karkeasti ottaen kirjoitan kynällä itselleni ja koneella toisille.

Kirjoita kolmen päivän ajan aamuisin kymmenen minuutin ajan ajatuksiasi kynällä. Kirjoita ensin lause, joka mieleesi tulee ja lähde siitä liikkeelle. Koita tutkia ajatustasi ja viedä sitä eteenpäin. Seuraavan kolmen päivän ajan kirjoita koneella. Viikon viimeisenä päivänä kirjoita kynällä tai koneella ja pohdi, miten tekstisi eroavat toisistaan. Mieti miten kirjoitustapa vaikutti teksteihisi ja tunnelmiisi.

Pauli kertoo kokevansa kirjoitusjumeja sekä kausia, jolloin kirjoittaminen ei kiinnosta. Tällöin hän kokee tehneensä itsensä tietyllä tapaa itselleen tarpeettomaksi, kunnes elämässä tapahtuu jotakin, mikä pakottaa kirjoittamaan. Kun olo on seesteinen, lauluista tulee hänen mukaansa *latkuja*.

En ole miettinyt uusia biisejä kuukausiin, eikä enää tarvitse kirjoittaa pakon edessä. Saan julkaista sellaista musiikkia, mitä haluan. Muutoin en tätä työtä tekisikään.

Kuuntele Popedan esittämä kappale *Tahdotko mut tosiaan*. Piirrä maisema, jonka se sinussa synnyttää. Piirrä maisemaan talo. Kuvittele talon symboloivan sinua. Kirjoita kappaleeseen sanat piirroksestasi liikkeelle lähtien.

Sanat yhdistävät ihmisiä

Pauli vertaa yhteislaulua karhunpeijaisiin. Kun karhu oli tapettu, vietettiin peijaisia. Juhlien avulla uhottiin ja lepyteltiin metsän kuningasta, ettei se tulisi kostamaan. Tavallaan silloin käsiteltiin omia pelkoja ja taottiin rintaan nyrkeillä rohkeuden löytämiseksi. Hänestä synkien laulujen, kuten monien virsien, laulaminen ajaa samaa asiaa. Laulamalla voi käsitellä pelkoja ja kokea huojennusta.

Sanat mylläävät alitajunnassamme, vaikka emme keskittyisikään lauluun. Harva keskittyy sävelkulkuihin tai rakenteisiin, vaan tunnemme ja aistimme kappaleen. Sitä ei tarvitse analysoida.

Esimerkin yhteislaulun voimasta Pauli kertoo eräältä keikkareissultaan. Kotimatalla bändi oli pysähtynyt erään baarin eteen, jonka edustalla sulkemisaikaan joukko ihmisiä lauloi hänen sanoittamaansa biisiä **Äiti pojastaan pappia toivoi**.

Ajattelin siinä, että tuolla lailla tuo biisi sitten puhuttelee. Raikulipojan laulu ja tuolla tavoin ovat sen vastaanottaneet. Sanoittajan näkökulmasta kappaleessa on monia merkitystasoja. Tekstissä on myös paljon lainattua. Kokonaisviesti taitaa olla aika selkeä: On pienesti huono omatunto, kun ei saa muuta aikaan kuin hyvän kännin.

Kuuntele laulu *Äiti pojastaan pappia toivoi*. Kirjoita sen ensimmäinen verse ja kertosaie paperille. Kirjoita tätä muotoa lainaten omasta päivästäsi sanoitukset kuvitteelliseen kappaleeseen.

Valehtelisin, jos väittäisin (tekijä: Pauli Hanhiniemi)

Tahdotko mut tosiaan (tekijät: Markku Petander,

Pauli Hanhiniemi)

Äiti pojastaan pappia toivoi (tekijät: Sakari Pesola, Timo Löyvä,

Pauli Hanhiniemi)

Kuuluisat viimeiset

Susa

Pauli Hanhiniemen kanssa keskusteltuani päätin, että ryhdistäytyisin ja kirjoittaisin vuoden 2018 aikana vähintään yhden tekstin joka viikko. Näin vuoden lopussa minulla olisi valmiina hieman alle sadan kappaleen sanoitukset. Muutamien vuosien päästä koossa olisi lopulta Paulin mainitsemat maagiset 200 kappaletta. En ajattele tuota lukumäärää päämääränä vaan enemminkin tavoittelen sitä, että muistaisin kirjoittaa. Ilman päämäärää luovutan herkästi tai siirrän kirjoittamista tuonnemmaksi tai en kirjoita lainkaan.

Keskustellessamme Pauli Hanhiniemen kanssa mielessäni vilisi esimerkkejä kappaleista ja paikoista, jotka olivat osa menneisyyttäni. Kolmas Nainen kuului kesään ja autoiluun. Moottori- tai mökkitiellä yöllä kaahatessamme huudatimme stereota ja Kolmatta Naista. Vapauden ja huolettomuuden kokemus palasi mieleeni. Mietin, etten koskaan tullut kysyneeksi ystäviltäni, miten he kappaleet kuulivat tai mitä oikeastaan ajattelivat sanoituksista. Ehkä minäkin todella ryhdyin kuuntelemaan kappaleiden sanoituksia paljon myöhemmin. Ehkäpä siksi laulaminenkin jäi. Kun sanat ja melodia eivät kolahtaneet kuin itsestään, en jäänyt kuuntelemaan tai miettimään mistä laulu kertoi, vaan lauloin mekaanisesti oikein. Ihmekös sitten, jos innostus ei pysynyt yllä.

Kokemuksemme kappaleesta ja sen lyriikoista ovat ainutkertaisia. Kukaan ei koskaan voi kuvata täysin sitä, miltä erilaiset kappaleet ja niiden sanoitukset toisesta

kuulostavat tai miten ne vaikuttavat toisen henkilön elämään tai tunteisiin. Musiikin ja kappaleiden lyriikoiden kauneus piilee minulle tässä. Saatan kuulla sanat oman maailmani ja oman kokemukseni kautta. Jokainen syntynyt teos, ajatus ja tunne on yhtä oikein.

Kun taideteos on valmis, saa kuuliija ryhtyä dialogiin sen kanssa. Siihen voi peilata aikaa, kulttuuria, tekijän elämää ja historiaa, mutta ennen kaikkea sen kanssa voi käydä keskustelua omasta sisäisyydestään käsin. Teoksen voi antaa vaikuttaa itseän ja katsoa, millaisia ajatuksia syntyy, mitä sisällä liikkuu ja mitä itselle kuuluu. Sekin, ettei teos herätä mitään, on mahdollista. Aina samaistumispintaa ei löydy.

Mika Vanhanen lähetti minulle alkuvuodesta 2018 säveltämänsä melodian, jolle hän oli antanut nimen **Breathing You In**. Tietämättä, että Mikalla oli työn alla kyseinen kappale, olin ajatellut kirjoittaa rakkauslaulun, jossa keskeisessä osassa olisi se, kuinka hengitämme sisäämme meille rakkaita ihmisiä. Ainakin minä tahdoin hengittää ilmaa, jossa rakastamani henkilö liikkui. Saadessani kappaleen mietin tarinaa. Tiesin, millaisen tarinan tahdoin kertoa. En vain löytänyt sopivaa tapahtumapaikkaa enkä sitä, mikä sysäisi minut kirjoittamaan.

Seuraavana iltana lähdin tapaamaan ystäviäni publiin Brightonissa. Heitä odotellessani luin lehteä, jossa oli artikkeli friikkisirkuksista ja niiden merkityksestä ihmisten selviytymiselle. Tämä synnytti kappaleeseeni idean ja keksin sanan, jota halusin siinä ehdottomasti käyttää. Etsin tietoa friikkisirkuksista. Olin niin uppoutunut tutkimusmatkaani, etten huomannut ystäviäni saapumista. Heidän istuutuessa viereeni puhkuin intoa ja kerroin kirjoittavani sanoituksia sirkuksesta. Kävimme kiinnos-

tavaa keskustelua sirkusten innoittamina historiallisista näkökulmista eri kulttuureissa. Minä opin maailmasta ja erilaisista kulttuureista paljon tuona iltana. Myöhemmin illalla kuuntelimme musiikkia sohvaan hautautuneina kynttilän valossa. Aamulla heräsin aikaisemmin kuin muut. Kävelin meren rantaan ja päätin kirjoittaa tämän kirjan valmiiksi. Tiesin mitä halusin kertoa ja miksi.

Musiikki, sanat ja kirjoittaminen avaavat oven seikkailuun. Ne antavat mahdollisuuden avautua maailmalle ja ymmärtää omaa itseä. Sanoilla ja musiikilla voimme koskettaa ja muuttaa maailmaa.

Vuosaaren kirjaston lukusalissa on tänään hiljaista. Tiedän, että kohta tuttu ääni kertoo kirjaston sulkeutuvan viiden minuutin kuluttua. Tiedän, että pakattuani koneeni reppuun silmäni pysähtyvät seinällä olevaan tekstiin. Tänään tiedän, että tuo sana kuuluu lyriikoihin, jota parhaillaan kirjoitan. Tiedän myös, että taiteilijaystäväni lausahdus on materiaalia laulussani. Tiedän tämän kirjan tulleen valmiiksi. Vihdoin saan päättää kirjani Jim Morrisonin kappaleen sanoihin, joista olen aiemmin vain voinut haaveilla. *This is the end, beautiful friend.*

Lähteet

- Ahonen, H. 2000. Musiikki sanaton kieli. Musiikkiterapian perusteet. Finn Lectura.
- Ala-Ruona, E, Saukko, P, Tarkki, A. 2004. Musiikkiterapiapalvelut 2004. Musiikkiterapiayhdistys ry.
- Allen, JG. 2006. Mentalizing in Practice. Teoksessa Allen JG, Fonagy P, toim. Handbook of mental
- Aura, L. 2007. Ekspressiivinen taideterapia. Teoksessa Helposti särkyvää, nuoren kasvun turvaaminen. Kaarina Määttä (toim.). 2007. Kirjapaja
- Brink, A. 2004. Before I Forget. Secker & Warburg.
- Dooley, M. 2007. Truth, Ethics and Narrative Imagination: Kearney and the Postmodern Challenge. Teoksessa Gratton, P, Panteleimon Manoussakis, J. (toim.). Traversing the Imaginary. Northwestern University Press, Evanston, Illinois
- Erkkilä, J, Rissanen, P. 2008. Taiteet ja kuntoutuminen. Teoksessa Rissanen, P, Kallanranta, T, Suikkanen, A. (toim.). Kuntoutus. Duodecim. 683-699.
- Estrella, K. 2011. Ekspressiivinen terapia – taidemuotojen integointi. Teoksessa C. A. Malchiodi (toim.) Ilmaisuterapiat. EU. UNIPress, 229-257.
- Frankl, V. 2005. Logoterapia – avain mielekkääseen elämään. Lyhytterapiainstituutti.
- Gorelick, K. 2011. Runoterapia. Teoksessa C. A. Malchiodi (toim.) Ilmaisuterapiat. EU. UNIPress, 151-178.
- Havanto, M. 2003. Mitä pahaa mä oon tehny tälle maailmalle? – Musiikillisen dialogin merkitys syrjäytymisvaarassa olevan nuoren musiikkiterapiassa. Teoksessa Musiikkiterapia 2/2003.
- Hunt, C. 2009. Kun luemme itseämme: kuviteltu lukija kirjoittamisprosessissa. Teoksessa J. Ihanus (toim.). Sanat, että hoitaisimme. Terapeuttinen kirjoittaminen. Helsinki. DUODECIM, 99-109.
- Huotilainen, M. 2011. Aivotutkimus tunnistaa musiikin erityisen merkityksen ihmiselle. Teoksessa Lilja-Viherlampi, L-M (toim.). 2011. Ihminen ja musiikki. Musiikillisen vuorovaikutuksen ulottuvuuksia. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja 57. Tampere.

- Ihanus, J. 2009. Sanat, että hoitaisimme: kirjallisuusterapia ja kertomukset. Teoksessa J. Ihanus (toim.). Sanat, että hoitaisimme. Terapeuttinen kirjoittaminen. Helsinki. Duodecim, 13-48.
- Kearney, R. 2002. On Stories, Routledge, London.
- Kearney, R & Nussbaum, M. 2007. Ethics of Narration, teoksessa Gratton, Panteleimon, Manoussakis (toim.). Traversing the Imaginary. Northwestern. University Press, Evanston, Illinois.
- Kovanen, S. 2009. Olipa kerran gradu, tutkielma tarinoiden merkityksestä ja postmodernista. progradutyö. yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylä.
- Larmo, A. 2010. Mentalisaatio - kyky pitää mieli mielessä. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2010;126(6): 616-22.
- Lehtonen, K. 2011. Musiikki ja mielikuvat. Teoksessa Lilja-Viherlampi, L-M (toim.). 2011. Ihminen ja musiikki. Musiikillisen vuorovaikutuksen ulottuvuuksia. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja 57. Tampere.
- Lilja-Viherlampi, L-M. 2008. Musiikkiterapia 23(2). 2008.
- Lindquist, A. 2009. Kirjoittaminen itsehoitona ja psykoterapeuttisena menetelmänä. Teoksessa J. Ihanus (toim.). Sanat, että hoitaisimme. Terapeuttinen kirjoittaminen. Helsinki. Duodecim, 70-96.
- Loman, S. T. 2011. Tanssi- ja liiketerapia. Teoksessa C. A. Malchiodi (toim.) Ilmaisuterapiat. EU. UNIPress, 97-120.
- Malchiodi, C A. 2011. Ilmaisuterapiat – historia, teoria ja käytäntö. Teoksessa C. A. Malchiodi (toim.) Ilmaisuterapiat. EU. UNIPress, 19-35.
- Malchiodi, C A. 2011. Taideterapia. Teoksessa C. A. Malchiodi (toim.) Ilmaisuterapiat. EU. UNIPress, 39-70.
- Mattila, S-L, 2002. Musiikkiterapeuttien kokemuksia masentuneen ihmisen musiikkiterapiasta. Kuopion yliopisto.
- McFerran, K. 2010. Adolescents, Music and Music Therapy. Jessica Kingsley Publishers.
- Punkanen, M. 2011. Improvisational Music Therapy and Perception of Emotions in Music by People with Depression. Jyväskylä Studies 153.
- Riele, K. 2010. Philosophy of hope: concepts and applications for working with marginalized youth. Journal of Youth Studies. 13 (1), 35 - 46.

- Romppanen, M. 2001. Satumaa on ihmisen sielussa, tutkielma laulun terapeuttisen käytön ulottuvuuksista Satumaa-tangon kuuntelukokemusten pohjalta. progradu. Jyväskylän yliopisto
- Ruuhilahti S. 2012. Kuntouttava musiikkitoiminta ammatillisesti ohjatussa seksuaalista väkivaltaa kohdanneiden nuorten vertaisryhmässä. Teoksessa Bildjuchkin, K., Ruuhilahti S. (Toim.). 2012. Hot. Turun kaupunki, Sosiaali- ja terveystoimen julkaisu- ja, 2012. 239-259.
- Ryan, C, Jetha, C. 2011. Paritellen - seksuaalikäyttäytymisen kehityshistoria. WSOYPro Oy.
- Ryynänen, E. 2004. Mä haluun hoitaa itteni kuntoon. progradu. Jyväskylän yliopisto.
- Soinila, S. 2011. Musiikki on terapiaa terveelle ja sairaalle. Lääkärilehti 50- 52/2011
- Tervo, J. 2001. Music Therapy for Adolescents. Teoksessa Clinical Child Psychiatry 1359-1045 (200101) 6:1. SAGE Publications.
- Tikkanen, K. 2011. 15 – 20-vuotiaiden nuorten toivo, sen ylläpitäminen ja vahvistaminen. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Tolkien, J.R.R.: On Fairy-Stories (alkup. 1947), teoksessa Anderson, Flieger (toim.): Tolkien On FairyStories, HarperCollinsPublishers, London 2008
- Uusitalo, T. 2007. Nuoruusajan yksinäisyys. Teoksessa Helposti särkevää, nuoren kasvun turvaaminen. Kaarina Määttä (toim.). 2007. Kirjapaja
- Vogler, C. 2007. The Writer's Journey. Michael Wiese Productions. Chelsea, Michigan.
- Vuoskoski, J.K. & Eerola, T.2012. Can sad music really make you sad? Indirect measures of a effective states induced by music and autobiographical memories. Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts. Jyväskylän yliopisto.

Musiikki, sanat ja kirjoittaminen avaavat oven seikkailuun. Ne antavat mahdollisuuden avautua maailmalle ja ymmärtää omaa itseä. Sanoilla ja musiikilla voimme koskettaa ja muuttaa maailmaa.

Kirjassa **Vilma Alina, Markku Impiö, Sinikka Svärd, Marko Saaresto, Saara Törmä, Tommi Läntinen, Mariska, Paleface** ja **Pauli Hanhiniemi** kertovat suhteestaan kirjoittamiseen ja siitä, mitä sanoitusten kirjoittaminen heille merkitsee.

Toivon, että kirjan luettuasi sinäkin tavoitat jotakin uutta laululyriikoiden mahdista kirjoittajalleen, esittäjälleen ja kuuntelijalleen. Ehkä innostut kuuntelemaan kirjassa olevia kappaleita ja tekemään niihin liittyviä harjoituksia, kirjoittamaan omia sanoituksiasi ja kenties luomaan kokonaisia kappaleita.

*Ootko ikinä pysähtynyt miettimään
mistä sanat ovat saaneet alkunsa ja
mistä muodostuu sanojen maut?*
(Mariska, 2018)

